

Kallelse

Omvårdnadsnämnden kallas till sammanträde 2022-06-16

Plats och tid

Välfärd Gävle, Magasinsplan 19, Gevaliasalen 08:30-17:00

Ordförande

Elisabeth Carlson Cederholm (C)

Förhinder anmäls till

Maria Vidman, e-post: maria.vidman@gavle.se

Gruppmöte, Lokal finns tillgänglig den 16 juni, kl 07.30 - 08.30, Magasinsplan 19:

(S), (MP), (C), (L): Gevaliasalen

(M), (KD): Espresso, plan 2

(V), Intensivo, plan 1

(SD): Rum 137, plan 1

Kallelse

1. Mötets öppnande

2. Upprop

3. Val av justerare

4. Fastställande av föredragningslista

5. Anmälan av beredning

Ärendebeskrivning

Beredning har ägt rum 2022-06-02, kl 08.15 - 08.40.

Närvarande var ordförande Elisabeth Carlson Cederholm (C) och 2:e vice ordförande Ullrica Hurtig Hedin (KD).

6. Beslutsärende: Revisorerna begär yttrande från Omvårdnadsnämnden angående samgranskning hemsjukvård

22ON172

Förslag till beslut

- Att anta yttrandet som sitt eget.

Ärendebeskrivning

Beslutsärende. Föredragande: Katarina Stistrup

Handlingar i ärendet

- Yttrande - Samgranskning av hemsjukvården
- Begäran om yttrande samgranskning hemsjukvård, Dnr. 21REK21
- Begäran om yttrande samgranskning hemsjukvård, omvårdnadsnämnden, Dnr 21REK21
- Revisorerna begär yttrande från Omvårdnadsnämnden angående samgranskning hemsjukvård, Granskningsrapport Hemsjukvård, 21REK21

7. Informationsärende: Utvärdering Covid-19 - delrapport

Ärendebeskrivning

Informationsärende. Föredragande: Föredragande: Mikael Lind, Annelie Svensson, Joakim Hackström-Larsson, KPMG (via Teams)

Kallelse

8. Informationsärende: Aktuellt från Sektor Valfärd

Ärendebeskrivning

Handling skickas separat.
Informationsärende.

9. Beslutsärende: Ekonomisk månadsrapport för Omvårdnadsnämnden, maj 2022

22ON113

Förslag till beslut

- Att godkänna den ekonomiska månadsrapporten för omvårdnadsnämnden avseende maj 2022.

Ärendebeskrivning

Beslutsärende. Föredragande: Anders Paulsen.

Handlingar i ärendet

- Missiv, Ekonomisk månadsrapport för Omvårdnadsnämnden, maj 2022
- Bilaga 1, Ekonomisk månadsrapport för Omvårdnadsnämnden, maj 2022

10. Beslutsärende: Framsteget

22ON197

Förslag till beslut

- Att inrätta Framsteget som pris, samt
- Att ge sektorchef i uppdrag att inleda processen för att kunna dela ut priset 2023 och att i detta säkerställa en rimlig prissumma.

Ärendebeskrivning

Beslutsärende.

Handlingar i ärendet

- Framsteget

11. Beslutsärende: Delegationsbeslut

22ON71

Kallelse

Förslag till beslut

- att godkänna redovisningen av delegationsbeslut.

Ärendebeskrivning

Beslutsärende.

Handlingar i ärendet

- Borttagen på grund av sekretess
- Borttagen på grund av sekretess
- Borttagen på grund av sekretess
- Borttagen på grund av sekretess

12. Beslutsärende: Kurser/konferenser

Ärendebeskrivning

Beslutsärende.

13. Kommande beslut: Informationshanteringsplan för Omvårdnadsnämnden

Ärendebeskrivning

Kommande beslut. Föredragande: Catrin Tranberg Krsticevic.

Handlingar i ärendet

- Informationshanteringsplan för Omvårdnadsnämnden

14. Kommande beslut: Verksamhetsrapport 2 år 2022 med årsprognos för Omvårdnadsnämnden

Ärendebeskrivning

Kommande beslut.

15. Kommande beslut: Internkontrollrapport 2022 delår 2 för Omvårdnadsnämnden

Ärendebeskrivning

Kommande beslut.

Kallelse

16. Kommande beslut: Remiss - Energiplan för Gävle kommun 2022-2026

22ON196

Ärendebeskrivning

Kommande beslut.

Handlingar i ärendet

- Förlängd svarstid till den 30 september 2022 - Remiss gällande Förslag till Energiplan för Gävle kommun 2022-2026
- Missiv - Energiplan för Gävle kommun 2022-2026, 22KS217
- Remiss - Energiplan för Gävle kommun 2022-2026.

17. Kommande beslut: Grundläggande granskning av Omvårdnadsnämnden 2021

22ON198

Ärendebeskrivning

Kommande beslut. Föredragande: Martin Wagner.

Handlingar i ärendet

- Missiv - Grundläggande granskning av omvårdnadsnämnden, Dnr 21REK15.
- Grundläggande granskning av Omvårdnadsnämnden 2021

18. Informationsärende: Genomförandeplaner

Ärendebeskrivning

Informationsärende. Föredragande: Anneli Lindblom, Kia Fernlund.

19. Informationsärende: Avskaffande av ofrivilliga delade turer - delrapportering

Ärendebeskrivning

Informationsärende. Föredragande: Helena Vahlund.

20. Informationsärende: Språk- och kulturprojekt finskt förvaltningsområde

Kallelse

Ärendebeskrivning

Informationsärende. Föredragande: Sarah Bydén, Pilvi Mattila Sundberg

21. Informationsärende: Världighetsgaranti - kvalitetslöfte till kund

Ärendebeskrivning

Informationsärende. Föredragande: Marina Norrman.

22. Informationsärende: Rapport från kontaktpolitikerbesök och deltagande i kurser/konferenser

Ärendebeskrivning

Informationsärende.

23. Informationsärende: Anmälningsärenden

Ärendebeskrivning

Informationsärende.

Handlingar i ärendet

- §6 KF Digital justering av nämnds- och fullmäktigeprotokoll
- §8 KF Miljöbokslut för Gävle kommun 2021
- §9 KF Policy och riktlinje för styrdokument i Gävle kommun

24. Informationsärende: Information om biståndshandläggarnas arbete

Ärendebeskrivning

Informationsärende. Föredragande: Katarina Pettersson Södergren, Hanna Lindahl, Alejandra Olivares.

25. Informationsärende: Hur man omsätter biståndsbesluten

Ärendebeskrivning

Informationsärende. Föredragande: Karin Sjöström, Ahnna Halling.

Beslutsärende: Revisorerna
begär yttrande från
Omvårdnadsnämnden
angående samgranskning
hemsjukvård

6

220N172

Tjänsteskrivelse

2022-06-09

Diarienummer: 22ON172

Handläggare:

Katarina Stistrup
026-17 80 00
katarina.stistrup@gavle.se

Nämnd:

Omvårdnadsnämnden

Yttrande – Samgranskning av hemsjukvård

Förslag till beslut

Att anta yttrandet som sitt eget.

Bakgrund

I februari 2013 tog kommunerna i Gävleborgs län över ansvaret för hemsjukvården och avtal som undertecknats av dåvarande landstinget och kommunerna tydliggjorde respektive huvudmans ansvar. Dessa avtal har sedan 2013 reviderats.

Revisorerna i Region Gävleborg genomförde en granskning under 2014 tillsammans med revisorerna i ett antal kommuner i länet för att bedöma om nämnder/styrelser hos respektive kommun och Region Gävleborg säkerställt en ändamålsenlig samverkan mellan hemsjukvården och regionens verksamheter. Granskningen påvisade ett antal brister inom området.

Revisorerna i Region Gävleborg har under våren genomfört en förstudie avseende vård som givits vid äldreboende under covid-19. Hemsjukvården avser medicinska insatser, rehabilitering, habilitering samt omvårdnad som utförs av legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal eller annan personal med delegering i hemmet, både ordinärt och särskilt boende.

Utifrån en bedömning av väsentlighet och risk har de förtroendevalda revisorerna beslutat att genomföra en samgranskning av hemsjukvården med Region Gävleborg och andra kommuner i länet som omfattar hemsjukvård i ordinärt boende.

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Gävle kommun genomfört en granskning av samverkan med hemsjukvården. Granskningens syfte var att säkerställa att Omvårdnadsnämnden har en ändamålsenlig samverkan mellan hemsjukvården och Region Gävleborgs verksamheter.

Utifrån genomförd granskning är PwC:s samlade bedömning av Omvårdnadsnämnden inte helt har en ändamålsenlig samverkan mellan hemsjukvården och Region Gävleborgs verksamheter.

Med anledning av det som framkommer i granskningsrapporten vill revisorerna ha Omvårdnadsnämndens kommentarer till de brister som noteras och de rekommendationer som rapporten innehåller.

Revisorerna önskar ett yttrande från nämnden senast 2022-06-30.

Yttrandet kommer vara ett underlag för dialogmötet i september.

Yttrande

I revisionsrapporten ges revisorernas bedömning och rekommendation utifrån sex frågeområden. Dessa områden samt revisorernas bedömning återges nedan. Omvårdnadsnämnden kommentarer finns att läsa efter varje område.

1. Finns dokumenterat och aktuellt avtal avseende hemsjukvård och samverkan mellan region och kommun?

Samlad bedömning: Ja

Revisorernas kommentar: Det finns ett dokumenterat och aktuellt avtal avseende hemsjukvård och samverkan mellan region och kommun. Det övergripande avtalet tar fasta på att det ska finnas överenskommelser rörande läkarstöd i hemsjukvård mellan hälsocentral och berörd kommun. I granskningen noteras i övrigt att representanter från kommunen upplever att avtalet ger tolkningsutrymme och otydligheter, främst rörande definitionen av en hemsjukvårdspatient.

Omvårdnadsnämndens kommentar: Nämnden delar revisionens bedömning.

2. Finns dokumenterade och aktuella överenskommelser rörande läkarstöd i hemsjukvård?

Samlad bedömning: Nej

Revisorernas kommentar: Vi noterar i granskningen att samtliga överenskommelser mellan Gävle kommun och hälsocentralerna i kommunen är inaktuella för år 2021, d.v.s. giltighetstiden har passerat för samtliga. Vi kan konstatera att de två senast uppdaterade överenskommelserna har giltighetstid till och med 2020-03-31. Vi kan även notera att två hälsocentraler helt saknar överenskommelser rörande läkarstöd i hemsjukvård. Vi kan dock konstatera att de lokala överenskommelserna som är upprättade och inaktuella följer den mall som anges i det övergripande hemsjukvårdsavtalet. Vi rekommenderar omvårdnadsnämnden att säkerställa att det finns aktuella och upprättade överenskommelser mellan Gävle kommun och hälsocentraler i kommunen i enlighet med den mall som anges i det övergripande hemsjukvårdsavtalet. Detta för att följa hälso- och sjukvårdslagens krav.

Omvårdnadsnämndens kommentar: Omvårdnadsnämnden delar revisionens beskrivning. Avtalsuppföljningar finns delvis och förnyas kontinuerligt då nya avtal måste upprättas i samband med ny verksamhetschef för hemsjukvård. Orsaken till att överenskommelserna mellan Gävle kommun och hälsocentralerna är inaktuella är att detta arbete prioriterats ner när pandemin har krävt att andra arbetsuppgifter prioriterats upp. Ett nytt arbetssätt i form av att redan vid revidering av avtal planera in uppföljningen håller på att implementeras. Dokumentation kring uppföljning skrivs som tjänsteanteckning och diarieförs fr o m 2022 för att säkra spårbarhet.

3. Genomförs uppföljningar av gällande avtal och överenskommelser?

Samlad bedömning: Nej

Revisorernas kommentar: Det sker ingen kontinuerlig och strukturerad uppföljning av hemsjukvårdsavtalet. Vi har i granskningen inte tagit del av någon dokumenterad uppföljning sedan den senaste genomförda uppföljningen år 2018 gällande hemsjukvårdsavtalet. Vår bedömning är att ett förbättringsområde för hemsjukvårdsavtalet är att ytterligare belysa hur uppföljning och utvärdering ska ske och i vilken omfattning. Förslagsvis bör även uppföljningar och utvärderingar dokumenteras. Uppföljning av de lokala överenskommelserna har inte genomförts i enlighet med överenskommelsens bestämmelser kring uppföljning.

Vidare menar vi att ett utvecklingsområde är att uppföljning av de lokala överenskommelserna dokumenteras. Detta för att det på ett tydligt sätt ska framgå vilka utmaningar som finns inom de olika områdena samt att personbundenheten

minskar, dvs. parterna blir mindre påverkade om personer som är delaktiga i arbetet med uppföljning och utvärdering byter tjänst/går i pension etc.

Vidare finns ett utvecklingsområde att vid uppföljning av de lokala överenskommelserna använda resultatet av genomförda analyser avseende avvikelser. Det förutsätter ett systematiskt arbete med att upprätta avvikelse rapporter. Verksamhetsföreträdare framhåller att följsamheten till rutiner avseende avvikelserapportering kan variera. Vi rekommenderar omvårdnadsnämnden att säkerställa att uppföljning av lokala överenskommelserna genomförs i enlighet med överenskommelsens bestämmelse kring uppföljning. Vi rekommenderar omvårdnadsnämnden att uppföljningarna dokumenteras.

Vi rekommenderar omvårdnadsnämnden att vid uppföljning av de lokala överenskommelserna använda resultatet av genomförda analyser avseende avvikelser. Det förutsätter ett systematiskt arbete med att upprätta avvikelse rapporter.

Vi rekommenderar även omvårdnadsnämnden att säkerställa att det sker en strukturerad uppföljning av hemsjukvårdsavtalet.

Omvårdnadsnämndens kommentar: Utskott Vuxna, Länsledning ansvarar för hemsjukvårdsavtalet och dokumentet går igenom årligen. Att avtalet går igenom är inte synonymt med att avtalet följs upp, däremot kan utskottet signalera behov av revidering av avtalet om exempelvis yttre förutsättningar såsom exempelvis lagändringar skulle föranleda behov av detta. Aggregerad årlig uppföljning av hemsjukvårdsavtalet bedöms inte generera något värde relaterat till arbetsinsatsen eftersom de lokala variationerna kan vara stora. Verksamhetens "upplevelse" efter avtalsuppföljningen som genomfördes av externa konsulter 2018 var att man inte kände igen sig eftersom det blir för generellt vid en övergripande uppföljning. Det som däremot är oerhört viktigt att årligen följa är hur väl avtalet fungerar i det lokala sammanhanget. Denna uppföljning behöver ske i respektive kommun på verksamhetsnivå. Omvårdnadsnämnden delar revisionens uppfattning om att detta är ett utvecklingsområde som behöver prioriteras. Uppföljning av hur hemsjukvårdsavtalet fungerar lokalt bör tydligt framgå i patientsäkerhetsberättelsen. På så sätt blir utvecklingen dokumenterad och kan följas över tid. Hur väl hemsjukvårdsavtalet fungerar lokalt kan redan idag härledas i patientsäkerhetsberättelsen men detta avsnitt behöver klargöras och verksamhetschef enligt HSL:s ansvar för denna uppföljning behöver tydliggöras. Omvårdnadsnämnden delar också revisionens uppfattning om att

det är viktigt att utveckla arbetet med analyser utifrån rapporterade avvikelser. Detta är också ett område som kommer att finnas med i arbetet med nämndens plan för patientsäkerhetsarbete som utgår från den nationella planen som utarbetats via Socialstyrelsen. Region Gävleborgs enhet för patientsäkerhet och vårdkvalitet har haft händelseanalysutbildningar för både kommunernas MAS och verksamhetschefer för att förbättra detta arbete.

4. Finns en fungerande organisation/samverkansformer på övergripande och lokal nivå?

Samlad bedömning: Delvis

Revisorernas kommentar: Det finns fungerande organisationer/samverkansformer på övergripande nivå i enlighet med överenskommelse avseende Länsledning Välfärd som avser Region Gävleborg och samtliga kommuner i länet. Forumen omfattar flertalet funktioner/personer samt områden/verksamheter. Vi noterar dock att Gävle kommun upplever att det finns förbättringsområden avseende samverkan mellan kommunen och regionen. Vår vidare bedömning är att Gävle kommun i enlighet med lagen har anställda medicinskt ansvariga sjuksköterskor (MAS). Vi rekommenderar omvårdnadsnämnden att säkerställa att det finns samverkansforum på operativ nivå där berörda beslutsfattare ingår.

Omvårdnadsnämndens kommentar: Samverkan finns på såväl strategisk (Länsledning, Utskott Vuxna), taktisk (Förstärkt samverkan, MAS och chefläkarmöten) och på operativ nivå (verksamhetschefsmöten). Omvårdnadsnämnden delar uppfattningen om att det är viktigt att säkerställa att denna samverkan fortgår, samt att det är tydligt vilka frågor som bör hanteras på vilken nivå.

5. Finns aktuella rutiner/riktlinjer för informationsöverföring mellan aktörerna?

Samlad bedömning: Ja

Revisorernas kommentar: Det finns aktuella rutiner/riktlinjer för informationsöverföring mellan aktörerna. Till stor del återfinns dessa på samverkanswebben. Vår bedömning är dock att det finns ett antal brister som behöver säkerställas bland annat avseende efterlevnad av rutiner/riktlinjer för informationsöverföring. Det rör exempelvis i vårdflödet mellan kommunen och akutmottagningen men också vid hantering av utskrivning från vårdavdelning. Att

information rörande patienten följer med förflyttning mellan huvudmännen är väsentligt för att få ett sammanhållet och patientsäkert vårdflöde. Ytterligare ett förbättringsområde är att implementeringen fortskrider avseende patientkontrakt i syfte att uppnå en sammanhållen planering över patientens vård- och omsorgskontakter, utifrån individens unika behov. Vi rekommenderar omvårdnadsnämnden att säkerställa efterlevnad av rutiner/riktlinjer för informationsöverföring. Vi rekommenderar även omvårdnadsnämnden att säkerställa införandet och implementering av patientkontrakt.

Omvårdnadsnämndens kommentar: Omvårdnadsnämnden instämmer i att informationsöverföring mellan huvudmän och vårdnivåer är en oerhört viktig patientsäkerhetsfråga som är ständigt aktuell. Nämnden vill dock poängtera att införande av patientkontrakt är ett uppdrag som regeringen riktat till landets regioner inom ramen för satsningen på God och Nära vård. Den kommunala hälso- och sjukvården är en samverkansaktör för regionerna i detta arbete men det är inte tänkt att den kommunala hälso- och sjukvården ska implementera egna patientkontakt.

6. Finns rutiner/riktlinjer för läkemedelsgenomgångar?

Samlad bedömning: Ja

Revisorernas kommentar: Gävle kommun använder Region Gävleborgs rutin för läkemedelsgenomgångar. Rutinen beskriver både ansvarsfördelning och de olika momenten vid en läkemedelsgenomgång. Vi bedömer att rutinen inte följs då årliga läkemedelsgenomgångar inte genomförs för alla hemsjukvårdspatienter och att läkemedelslistor inte alltid är uppdaterade och aktuella. Vi rekommenderar omvårdnadsnämnden att säkerställa följsamheten till rutinen för läkemedelsgenomgångar.

Omvårdnadsnämndens kommentar: Omvårdnadsnämnden instämmer i att det är viktigt att arbeta med att säkerställa följsamheten till rutiner. Ansvaret för läkemedelsgenomgångar och uppdatering av läkemedelslistor åligger dock ansvarig läkare som inte finns i den kommunala organisationen och därmed utanför Omvårdnadsnämndens ansvarsområde. Vid uppföljningar med hälsocentralerna har frågan om läkemedelsgenomgångar och årsbesök lyfts då detta ej har uppfyllts från hälsocentralerna 2021. Svaret på orsaken till detta är att detta ej kunnat prioriteras med

hänvisning till pandemin. Även läkemedelsgenomgångar och årsbesök är ett område som följs i patientsäkerhetsberättelsen.

Magnus Höjer

Sektorchef

Sektor Vårld

Omvårdnadsnämnden har ålagts yttra sig över granskningsrapporten avseende den samgranskning som genomförts av hemsjukvården.

Remissen hanteras av Omvårdnadsnämnden vid sammanträdet den 16 juni 2022. Biträdande sektorchef, Katarina Stistrup, har varit ansvarig handläggare i ärendet. Övriga tjänstepersoner som deltagit i framtagandet av yttrandet är verksamhetschef Peter Sund, medicinskt ansvarig sjuksköterska Ulrica Karlsson, medicinskt ansvarig sjuksköterska Carin Thunman samt medicinskt ansvarig för rehabilitering Johanna Storing.

Från: Välfärd Gävle - Omvårdnadsnämnd (e-post)
Till: "Platina-ON (e-post)"
Ämne: VB: Begäran om yttrande samgranskning hemsjukvård
Skickat: 2022-05-02 07:41:12

Från: Beckman Ljung, Gunilla
Skickat: den 29 april 2022 16:54
Till: Carlson Cederholm, Elisabeth ; Höijer, Magnus ; Välfärd Gävle - Omvårdnadsnämnd (e-post) ; Sund, Peter
Kopia: Hamilton, Eva-Karin ; Rosalie Carlen ; Olsson, Erik
Ämne: Begäran om yttrande samgranskning hemsjukvård

Elisabeth Carlson Cederholm
Magnus Höijer
Peter Sund

Revisorerna begär yttrande från Omvårdnadsnämnden angående samgranskning hemsjukvård

Revisorerna har genomfört en samgranskning tillsammans med Region Gävleborgs revisorer.
Denna gång är ämnet hemsjukvård och de avtal och överenskommelser som finns mellan kommunen och regionen.

Revisorerna önskar ett yttrande från nämnden senast 2022-06-30.
Yttrandet kommer att vara ett underlag för dialogmötet i september.

Vi återkommer längre fram med tidsbokning för dialogmötet.

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna,

Gunilla Beckman Ljung
Revisionschef

Revisionskontoret
Gävle kommun
801 84 GÄVLE
Tel: 026-17 94 92
Mobil: 070-414 27 11
E-post: gunilla.beckman_ljung@gavle.se

Missiv

Dnr 21REK21

Omvårdnadsnämnden

2022-04-28

Begäran om yttrande: Granskning av hemsjukvården

Bakgrund

I februari 2013 tog kommunerna i Gävleborgs län över ansvaret för hemsjukvården och avtal som undertecknats av dåvarande landstinget och kommunerna tydliggjorde respektive huvudmans ansvar. Dessa avtal har sedan 2013 reviderats. Revisorerna i Region Gävleborg genomförde en granskning under 2014 tillsammans med revisorerna i ett antal kommuner i länet för att bedöma om nämnder/styrelser hos respektive kommun och Region Gävleborg säkerställt en ändamålsenlig samverkan mellan hemsjukvården och regionens verksamheter. Granskningen påvisade ett antal brister inom området.

Utifrån en bedömning av väsentlighet och risk har de förtroendevalda revisorerna beslutat att genomföra en samgranskning kring hemsjukvården med Region Gävleborg och andra kommuner i länet som omfattar hemsjukvård i ordinärt boende. Samgranskningen kommer att fånga både det regionala och det kommunala perspektivet.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att bedöma att omvårdnadsnämnden har en ändamålsenlig samverkan mellan hemsjukvården och regionens verksamheter.

Granskningen kommer att bedömas utifrån följande uppställda revisionsfrågor:

- Finns dokumenterade och aktuella avtal och överenskommelser avseende hemsjukvård och samverkan mellan region och berörda kommuner?
- Genomförs uppföljningar av gällande avtal och överenskommelser?
- Finns en fungerande organisation/samverkansformer på övergripande och lokal nivå?
- Finns aktuella rutiner/riktlinjer för informationsöverföring mellan aktörerna?
- Finns rutiner/riktlinjer för läkemedelsgenomgångar?

Granskningsresultat

PwC:s samlade bedömning är att omvårdnadsnämnden inte helt har en ändamålsenlig samverkan mellan hemsjukvården och Region Gävleborgs verksamheter. Närmare beskrivning av den samlade bedömningen återfinns i granskningsrapporten.

Rekommendationer

Mot bakgrund av vad som framkommit i granskningen lämnas följande rekommendationer:

- säkerställa att det finns aktuella och upprättade överenskommelser mellan Gävle kommun och hälsocentraler i kommunen i enlighet med den mall som anges i det övergripande hemsjukvårdsavtalet. Detta för att följa hälso- och sjukvårdslagens krav.
- säkerställa att uppföljning av lokala överenskommelserna genomförs i enlighet med överenskommelsens bestämmelse kring uppföljning.
  - att uppföljningarna dokumenteras.

- vid uppföljning av de lokala överenskommelserna använda resultatet av genomförda analyser avseende avvikelser. Det förutsätter ett systematiskt arbete med att upprätta avvikelserapporter.
- säkerställa att det sker en strukturerad uppföljning av hemsjukvårdsavtalet.
- säkerställa att det finns samverkansforum på operativ nivå där berörda beslutsfattare ingår.
- efterlevnad av rutiner/riktlinjer för informationsöverföring.
- säkerställa införandet och implementering av patientkontrakt.
- säkerställa följsamheten till rutinen för läkemedelsgenomgångar.

Revisorerna begär nämndens yttrande:

Med anledning av det som framkommer i granskningsrapporten vill revisorerna ha nämndens kommentarer till de brister som noteras och de rekommendationer som rapporten innehåller.

Revisorerna önskar ett yttrande från nämnden senast 2022-06-30. Yttrandet kommer att vara ett underlag för dialogmötet i september.

Revisorerna i Gävle kommun

Eva-Karin Hamilton

Revisorskollegiets ordförande

Gunilla Beckman Ljung

Revisionschef

Bilaga 1: Granskning av hemsjukvården

Samgranskning hemsjukvården

Sid 20(183)

Gävle kommun

April 2022

Projektledare: Malou Olsson

Projektmedarbetare: Oskar Månsson

Projektmedarbetare: Jonathan Melkko

Kvalitetssäkrare: Karin Magnusson

Sammanfattning och bedömning

Sid 21(183)

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Gävle kommun genomfört en granskning av samverkan inom hemsjukvården. Granskningens syfte är att säkerställa att omvårdnadsnämnden har en ändamålsenlig samverkan mellan hemsjukvården och Region Gävleborgs verksamheter.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att omvårdnadsnämnden **inte helt** har en ändamålsenlig samverkan mellan hemsjukvården och Region Gävleborgs verksamheter.

Nedan ses bedömning och rekommendation för varje revisionsfråga.

Finns dokumenterat och aktuellt avtal avseende hemsjukvård och samverkan mellan region och kommun?

Samlad bedömning: Ja

Det finns ett dokumenterat och aktuellt avtal avseende hemsjukvård och samverkan mellan region och kommun.

Det övergripande avtalet tar fasta på att det ska finnas överenskommelser rörande läkarstöd i hemsjukvård mellan hälsocentral och berörd kommun.

I granskningen noteras i övrigt att representanter från kommunen upplever att avtalet ger tolkningsutrymme och otydligheter, främst rörande definitionen av en hemsjukvårdspatient.

Finns dokumenterade och aktuella överenskommelser rörande läkarstöd i hemsjukvård?

Samlad bedömning: Nej

Vi noterar i granskningen att samtliga överenskommelser mellan Gävle kommun och hälsocentralerna i kommunen är inaktuella för år 2021, d.v.s giltighetstiden har passerat för samtliga. Vi kan konstatera att de två senast uppdaterade överenskommelserna har giltighetstid till och med 2020-03-31. Vi kan även notera att två hälsocentraler helt saknar överenskommelser rörande läkarstöd i hemsjukvård.

Vi kan dock konstatera att de lokala överenskommelserna som är upprättade och inaktuella följer den mall som anges i det övergripande hemsjukvårdsavtalet.

Vi rekommenderar omvårdnadsnämnden att säkerställa att det finns aktuella och upprättade överenskommelser mellan Gävle kommun och hälsocentraler i kommunen i enlighet med den mall som anges i det övergripande hemsjukvårdsavtalet. Detta för att följa hälso- och sjukvårdslagens krav.

Samlad bedömning: Nej

Det sker ingen kontinuerlig och strukturerad uppföljning av hemsjukvårdsavtalet. Vi har i granskningen inte tagit del av någon dokumenterad uppföljning sedan den senaste genomförda uppföljningen år 2018 gällande hemsjukvårdsavtalet.

Vår bedömning är att ett förbättringsområde för hemsjukvårdsavtalet är att ytterligare belysa hur uppföljning och utvärdering ska ske och i vilken omfattning. Förslagsvis bör även uppföljningar och utvärderingar dokumenteras.

Uppföljning av de lokala överenskommelserna har inte genomförts i enlighet med överenskommelsens bestämmelser kring uppföljning.

Vidare menar vi att ett utvecklingsområde är att uppföljning av de lokala överenskommelserna dokumenteras. Detta för att det på ett tydligt sätt ska framgå vilka utmaningar som finns inom de olika områdena samt att personbundenheten minskar, dvs. parterna blir mindre påverkade om personer som är delaktiga i arbetet med uppföljning och utvärdering byter tjänst/går i pension etc.

Vidare finns ett utvecklingsområde att vid uppföljning av de lokala överenskommelserna använda resultatet av genomförda analyser avseende avvikelser. Det förutsätter ett systematiskt arbete med att upprätta avvikelserapporter. Verksamhetsföreträdare framhåller att följsamheten till rutiner avseende avvikelserapportering kan variera.

Vi rekommenderar omvårdnadsnämnden att säkerställa att uppföljning av lokala överenskommelserna genomförs i enlighet med överenskommelsens bestämmelse kring uppföljning. Vi rekommenderar omvårdnadsnämnden att uppföljningarna dokumenteras.

Vi rekommenderar omvårdnadsnämnden att vid uppföljning av de lokala överenskommelserna använda resultatet av genomförda analyser avseende avvikelser. Det förutsätter ett systematiskt arbete med att upprätta avvikelserapporter.

Vi rekommenderar även omvårdnadsnämnden att säkerställa att det sker en strukturerad uppföljning av hemsjukvårdsavtalet.

Finns en fungerande organisation/samverkansformer på övergripande och lokal nivå?

Samlad bedömning: Delvis

Det finns fungerande organisationer/samverkansformer på övergripande nivå i enlighet med överenskommelse avseende Länsledning Valfärd som avser Region Gävleborg och samtliga kommuner i länet. Forumen omfattar flertalet funktioner/personer samt områden/verksamheter. Vi noterar dock att Gävle kommun upplever att det finns förbättringsområden avseende samverkan mellan kommunen och regionen. Vår vidare bedömning är att Gävle kommun i enlighet med lagen har anställda medicinskt ansvariga sjuksköterskor (MAS).

Vi rekommenderar omvårdnadsnämnden att säkerställa att det finns samverkansforum på operativ nivå där berörda beslutsfattare ingår.

Samlad bedömning: Ja

Det finns aktuella rutiner/riktlinjer för informationsöverföring mellan aktörerna. Till stor del återfinns dessa på samverkanswebben.

Vår bedömning är dock att det finns ett antal brister som behöver säkerställas bland annat avseende efterlevnad av rutiner/riktlinjer för informationsöverföring. Det rör exempelvis i vårdflödet mellan kommunen och akutmottagningen men också vid hantering av utskrivning från vårdavdelning. Att information rörande patienten följer med förflyttning mellan huvudmännen är väsentligt för att få ett sammanhållet och patientsäkert vårdflöde.

Ytterligare ett förbättringsområde är att implementeringen fortskrider avseende patientkontrakt i syfte att uppnå en sammanhållen planering över patientens vård- och omsorgskontakter, utifrån individens unika behov.

Vi rekommenderar omvårdnadsnämnden att säkerställa efterlevnad av rutiner/riktlinjer för informationsöverföring.

Vi rekommenderar även omvårdnadsnämnden att säkerställa införandet och implementering av patientkontrakt.

Finns rutiner/riktlinjer för läkemedelsgenomgångar?

Samlad bedömning: Ja

Gävle kommun använder Region Gävleborgs rutin för läkemedelsgenomgångar.

Rutinen beskriver både ansvarsfördelning och de olika momenten vid en läkemedelsgenomgång. Vi bedömer att rutinen inte följs då årliga läkemedelsgenomgångar inte genomförs för alla hemsjukvårdspatienter och att läkemedelslistor inte alltid är uppdaterade och aktuella.

Vi rekommenderar omvårdnadsnämnden att säkerställa följsamheten till rutinen för läkemedelsgenomgångar.

Innehållsförteckning

Sid 24(183)

Sammanfattning och bedömning	1
Inledning	5
Bakgrund	5
Syfte och revisionsfrågor	5
Revisionskriterier	5
Avgränsning	6
Metod	6
Granskningsresultat	8
Antalet inskrivna hemsjukvård	8
Avtal och överenskommelser	8
Uppföljning	13
Organisation och samverkan	17
Informationsöverföring	19
Läkemedelsgenomgångar	24

Bakgrund

I februari 2013 tog kommunerna i Gävleborgs län över ansvaret för hemsjukvården och avtal som undertecknats av dåvarande landstinget och kommunerna tydliggjorde respektive huvudmans ansvar. Dessa avtal har sedan 2013 reviderats. Revisorerna i Region Gävleborg genomförde en granskning under 2014 tillsammans med revisorerna i ett antal kommuner i länet för att bedöma om nämnder/styrelser hos respektive kommun och Region Gävleborg säkerställt en ändamålsenlig samverkan mellan hemsjukvården och regionens verksamheter. Granskningen påvisade ett antal brister inom området.

Revisorerna i Region Gävleborg har under våren genomfört en förstudie avseende vård som givits vid äldreboende under covid-19. Hemsjukvården avser medicinska insatser, rehabilitering, habilitering samt omvårdnad som utförs av legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal eller annan personal med delegering i hemmet, både ordinärt- och särskilt boende.

Utifrån en bedömning av väsentlighet och risk har de förtroendevalda revisorerna beslutat att genomföra en samgranskning kring hemsjukvården med Region Gävleborg och andra kommuner i länet som omfattar hemsjukvård i ordinärt boende. Samgranskningen kommer att fånga både det regionala och det kommunala perspektivet.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att bedöma att omvårdnadsnämnden har en ändamålsenlig samverkan mellan hemsjukvården och regionens verksamheter.

Granskningen kommer att bedömas utifrån följande uppställda revisionsfrågor:

- Finns dokumenterade och aktuella avtal och överenskommelser avseende hemsjukvård och samverkan mellan region och berörda kommuner?
- Genomförs uppföljningar av gällande avtal och överenskommelser?
- Finns en fungerande organisation/samverkansformer på övergripande och lokal nivå?
- Finns aktuella rutiner/riktlinjer för informationsöverföring mellan aktörerna?
- Finns rutiner/riktlinjer för läkemedelsgenomgångar?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

- Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) 11 kap 4 §, 14 kap 1 § och 16 kap. 1 §
- Socialstyrelsens föreskrift: Läkemedelsgenomgångar för äldre ordinerade fem eller fler läkemedel – en vägledning för hälso- och sjukvården

Avgränsning

Granskningen avgränsas till att omfatta ovanstående revisionsfrågor samt den hemsjukvård som ges i ordinärt boende. Sid 26(183)

Denna rapport tydliggör Gävle kommuns iakttagelser och samverkan mellan Gävle kommun och Region Gävleborg. Övriga kommuner som omfattas av samgranskningen, det vill säga Bollnäs, Hudiksvall, Nordanstig, Ockelbo och Ovanåker redovisas respektives iakttagelser och bedömningar i separata rapporter.

Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentgranskning av styrande dokument (ex. de regionövergripande hemsjukvårdsavtalet samt 12 lokala överenskommelser avseende läkarmedverkan mellan Gävle kommun och hälsocentraler. Totalt finns 14 hälsocentraler i Gävle kommun enligt uppgift från Region Gävleborg), rutiner/riktlinjer samt underlag för genomförda uppföljningar.

Intervjuer avseende tjänstepersoner inom Gävle kommun har genomförts med:

- Medicinskt ansvariga sjuksköterskor (MAS)
- Medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR)
- Enhetschef rehabenheten
- Enhetschef hemsjukvård
- Verksamhetschef hemsjukvård Sektor Valfärd Gävle

Intervjuer med representanter från Region Gävleborg har genomförts med:

- Biträdande hälso- och sjukvårdsdirektör
- Medicinsk rådgivare
- Representant från Hälsovalskontoret
- Regionens fyra verksamhetschefer inom primärvården avseende Gävle, Sandviken, Ljusdal, Södra Hälsingland.
- Vårdenhetschefer vid sex hälsocentraler i länet vilka är:
Regiondrivna hälsocentraler: Valbo hälsocentral, Din hälsocentral Edsbyn och Din hälsocentral Ockelbo. Privat drivna hälsocentraler: Håstaholmens hälsocentral Hudiksvall, Aleris hälsocentral Bollnäs och City HC Gävle.

En enkätundersökning har genomförts med representanter för kommunerna som omfattas av samgranskningen. Enkäten skickades ut till ansvariga för hemsjukvården i respektive kommun. Enkäten har även skickats ut till MAS (medicinskt ansvarig sjuksköterska) i respektive berörd kommun. I Gävle kommun har enkäten skickats till MAS, MAR och verksamhetschef Sektor Valfärd Gävle.

Enkäten skickades ut till 15 respondenter varav 13 svarade i sin helhet. Det uppgår till en svarsfrekvens om 87 %. Enkäten var aktuell att besvara under perioden 2021-12-01-2021-12-13. Två påminnelser har skickats ut under enkätens svarstid.

Utöver ovan har även en enkätundersökning genomförts riktad till samtliga hälsocentralschefer inom regionen. Enkäten skickades ut till 28 respondenter varav 16 svarade i sin helhet. Det uppgår till en svarsfrekvens om ca 57 %. Enkäten var aktuell

att besvara under perioden 2021-12-01 – 2021-12-13. Två påminnelser har skickats ut under enkätens svarstid.

Sid 27(183)

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Antalet inskrivna hemsjukvård

lakttagelser

Nedan visar en sammanställning över inskrivna i hemsjukvården i Gävleborgs län respektive Gävle kommun.

	Gävleborgs län	Gävle kommun
Inskrivna totalt jan 2019	2100	500
Inskrivna totalt dec 2019	2106	452
Inskrivna totalt jan 2020	2150	484
Inskrivna totalt dec 2020	2322	549
Inskrivna totalt jan 2021	2268	542
Inskrivna totalt okt 2021	2218	547

Utifrån ovanstående statistik kan vi konstatera att det har skett en ökning av inskrivna i hemsjukvården i Gävle kommun mellan januari 2019 och januari 2021, vilket uppgår till ca 9 %.

Avtal och överenskommelser

Revisionsfråga 1: Finns dokumenterade och aktuella avtal och överenskommelser avseende hemsjukvård och samverkan mellan region och berörda kommuner?

Hälso- och sjukvårdslagens 14 kap 1 § reglerar överlåtelse av ansvar från region till kommun avseende skyldigheten att erbjuda hälso- och sjukvård i hemmet (hemsjukvård) i ordinärt boende.

Vidare framgår i Hälso- och sjukvårdslagens 16 kap 1 § att regionen skall till kommunen avsätta läkarresurser som behövs för att enskilda skall kunna erbjudas en god hälso- och sjukvård inom bland annat hemsjukvård i ordinärt boende. Regionerna ska med kommunerna inom regionen sluta avtal om omfattningen av och formerna för läkarmedverkan.

Granskningen kommer i detta kapitel att svara på om det finns avtal som tydliggör omfattning och former för läkarmedverkan i enlighet med lagstiftningens krav. Vi kommer även att granska om det finns övriga överenskommelser eller avtal som upprättats för att komplettera övergripande avtal på området.

lakttagelser

Regionövergripande hemsjukvårdsavtal

2013 fördes ansvaret för hemsjukvården över från Region Gävleborg till kommunerna i länet. För att reglera de båda parternas (region och kommun) ansvar inom området upprättades ett avtal om hemsjukvård, som är giltigt t.o.m. 2023-12-31. Avtalet omfattar samtliga tio kommuner i Gävleborgs län och reviderades senast 2019-01-01. De regionövergripande avtalet med tillhörande bilagor går att finna vid Region Gävleborgs hemsida genom samverkanswebben¹. Vid regionens hemsida finns även ett förtydligande kopplat till avtalet utifrån inkomna frågor till samverkansgrupp hemsjukvård och egenvård (tidigare gränsdragningsgruppen). Exempel på områden som förtydligats kopplat till avtalet är hembesök, definition av vad som ligger till grund för hemsjukvård och vårdplanering.

I avtalet framgår vidare bl.a ansvarsgränser vilka preciseras nedan.

Kortfattat ansvarar Region Gävleborg för:

- All mottagningsverksamhet i primärvården och specialistsjukvården samt hembesök i öppenvård.

Kortfattat ansvarar kommunerna för:

- Hemsjukvårdsinsatser på primärvårdsnivå för personer fyllda 18 år som ges av distriktsköterskor, sjuksköterskor, arbetsterapeuter och sjukgymnaster/fysioterapeuter.

Från avtalet om hemsjukvård framgår att följande kriterier ska vara uppfyllda för att kommunen ska ta över ansvaret för hälso- och sjukvårdsinsatserna:

- Insatserna räknas som hälso- och sjukvård
- Insatserna ges under minst två veckor
- Patienten kan inte utan stöd ta sig till primärvården
- Patienten är över 18 år
- Vård- och omsorgsplanering ska upprättas före insättande av insatser.

Förutom ovan kriterier finns även definitioner och avgränsningar vad gäller hemsjukvårdsbesök, hembesök i öppenvård, läkarmedverkan, inskrivning och utskrivning i hemsjukvård samt delegering.

De övergripande avtalet om hemsjukvård återger lagstiftningen krav om att Region Gävleborg ska avsätta de läkarresurser som behövs för att enskilda ska kunna erbjudas

---

1

<https://www.regiongavleborg.se/samverkanswebben/halsa-var-d-tandvard/samverkan-och-avtal/kommun--och-regionsamverkan/hemsjukvard/>.

god hälso- och sjukvård i ordinärt boende.² Avtalet omfattar en bilaga avseende läkarmedverkan i den kommunala hemsjukvården i ordinärt boende. Bilagan tydliggör omfattningen av och formerna för läkarmedverkan. Sid 30(183)

lakttagelser från samtliga kommuner och Region Gävleborg

Vid intervjuer med representanter som företräder Region Gävleborgs ledning framkommer att de övergripande hemsjukvårdsavtalet med tillhörande bilagor bedöms vara tydligt. Kommunerna i länet lyfter däremot otydligheter kring ett antal ansvarsområden där kommunerna anser att det saknas tydliga riktlinjer, exempelvis inom området förskrivning av hjälpmedel där det uppges otydligt vilken huvudman som är ansvarig.

Vi kan även konstatera utifrån genomförd enkätundersökning samt från genomförda intervjuer att definitionen när en patient ska bli en hemsjukvårdspatient inte upplevs helt tydligt. Denna bild delges såväl från kommunerna som från representanter från hälsocentraler i regionen. Vi noterar av enkätundersökning (representanter från hälsocentraler i regionen) att ca 40 % av respondenterna har svarat att de "instämmer inte alls"/"instämmer i begränsad utsträckning" kring att definitionen är tydlig. Från enkätresultatet från deltagande kommuner kan vi vidare utläsa att endast 23 % besvarat att de instämmer helt rörande att definitionen är tydlig. Likaså finns en upplevelse hos samtliga parter att det inte är helt tydlig vem som ska göra vad, även när huvudmännen är överens om att en patient tillhör den kommunala hemsjukvården.

En återkommande kommentar vid genomförda intervjuer är att avtalet tenderar att tolkas på olika sätt i länets olika kommuner. Detta uppges bl.a. bidra till en varierad grad av följsamhet till gällande avtal.

Utöver det övergripande avtalet finns det bl.a. även en regionövergripande rutin för gemensam planering för in- och utskrivning (primärvård-kommun) som uppges användas vid in- och utskrivning.

lakttagelser Gävle kommun

Vid genomförda intervjuer och av genomförd enkätundersökning framgår att företrädare från Gävle kommun delar den bild som återges, av deltagande kommuner, avseende att avtalet inte upplevs helt tydligt och att avtalet tenderar att tolkas på olika sätt. Företrädare upplever vidare att definitionen när en patient ska bli hemsjukvårdspatient är öppet för tolkning. Som exempel ger företrädare uttryck för att kriteriet "patienten kan inte utan stöd ta sig till primärvården" ger utrymme för tolkning.

Av intervjuer framgår även att företrädare upplever att avtalet inte berör avancerad hemsjukvård i hemmet (ASIH) utan endast reglerar den basala hemsjukvården. De bedömer att det inte finns någon avancerad hemsjukvård i länet och att detta resulterar i

---

² Ramavtal - Läkarmedverkan i den kommunala hemsjukvården i ordinärt boende

att patienter med behov av exempelvis palliativ vård hamnar mellan stolarna. Företrädare för kommunen beskriver att frågan har lyfts i länsledning.

Sid 31(183)

Vid intervjuer framgår vidare att kommunen upplever att den regiondrivna primärvården för över ansvaret när patienten exempelvis inte tar sin medicinerings enligt anvisning och att patienten per automatik tillhör den kommunala hemsjukvården. Företrädare upplever att detta strider mot de avtal som finns kopplat till hemsjukvård och dess kriterier.

Ett annat område som lyfts vid intervjuer berör frågan om det är "rätt" patienter i hemsjukvården. Frågeställningarna som lyfts härrör till att kommunens företrädare upplever att respektive part inte skriver ut patienter från hemsjukvården i tillräcklig utsträckning, d.v.s då det inte längre finns ett behov av kommunal hemsjukvård. Anledningar som lyfts till att utskrivning inte upplevs ske i den utsträckning som sig bör härrör till motstånd från patienten eller den regiondrivna primärvården. Ett utvecklingsarbete rörande detta beskrivs vara pågående mellan parterna.

Av enkätundersökning kan vi tyda att 50 % av respondenterna (kommunanställda) upplever att definitionen när en patient ska bli en hemsjukvårdspatient delvis är tydlig och att 25 % upplever att den i begränsad grad är tydlig.

Lokala överenskommelser mellan kommunen och hälsocentraler

Vidare beskriver avtalet att detta ska ske genom tecknande av samverkansavtal om läkarmedverkan i hemsjukvården.

I det övergripande avtalet framgår en mall för lokal överenskommelse gällande läkarstöd i hemsjukvård. Där tydliggörs att överenskommelsen ska omfatta bland annat: åtagande, omfattning, informationsutbyte, uppföljning och utvärdering. Vid genomgång av befintliga överenskommelser framgår att merparten följer den struktur som anges i hemsjukvårdsavtalet. I respektive överenskommelse framgår dess giltighetstid.

Iakttagelser från Region Gävleborg

Vid intervjuer med representanter från ett urval av hälsocentraler kan vi dock konstatera att inte alla hälsocentraler har aktuella lokala överenskommelser med berörda kommuner vilket ytterligare synliggörs vid genomförd dokumentgranskning. Vi kan även konstatera i vår dokumentgranskning att ett fåtal hälsocentraler helt saknar lokala överenskommelser. I de fall det inte finns en aktuell överenskommelse beskrivs den senaste versionen vara gällande enligt verksamhetsföreträdare. Detta är dock inget som framgår av överenskommelserna.

Iakttagelser Gävle kommun

I Gävle kommun finns 14 hälsocentraler varav sex hälsocentraler är privatdrivna och åtta regiondrivna. Vid genomgång av de 12 erhållna överenskommelserna gällande läkarstöd i hemsjukvård finner vi att samtliga överenskommelser inte är aktuella för år

2021. De två senaste uppdaterade överenskommelserna har varit aktuella till och med 2020-03-31.

Sid 32(183)

Företrädare beskriver att anledningen till att överenskommelserna inte är aktuella är en följd av bl.a. covid-19 pandemin samt personalförändringar inom såväl kommunen samt hos de hälsocentraler som är anknutna till kommunen. Vi har i granskningen efterfrågat de lokala överenskommelserna mellan Gävle kommun och hälsocentralerna i kommunen. Det finns två hälsocentraler i kommunen där vi kan konstatera inte har några upprättade överenskommelser avseende läkarstöd i hemsjukvård.

Vid intervjuer framgår att kommunen påbörjat ett arbete med att se över överenskommelserna. I granskningen har vi tagit del av två överenskommelser påskrivna under 2022, övriga överenskommelser förväntas vara färdiga under våren 2022.

Bedömning revisionsfråga 1:

Finns dokumenterat och aktuellt avtal avseende hemsjukvård och samverkan mellan region och kommun?

Ja.

Bedömningen baseras på följande:

- Det finns ett dokumenterat och aktuellt avtal avseende hemsjukvård och samverkan mellan region och kommun.
  - Det övergripande avtalet tar fasta på att det ska finnas överenskommelser rörande läkarstöd i hemsjukvård mellan hälsocentral och berörd kommun.

I granskningen noteras i övrigt att representanter från kommunen upplever att avtalet ger tolkningsutrymme och otydligheter, främst rörande definitionen av en hemsjukvårdspatient.

Finns dokumenterade och aktuella överenskommelser rörande läkarstöd i hemsjukvård?

Nej.

Bedömningen baseras på följande:

- Vi noterar i granskningen att samtliga överenskommelser mellan Gävle kommun och hälsocentralerna i kommunen är inaktuella för år 2021, d.v.s giltighetstiden har passerat för samtliga. Vi kan konstatera att de två senast uppdaterade överenskommelserna har giltighetstid till och med 2020-03-31. Vi kan även notera att två hälsocentraler helt saknar överenskommelser rörande läkarstöd i hemsjukvård.
- Vi kan dock konstatera att de lokala överenskommelserna som är upprättade och inaktuella följer den mall som anges i det övergripande hemsjukvårdsavtalet.
Vi rekommenderar omvårdnadsnämnden att säkerställa att det finns aktuella och upprättade överenskommelser mellan Gävle kommun och kommunens

Uppföljning

Revisionsfråga 2: Genomförs uppföljningar av gällande avtal och överenskommelser?

Iakttagelser

Regionövergripande avtal

De regionövergripande avtalet om hemsjukvård definierar att uppföljning av avtalet ska ske löpande. Parterna (region och kommun) ansvarar gemensamt för en enhetlig uppföljningsmodell i länet.

Enligt vad som framkommit i granskningen så styr mallen för lokala överenskommelser gällande läkarstöd i hemsjukvård hur uppföljning ska ske. Genom att samtliga hälsocentraler och kommuner ska upprätta sådana överenskommelser så når också modellen för uppföljning hela länet. Vi återkommer till detta i nästa avsnitt som hanterar uppföljning av överenskommelser mellan kommun och hälsocentral.

Hälsovalskontoret vid Region Gävleborg genomför årligen uppföljning inom olika områden och avtal som hälsoval är involverade i. Senaste uppföljningen som genomfördes genom Hälsovalskontoret kring hemsjukvård uppges vara år 2018. Vid den uppföljningen noterades att hembesök av läkare från hälsocentralerna inte prioriterades i tillräcklig utsträckning. Utifrån denna iakttagelse så beslutade regionen under 2019 att ge primärvården en ekonomisk ersättning kopplat till hembesök av läkare till hemsjukvårdspatienter samt vid genomförande av fördjupade läkemedelsgenomgångar.

Vi noterar av intervjuer och genomförd dokumentgranskning att vi inte kan se några konkreta politiska mål i hänseende till hemsjukvård. Företrädare från framförallt kommunerna upplever att en tydligare styrning kan öka möjligheterna till uppföljning.

Lokala överenskommelser mellan kommuner och hälsocentraler

Mallen för de lokala överenskommelserna gällande läkarstöd tydliggör att utvärdering av överenskommelse ska göras en gång per år. I tid regleras att utvärdering ska påbörjas senast två månader före överenskommelsens utgång och ska ligga till grund för ny överenskommelse mellan parterna. Det åligger båda parter att gemensamt följa upp och utvärdera. Följande områden är exempel på vad som ska följas upp inom överenskommelsen:

- Kontinuitet i läkar- och sjuksköterske medverkan
- Uppföljning av strukturerat teamarbete
- Upplevd tillgänglighet till läkarmedverkan
- Antal patienter med årligt läkarbesök

Samtliga av de områden som ska utvärderas ska enligt överenskommelsen följas upp muntligt, genom statistik på samverkanswebben³ eller via journalsystem. Det framgår inte om gjord uppföljningen ska dokumenteras. Sid 34(183)

laktagelser från samtliga kommuner och Region Gävleborg

Från intervjuer framhålls att det sker en löpande dialog vid ev. problem eller situationer där lokala överenskommelser inte efterlevs. Utöver det framgår av mallen att utvärdering och uppföljning ska genomföras minst en gång per år där överenskommelsen går igenom, med anledning av bl.a. covid-19 pandemin beskriver företrädare att det i vissa fall inte skett.

Vid intervjuer med företrädare från kommunerna framgår att om överenskommelserna inte efterlevs eller att det blir diskussioner av allvarigare karaktär finns möjligheten att kontakta eller rådfråga Hälsovalskontoret. I första hand beskrivs dock att eventuella problem ska tas om hand mellan kommunens ledning och hälsocentral. Av intervjuer framkommer att det finns goda erfarenheter vid kontakt med Hälsovalskontoret, där kommunföreträdare uttrycker att Hälsovalskontoret är tillgängliga och behjälpliga vid uppkomna frågeställningar. Andra kommunrepresentanter beskriver å andra sidan att Hälsovalskontoret bör ta ett större ansvar och vara mer synliga. Representanterna (kommunerna) lyfter bl.a. avsaknaden av en tätare och mer kontinuerlig dialog mellan kommun och region, där frågor av allvariga karaktär exempelvis kan synliggöras i lärande syfte till berörda aktörer.

laktagelser Gävle kommun

Av granskningen framgår att de lokala överenskommelserna för läkarstöd i Gävle kommun inte följts upp i enlighet med överenskommelsens bestämmelse kring uppföljning. Detta strider mot vad som framgår av det länsövergripande hemsjukvårdsavtalet vilket redogör för att utvärdering av överenskommelse ska göras en gång per år. I tid regleras att utvärdering ska påbörjas senast två månader före överenskommelsens utgång och ska ligga till grund för ny överenskommelse mellan Gävle kommun och berörd hälsocentral. Vid intervjuer får vi återberättat att utvärderingar historiskt har skett i dialog med hälsocentralerna i samband med att en ny överenskommelse sluts. Enligt företrädarna utgår utvärderingen från de kriterier som framgår av det övergripande hemsjukvårdsavtalet. Vid avvikelser, från överenskommelsen, under året beskriver företrädare att kontinuerlig dialog förs. Företrädare ger uttryck för att uppföljning och utvärdering av överenskommelserna fungerar bättre med de regiondrivna hälsocentralerna.

Vi har i granskningen inte tagit del av någon dokumenterad uppföljning kopplat till överenskommelserna gällande läkarstöd. Detta finns inte heller för någon annan av de kommuner som granskningen avser och som vi nämnt tidigare så framgår det inte av det övergripande avtalet att uppföljningarna av överenskommelserna ska dokumenteras.

---

³ <https://www.regiongavleborg.se/samverkanswebben/>

Region Gävleborg har antagit en rutin för avvikelshantering vilken beskriver processen för avvikelshantering inom Region Gävleborg och alla dess verksamheter. Syftet är att säkerställa att avvikelser rapporteras, åtgärdas och att upprepning förhindras.

Av det övergripande avtalet kring hemsjukvård framgår att avvikelser i hälso- och sjukvård ska följas upp såväl lokalt som på länsnivå och ska följa fastställda rutiner för avvikelserapportering hos kommunen och regionen.

lakttagelser från samtliga kommuner och Region Gävleborg

Vi kan i granskningen konstatera att kommunerna i olika grad upprättar avvikelser. En del kommuner upplever att avvikelser skrivs i enlighet med rutiner. Andra kommuner uttrycker att så inte är fallet. I vissa fall hänvisas till att det skulle vara alltför tidskrävande att skriva avvikelser, då dessa sker så ofta. I andra fall uppges okunskap rörande vad som ska betraktas som en avvikelse vara orsaken till att dessa inte registreras.

Enkätsvaren visar dock överlag att kommunerna upplever att avvikelser upprättas vid brister på följsamhet av ansvar och överenskommelser. Ca 80 % instämmer helt eller till övervägande del till den frågan i genomförd enkät.

Vi noterar att hälsocentralerna i något lägre utsträckning upplever att de skriver avvikelser vid brister på följsamhet av ansvar och överenskommelser. Merparten bedömer dock att avvikelser upprättas till övervägande del (ca 70 %).

lakttagelser Gävle kommun

Företrädare för kommunen upplever att avvikelser upprättas vid brister på följsamhet av ansvar och överenskommelser till övervägande del. Avvikelser skrivs i verksamhetssystemet Treserva och skickas vidare till samverkanspart såsom Region Gävleborg. Enhetschefer får in samtliga avvikelser för genomgång. Om allvarigare eller återkommande avvikelser rapporteras behandlas dessa på verksamhetschefsnivå.

Vid intervjuer delges dock en uppfattning om att fler avvikelser bör skrivas och att det finns ett "mörkertal" avseende antalet upprättade avvikelser.

Enkät svar uppföljning

Av enkätresultatet framkommer en gemensam bild från kommunerna och hälsocentralerna i regionen rörande att det finns förbättringsområden vad gäller uppföljning och utvärdering. Merparten av respondenterna upplever att det finns förbättringsmöjligheter rörande uppföljning avseende kommunen och regionens samverkan kring individer i behov av hemsjukvård. Vidare visar enkätresultatet att gjorda uppföljningar i lägre grad upplevs användas för gemensam utveckling av verksamheten. Denna bild synliggörs även i resultatet för enkät riktad mot representanter från Gävle kommun. 50 % upplever att det i begränsad grad finns en

fungerande uppföljning avseende kommunen och regionens samverkan kring individer i behov av hemsjukvård samt att gjorda uppföljningar används för gemensam utveckling av verksamheten. Sid 36(183)

Inom bl.a. följande områden upplever respondenterna att avtalen i delar inte efterföljs:

- Brister i läkarbesök i hemmet.
- Riskbedömning vid utskrivning från slutenvården.
- Avtalet om SIP.
- Inskrivningsprocessen.
- Läkarmedverkan.
- Läkemedelsgenomgångar och läkemedelslistor.
- Brister i kontinuitet bland personal.

Bedömning

Revisionsfråga 2: Genomförs uppföljningar av gällande avtal och överenskommelser?

Nej.

Bedömningen baseras på följande:

- Det sker ingen kontinuerlig och strukturerad uppföljning av hemsjukvårdsavtalet. Vi har i granskningen inte tagit del av någon dokumenterad uppföljning sedan den senaste genomförda uppföljningen år 2018 gällande hemsjukvårdsavtalet.
  - Ett förbättringsområde för hemsjukvårdsavtalet är att ytterligare belysa hur uppföljning och utvärdering ska ske och i vilken omfattning. Förslagsvis bör även uppföljningar och utvärderingar dokumenteras.
- Uppföljning av de lokala överenskommelserna har inte genomförts i enlighet med överenskommelsens bestämmelser kring uppföljning.
  - Vidare menar vi att ett utvecklingsområde är att uppföljning av de lokala överenskommelserna dokumenteras. Detta för att det på ett tydligt sätt ska framgå vilka utmaningar som finns inom de olika områdena samt att personbundenheten minskar, dvs. parterna blir mindre påverkade om personer som är delaktiga i arbetet med uppföljning och utvärdering byter tjänst/går i pension etc.
  - Vidare finns ett utvecklingsområde att vid uppföljning av de lokala överenskommelserna använda resultatet av genomförda analyser avseende avvikelser. Det förutsätter ett systematiskt arbete med att upprätta avvikelserapporter.

Vi rekommenderar omvårdnadsnämnden att säkerställa att uppföljning av lokala överenskommelserna genomförs i enlighet med överenskommelsens bestämmelse kring uppföljning.

Vi rekommenderar vidare omvårdnadsnämnden att uppföljningarna dokumenteras.

Vi rekommenderar omvårdnadsnämnden att vid uppföljning av de lokala överenskommelserna använda resultatet av genomförda analyser avseende avvikelser. Sid 37(183)
Det förutsätter ett systematiskt arbete med att upprätta avvikelserapporter.

Vi rekommenderar även omvårdnadsnämnden att säkerställa att det sker en strukturerad uppföljning av hemsjukvårdsavtalet.

Organisation och samverkan

Revisionsfråga 3: Finns en fungerande organisation/samverkansformer på övergripande och lokal nivå?

lakttagelser

Regionövergripande samverkansformer

Region Gävleborg och samtliga kommuner i länet har beslutat om en överenskommelse avseende Länsledning Valfärd. Dokumentet är namngett "Länsledning Valfärd-Överenskommelse om samverkansformer i Gävleborgs län" reviderat senast i januari 2020. Av överenskommelsen framgår bl.a. organisation, övergripande mål och syfte.

Syftet med överenskommelsen är att Länsledning Valfärd ska verka för en ökad kvalite och effektivitet i de välfärdstjänster som tillhandahålls medborgarna i Gävleborgs län. Uppdraget innebär att identifiera, initiera, leda, utvärdera samt utveckla gemensamma samverkansfrågor i länet. Samverkan ska utgå från ett hälsofrämjande, förebyggande, behandlande och rehabiliterande perspektiv och samtidigt stärka den enskilde medborgarens autonomi och delaktighet.

På länsnivå möts förtroendevalda från kommunernas nämndorganisation och regionens hälso- och sjukvårdspolitiker regelbundet i "Nätverk Valfärd". Länet har delats in i fyra länsdelar: Norra och Södra Hälsingland, Västra Gästrikland och Gävle. För vart och ett av dessa områden finns en styrgrupp för den politiska nivån.

På länsnivå möts kommunernas berörda förvaltningschefer eller motsvarande, hälso-och sjukvårdsdirektör, biträdande hälso-och sjukvårdsdirektör och andra utsedda representanter inom Region Gävleborg regelbundet i "Länsledning Valfärd". Länsledning Valfärd arbetar på uppdrag av Nätverk Valfärd som är det politiskt sammanhållna samverkansforumet inom Gävleborgs län.

lakttagelser från samtliga kommuner och Region Gävleborg

I genomförda intervjuer nämns att kopplingen mellan tjänstemannaledningen och politiken har utvecklats de senaste åren.

Länsledning Valfärd innehåller tre utsedda utskott som håller ihop de underliggande områdena. Dessa benämns som Utskott barn och unga Utskott vuxna Utskott psykisk hälsa. Länsledning Valfärd utser representanter till dessa utskott. Tillfälliga och permanenta arbetsgrupper utses efter behov.

Utöver länsledning finns andra samverkansforum såsom olika processråd exempelvis rörande processen för utskrivning av patienter. Sid 38(183)

Enligt Hälso- och sjukvårdslagens 11 kap 4 § noteras att det skall finnas en medicinskt ansvarig sjuksköterska inom verksamhetsområdet. Detta har vi noterat att samtliga kommuner som omfattas av granskningen har i sin organisation.

Lokala samverkansformer

Vid intervjuer framkommer att det finns ett antal lokala samverkansformer. Forum som beskrivs är bl.a. lokala MAS (medicinskt ansvarig sjuksköterska) och MAR (medicinskt ansvarig för rehabilitering) träffar, samverkansträffar kring hemsjukvård och närsjukvård samt läkaravtalsavstämningar. I våra intervjuer framkommer att man har en diffus bild av hur strukturen för de lokala samverkansforumen ser ut och detta gäller även resultatet av dessa samverkansträffar. Företrädare efterlyser således en tydligare struktur för samverkan samt att de som framkommer vid träffarna bearbetas och tas om hand.

Av intervjuer beskrivs att det tidigare fanns ett forum vilket benämndes som "Den operativa välfärdsgruppen" vilken var ett forum som fungerade mer lokalt. Forumet berörde samverkansfrågor. Detta forum beskrivs nu endast finnas kvar i Södra Hälsingland. Kommunerna upplever att de saknar en förklaring till varför dessa träffar inte längre genomförs.

Kommunrepresentanter ser ett behov av utveckla samverkansformer. De beskriver att forumen bör inkludera tjänstepersoner med beslutsmandat för att uppnå en samverkan som gör skillnad. Vidare beskriver representanter att rådande pandemi har utökat möjligheten till forum för diskussioner, företrädare bedömer att dessa forum i någon grad bör vidmakthållas.

Av enkätresultatet kan vi utläsa att hälsocentralerna i länet upplever att det inte helt finns tillräckliga samverkansformer. Där merparten av de som besvarat enkäten har svarat delvis eller sämre i de frågeställningar som berör samverkan. I synnerhet belyses att samverkansformer mellan kommunernas hemsjukvård och regionens primärvårdspersonal saknas. Samverkansformer inom regionen upplevs fungera bättre. Vad gäller kommunerna upplever ca 40 % att nuvarande samverkansformer är delvis/ i begränsad grad/ ej tillräckliga.

Vidare beskriver representanter från kommunerna i stora delar att politikens inblandning är låg. Representanter upplever att den kommunala hälso- och sjukvården i lägre utsträckning diskuteras i politiska forum. De hänvisar bl.a. till att patientsäkerhetsberättelsen är den huvudsakliga information som lämnas rörande många av de frågeställningar som finns kopplat till hemsjukvård d.v.s att det inte sker en kontinuerlig dialog/diskussion löpande under året.

Från enkätresultatet kan vi utläsa att företrädare från Gävle kommun upplever att nuvarande samverkansforum inte är helt tillräckliga. 50 % uppger att forumen delvis är tillräckliga, 25 % i begränsad utsträckning är tillräckliga och 25 % inte alls tillräckliga.

Enligt intervjuer framkommer att Gävle kommun är delaktig i något som benämns "Förstärkt samverkan" vilket är en gruppering som uppkom vid tidigare tvister. I forumet finns bl.a. verksamhetschefer från regionen, MAS, MAR och kontorschefer inom Gävle kommun. I forumet lyfts primärt frågor där det uppstått "gnissel" samt även vad som är på gång i respektive verksamhet.

Vidare redogör företrädare för att det finns planer på MAS och MAR träffar tillsammans med chefsläkare för primärvård och slutenvård i länet. Detta forum ser kommunens företrädare som ett steg i rätt riktning.

Vid intervjuer beskriver företrädare att covid-19 pandemin har ökat möjligheten för samverkan, där bl.a. forum har uppkommit till följd av situationen. Företrädare upplever att forumen har ökat samverkan mellan region och kommun och ser ett fortsatt värde att bibehålla vissa av konstellationerna.

Av fritextsvar i enkäten framgår däremot att de saknas forum för att utveckla samverkan mellan arbetsterapeuter/fysioterapeuter från olika vårdgivare.

Bedömning

Revisionsfråga 3: Finns en fungerande organisation/samverkansformer på övergripande och lokal nivå?

Delvis.

Bedömningen baseras på följande:

- Det finns fungerande organisationer/samverkansformer på övergripande nivå i enlighet med överenskommelse avseende Länsledning Valfärd som avser Region Gävleborg och samtliga kommuner i länet. Forumen omfattar flertalet funktioner/personer samt områden/verksamheter. Vi noterar dock att Gävle kommun upplever att det finns förbättringsområden avseende samverkan mellan kommunen och regionen. Vår vidare bedömning är att Gävle kommun i enlighet med lagen har anställda medicinskt ansvariga sjuksköterskor (MAS).

Vi rekommenderar omvårdnadsnämnden att säkerställa att det finns samverkansforum på operativ nivå där berörda beslutsfattare ingår.

Informationsöverföring

Revisionsfråga 4: Finns aktuella rutiner/riktlinjer för informationsöverföring mellan aktörerna? Sid 40(183)

Granskningen kommer i detta kapitel att svara om det finns aktuella rutiner/riktlinjer för informationsöverföring mellan aktörerna. Vi kommer även att ge en beskrivning om hur dessa följs utifrån vad som fångats upp genom intervjuer, vilket kommer att vara till grund för de brister och förslag på förbättringsområden som lämnas.

lakttagelser

Regionövergripande rutiner/riktlinjer

För att ha en fungerande samverkan förutsätter det att det även finns en fungerande informationsöverföring och dialog avseende övertagandet av hälso- och sjukvårdsansvaret mellan de olika vårdnivåerna. Avtalet om hemsjukvård tydliggör att samtliga verksamheter ska använda sig av de gemensamma rutinerna för informationshantering och gemensam planering.

I förtydligande av hemsjukvårdsavtalet framgår att Lifecare är det IT-system som används för informationsöverföring mellan aktörerna kring utskrivning från slutenvården och vid SIP. Vid intervjuer framkommer bilden att systemet är fungerande och att vetskapen om användandet är god.

Samverkanswebben innehåller rutiner kopplat till Lifecare inom följande:

- Ankomstsamtal (vid inskrivning i slutenvård).
- SPU (samordnad planering vid utskrivning).
- SIP (samordnad individuell planering).

Utöver ovan rutiner finns översiktlig information om Lifecare för såväl att starta systemet som frågor och svar kopplat till systemet. Bland de frågor och svar som tas upp inkluderas "Gula lappen". Gula lappen beskrivs vara en fysisk blankett som används som ett informationsunderlag om patienten när denne kommer till akutmottagningen, men även till information *från* akutmottagningen om vilka åtgärder som vidtagits om personen inte blir inskriven. Gula lappen används enligt samverkanswebben då akutmottagningarna inte använder Lifecare.

lakttagelser från samtliga kommuner och Region Gävleborg

Vid intervjuer framgår att det finns brister vad gäller att fylla i och faktiskt använda gula lappen, både från kommunens sida men även från akutmottagning. Intervjuade menar vidare att det får följderna att mottagande sköterskor inte har all information kring de berörda patienterna som de är i behov av.

Ett annat system som nyttjas för informationsöverföring är Nationell patientöversikt (NPÖ). NPÖ möjliggör för behörig vårdpersonal att ta del av journalinformation som registrerats hos regioner, kommuner och privata vårdgivare, oavsett journalsystem. På

samverkanswebben beskrivs, likt för Lifecare, rutiner och instruktioner för att använda systemet. För att NPÖ ska få användas krävs att tre kriterier uppfylls: Sid 41(183)

- Det finns en vårdrelation.
- Det finns ett behov av informationen.
- Patienten har gett sitt samtycke.

Samtycke inhämtas i två delar, för sammanhållen journalföring och för läkemedelsförteckningen från e-Hälsomyndigheten. Detta sker:

- När patienten fysiskt är på plats
- Via telefonsamtal med patienten
- Via remiss från annan vårdenhet

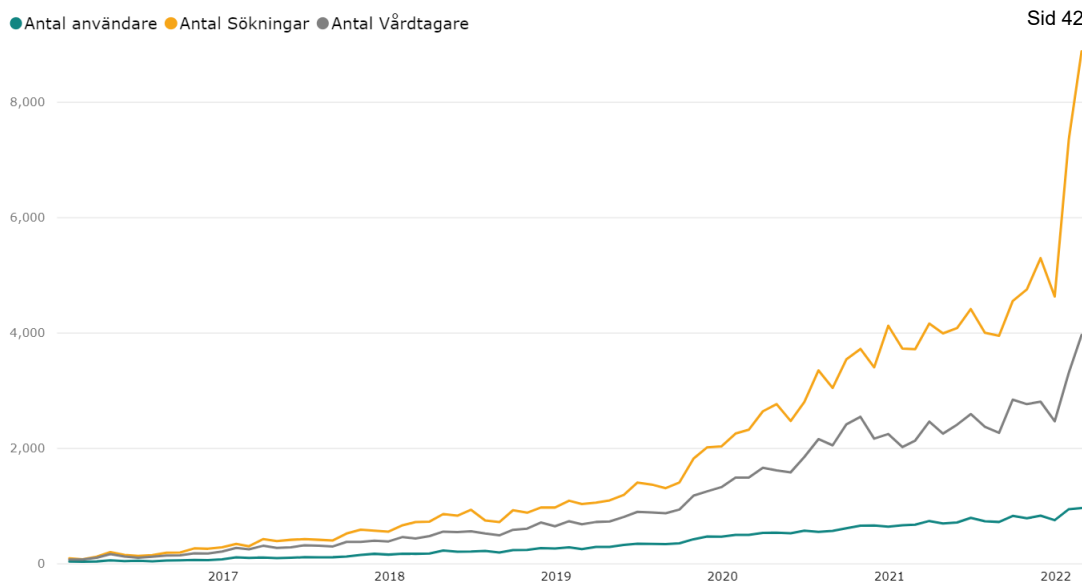
Av intervjuer med representanter från Region Gävleborg framgår att regionens aktörer producerar information i systemet (NPÖ) vilket vid intervjuer med kommunerna beskrivs ge stor nytta. NPÖ skapar enligt intervjuer värde inom bl.a.:

- Ökad patientsäkerhet i samband med patienternas vård och behandling då systemet hanterar sammanhållen journalföring mellan regionens huvudmän, vårdgivare och kommuner med olika journalsystem.
- Effektiviserar vid vårdövergångar.
- Tidsbesparande eftersom tid och resurser inte behöver läggas på att rekvirera journalkopior.

Granskningen visar däremot att kommunerna inte är producenter i systemet, vilket innebär att kommunerna endast inhämtar information i systemet.

Kommunrepresentanter bekräftar att systemet i första hand används till att inhämta information, de upplever att det saknas ett tydligt förfarande i hur kommunerna ska bli producenter, vilken information som ska produceras, och systemrelaterade frågetecken.

Representanter från Region Gävleborg uttrycker att de har en ambition av att även kommunerna börjar producera information vilket har varit en fråga som diskuterats i Region Gävleborgs ledningsforum. Regionrepresentanter uttrycker även att de har haft en resurs som varit ute till respektive kommun i länet för bl.a informera och uppmuntra kommunerna till att bli producenter i systemet.

Vi kan utifrån ovanstående statistik av nationell patientöversikt i Region Gävleborgs län konstatera att antalet användare, antal sökningar och antal vårdtagare har ökat över tid.

Utifrån statens offentliga utredning⁴ avseende god och nära vård har det påvisats att arbetet kring vårdplaner och samordnade individuella planer etc ej varit tillräcklig för att uppnå en samordnad plan för individen.

Patientkontrakt är en sammanhållen planering över patientens vård- och omsorgskontakter, utifrån individens unika behov. Från samverkanswebben finns en handlingsplan för införandet av patientkontrakt som har tagits fram av Region Gävleborg och länets kommuner. Handlingsplanen beskrivs vara ett levande dokument och är föremål för kontinuerlig revidering i takt med att arbetet implementeras allt mer. I intervjuer framgår att det finns en medvetenhet kring patientkontrakt, däremot har det inte i någon kommun ännu implementerats. Det beskrivs dock ha skett ett inledande arbete, bl.a. genom deltagande i diskussionsgrupper och fokus på hur arbetet kan tas vidare.

Från distribuerad enkät framgår att representanter från såväl kommunerna som regionens hälsocentraler är medvetna om att det finns aktuella rutiner/riktlinjer för informationsöverföring. Vi kan däremot utläsa av enkätresultatet, från såväl kommunenkät som enkät riktad till hälsocentraler, att informationsöverföringen mellan hemsjukvårdens och den regionala primärvårdens personal upplevs ha förbättringsmöjligheter. Enkätresultatet visar att ca 75 % upplever att informationsöverföringen delvis, i begränsad grad eller inte alls fungerar. Kommunerna upplever även att det finns förbättringsområden vad gäller informationsöverföring mellan slutenvården där enkätresultatet, visar att ca 50 % har svarat alternativt delvis eller sämre.

⁴ SOU 2019:29

Förbättringsområden som anges rörande informationsöverföring är bl.a. utskrivningsprocessen, brister i efterlevnad av rutiner/riktlinjer, svårigheter att kommunicera med tanke på olika journalsystem samt upprättande av SIP. Sid 43(183)

laktagelser Gävle kommun

Vid intervjuer och av enkätresultatet kan vi utläsa att Gävle kommun inte särskiljer sig från den bild som redogörs för i tidigare rubrik. Gävle kommun använder sig av de system som redogörs för ovan, primärt Lifecare. Vad gäller NPÖ kan kommunen ta del av information, men än så länge producerar kommunen inget i systemet.

Företrädare upplever att informationsblanketten ("gula lappen") inte är fungerande i Gästrikland. Likaså ser företrädare en problematik rörande att verksamhetssystemen inte alltid möjliggör att de olika aktörerna kan ta del av varandras journaler. Den största oron över detta härrör till att man tappar information mellan aktörerna.

Vad gäller patientkontrakt finns en vetskap om begreppet bland företrädare. Vi har i granskningen inte tagit del av någon konkret plan för införandet av detta.

Bedömning

Revisionsfråga 4: Finns aktuella rutiner/riktlinjer för informationsöverföring mellan aktörerna?

Ja.

Bedömningen baseras på följande:

- Det finns aktuella rutiner/riktlinjer för informationsöverföring mellan aktörerna. Till stor del återfinns dessa på samverkanswebben.

Vår bedömning är dock att det finns ett antal brister som behöver säkerställas bland annat avseende efterlevnad av rutiner/riktlinjer för informationsöverföring. Det rör exempelvis i vårdflödet mellan kommunen och akutmottagningen men också vid hantering av utskrivning från vårdavdelning. Att information rörande patienten följer med förflyttning mellan huvudmännen är väsentligt för att få ett sammanhållet och patientsäkert vårdflöde.

Ytterligare ett förbättringsområde att säkerställa är införandet och implementering av patientkontrakt i syfte att uppnå en sammanhållen planering över patientens vård- och omsorgskontakter, utifrån individens unika behov.

Vi rekommenderar omvårdnadsnämnden att säkerställa efterlevnad av rutiner/riktlinjer för informationsöverföring.

Vi rekommenderar även omvårdnadsnämnden att säkerställa införandet och implementering av patientkontrakt.

Läkemedelsgenomgångar

Revisionsfråga 5: Finns aktuella rutiner/riktlinjer för läkemedelsgenomgångar? Sid 44(183)

Granskningen kommer i detta kapitel att svara på om det finns aktuella rutiner/riktlinjer för läkemedelsgenomgångar. Vi kommer att ge en beskrivning om hur dessa följs som har fångats upp genom intervjuer som kommer att vara till grund för de brister och förslag på förbättringsområden.

lakttagelser

Enligt Socialstyrelsen⁵ är enkel och fördjupad läkemedelsgenomgång arbetsmetoder som syftar till att upprätthålla en aktuell läkemedelslista tillgänglig för patient och vårdgivare samt optimera patientens läkemedelsbehandling.

Enkel läkemedelsgenomgång består av att dels kartlägga patientens läkemedel men också att lämplighetsbedöma den aktuella läkemedelslistan. Fördjupad läkemedelsgenomgång består av att undersöka, åtgärda och förebygga läkemedelsrelaterade problem och föregås av en enkel läkemedelsgenomgång.

För att minska risken för fel i vårdens övergångar ska en läkemedelsberättelse upprättas enligt Socialstyrelsen. Den syftar till att förmedla relevant information från slutenvård till patient, primärvård och i förekommande fall kommun.

I de regionövergripande avtalet om hemsjukvård samt genom regionens samverkanswebb⁶ framgår att syftet med att genomföra läkemedelsgenomgångar är att öka kvaliteten och säkerheten i patienternas läkemedelsbehandling. Vidare beskrivs att systematiska läkemedelsgenomgångar ger goda förutsättningar att optimera patienternas läkemedelsbehandling utifrån deras egna förutsättningar.

Region Gävleborgs har upprättat en rutin gällande läkemedelsgenomgångar. Rutinen namnges "Läkemedelsgenomgång, enkel och fördjupad samt läkemedelsberättelse-Primärvård Region Gävleborg". Syftet med rutinen är att beskriva hur enkel och fördjupad läkemedelsgenomgång ska genomföras och dokumenteras inom primärvård för att säkerställa en patientsäker läkemedelsanvändning. Rutinen omfattar all hälso- och sjukvårdsverksamhet som bedrivs inom eller finansieras av Region Gävleborg. Rutinen gäller även länets kommuner.

I rutinen för läkemedelsgenomgång framgår ansvar och roller vilka kortfattat beskrivs nedan:

Verksamhetschef har det övergripande ansvaret för att rutinen följs och för att ge verksamheten förutsättningar att följa rutinen.

---

⁵ Enligt Socialstyrelsens föreskrift: Läkemedelsgenomgångar för äldre ordinerade fem eller fler läkemedel – en vägledning för hälso- och sjukvården

⁶ <https://www.regiongavleborg.se/samverkanswebben/>

Vårdenhetschef ansvarar för att denna rutin är känd och att arbetet med enkel och fördjupad läkemedelsgenomgång genomförs på ett strukturerat sätt samt att läkemedelsberättelse mottas och följs upp av ansvarig läkare. Sid 45(183)

Medicinskt ansvarig sjuksköterska ansvarar för att denna rutin är känd samt att fördjupad läkemedelsgenomgång genomförs enligt upprättat avtal om läkarmedverkan på särskilt boende och i hemsjukvård.

Läkare ansvarar för att genomföra enkel och fördjupad läkemedelsgenomgång enligt rutin samt dokumentera i journal. Då kartläggningen av läkemedel gjorts av annan yrkeskategori ansvarar läkaren för att göra en rimlighetsbedömning av läkemedelslistan, planera vidare åtgärd samt signera läkemedelslistan och åtgärdskod.

Vidare beskrivs förfarande rörande enkel läkemedelsgenomgång och fördjupad läkemedelsgenomgång. Patienten ska vid enkel läkemedelsgenomgång bl.a. få följande information: En uppdaterad aktuell läkemedelslista, förklaring till eventuella läkemedelsändringar och orsaker till dessa. Vid fördjupad läkemedelsgenomgång ska patienten få följande information: information om de åtgärder som vidtagits och orsak till åtgärder, information om målen för läkemedelsbehandlingen, en uppdaterad läkemedelslista innehållande aktuella indikationer för samtliga ordinerade läkemedel.

Enligt rutinen ska läkemedelsberättelse upprättas av läkare och skrivas i samband med utskrivning från slutenvård. Läkemedelsberättelse utgör en del av utskrivningsinformation till patient och ska innehålla uppgifter om: förändringar i en patients läkemedelsbehandling som har genomförts under vårdtiden samt orsaken till förändringarna, kvarstående läkemedelsrelaterade problem, behandlingstid och mål för läkemedelsbehandlingen, när uppföljningen av behandlingen ska göras och vilken vårdgivare eller vårdenhet som ska ansvara för uppföljningen. Mottagande läkare i primärvården har ansvaret att läkemedelsberättelsen följs upp samt att uppdatera läkemedelslistan i journalen. När det finns behov av fortsatt uppföljning ska läkaren även ansvara för denna.

Distriktssköterska/sjuksköterska (dsk/ssk) ansvarar för att tillsammans med läkare planera för enkel och fördjupad läkemedelsgenomgång.

Klinisk farmaceut kan ansvara för att tillsammans med läkare planera för enkel och fördjupad läkemedelsgenomgång.

Av rutinen följer nedan kopplat till hemsjukvård:

- Enkel läkemedelsgenomgång ska genomföras vid varje vårdbesök där ordination av läkemedel sker, samt vid andra behandlingssituationer där det bedöms lämpligt.
- Alla patienter med läkemedelsbehandling i hemsjukvården ska ges fördjupad läkemedelsgenomgång, påbörjad inom en månad efter inskrivning i hemsjukvården i ordinärt boende, därefter årligen samt vid behov.

Vid intervjuer och vid genomgång av bl.a.patientsäkerhetsberättelser framgår att rutinen inte helt efterföljs, i synnerhet vad gäller hur ofta läkemedelsgenomgångar genomförs. Vi noterar även detta av resultatet av genomförd enkät. Vi iakttar av enkätsvaren att kommunrepresentanterna i högre grad upplever att läkemedelsgenomgångar inte genomförs enligt rutin. Ca 25 % besvarar att de instämmer i begränsad grad/ instämmer inte alls i påståendet om läkemedelsgenomgångar görs minst en gång per år för alla patienter med hemsjukvård. För representanterna för hälsocentralerna är resultatet ca 10 %.

Vad gäller om patienten erhåller ett årlig besök av läkare som uppbär hemsjukvård i ordinärt boende kan vi utläsa liknande resultat, det vill säga att kommunerna i lägre grad upplever att så sker i jämförelse med hälsocentralerna. Vidare är kommunerna av samma uppfattning angående om patienter med hemsjukvård får tillräckligt stöd i form av läkare. Ca 40 % bedömer att stödet i begränsad utsträckning eller inte alls tillräckligt. Representanter från hälsocentraler är av en annan åsikt och ca 90 % bedömer att stödet till övervägande del eller är helt tillräckligt.

Vid intervjuer får vi olika svar beroende på om kommunerna i länet upprättar avvikelser vid brister vid läkemedelsgenomgångar och om patienten har uppdaterade läkemedelslistor. Vissa kommuner hänvisar till att det är så pass vanligt med framförallt avvikande läkemedelslistor att avvikelser inte rapporteras medan andra kommuner ger uttryck för att avvikelser skrivs i de flesta fall. En genomgående iakttagelse är dock att följsamheten till rutinen för läkemedelsgenomgångar och uppdaterad läkemedelslista uppbär stora förbättringsmöjligheter.

Iakttagelser Gävle kommun

Även här iakttas en liknande bild som återges ovan, d.v.s att Gävle kommun inte skiljer sig från övriga deltagande kommuner i någon större utsträckning. Vi iakttar framförallt förbättringsområden vad gäller årliga läkemedelsgenomgångar och hembesök av läkare.

Bedömning

Revisionsfråga 5: Finns rutiner/riktlinjer för läkemedelsgenomgångar?

Ja.

Bedömningen baseras på följande:

- Gävle kommun använder Region Gävleborgs rutin för läkemedelsgenomgångar. Rutinen beskriver både ansvarsfördelning och de olika momenten vid en läkemedelsgenomgång. Vi bedömer att rutinen inte följs då årliga läkemedelsgenomgångar inte genomförs för alla hemsjukvårdspatienter och att läkemedelslistor inte alltid är uppdaterade och aktuella.

Vi rekommenderar dock omvårdnadsnämnden att säkerställa följsamheten till rutinen för läkemedelsgenomgångar.

2022-04-28

Karin Magnusson

Malou Olsson

Kvalitetssäkrare

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Gävle kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2021-08-26. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Beslutsärende: Ekonomisk
månadsrapport för
Omvårdnadsnämnden, maj
2022

9

22ON113

Tjänsteskrivelse

2022-06-09

Diarienummer: 22ON113

Handläggare:

Anders Paulsen
026-17 90 95
anders.paulsen@gavle.se

Nämnd:

Omvårdnadsnämnd

Ekonomisk månadsrapport för omvårdnadsnämnden, maj 2022

Förslag till beslut

Att godkänna den ekonomiska månadsrapporten för omvårdnadsnämnden avseende maj 2022.

Ärendebeskrivning

Omvårdnadsnämnden redovisar ett resultat t.o.m. maj 2022 på plus 23,9 mnkr.

Resultatet för hela Valfärd Gävle t.o.m. maj 2022 är plus 24,8 mnkr.

De största negativa avvikelserna inom omvårdnadsnämndens verksamheter finns inom hemtjänst egen regi (-7,4 mnkr) och vård- och omsorgsboende i egen regi (-14,7 mnkr). Till stor del har dessa avvikelser att göra med en hög sjukfrånvaro under dec 2021 – feb 2022, pandemins fjärde våg. Vilket har resulterat i väldigt höga personalkostnader i dessa verksamheter eller att de inte har kunnat fullgöra alla insatser inom hemtjänsten. Arbetet med bemannings- och schemaplanering kommer också att fortskrida under 2022.

De största positiva avvikelserna inom nämndens verksamhetsområden finns inom myndighetsfunktionen för lägre utförd hemtjänst än budget (11,4 mnkr). Har till stor del att göra med att utförarna inte har kunnat utföra all beviljad tid under fjärde vågen av pandemin och att volymökningen har varit lägre än förväntat under första tertialet 2022.

Även köp av enskilda platser på vård- och omsorgsboenden avviker positivt (4,4 mnkr) under perioden. Då det finns flera lediga lägenheter hos de externa utförarna.

Det finns även en positiv avvikelse kring statsbidraget en god och nära vård från 2021 om 6,0 mnkr. Denna avvikelse är en engångsföreteelse och kommer inte förändras mer under året.

Utifrån den information som finns vid prognostillfället så blir nämndens årsprognos plus 2 mnkr Detta trots att flera av nämndens verksamheter har haft en tuff start på året, utifrån den fjärde vågen av pandemin. Det här har resulterat i väldigt hög sjukfrånvaro, med många timvikarier, övertid och beordringar som resultat. På grund av nämndens positiva budgetavvikelser och lägre volymer ser nämnden inget behov av ett budgettillskott i dagsläget. Om omvårdnadsnämnden ser att det behovet förändras så kommer nämnden att återkomma till kommunstyrelsen för att äska medel för de ökade kostnaderna på grund av covid-19 pandemin.

Beslutsunderlag

I bifogad bilaga 1 redovisas omvårdnadsnämndens resultat för maj 2022. Även investeringarna för hela 2022 och de ekonomiska effekterna av Covid-19 pandemin redovisas i bilagan.

Magnus Höjjer

Sektorchef

Sektor Valfärd

Månadsrapport till nämnd

Omvårdnadsnämnd

Maj 2022

Diarienummer: 22ON113

Handläggare: Anders Paulsen

Innehållsförteckning

1 Resultatrapport	3
2 Resultat	3
3 Årsprognos	5
4 Investeringsverksamhet	6
5 Sammanfattande kommentarer till kommunstyrelsen (FU)	6

1 Resultatrapport

Omvårdnadsnämnden	Utfall	Budget	Avvikelse mot budget	Förändring %	Budget
	202201-202205	202201-202205		2021 / 2022	202201-202212
Intäkter					
Taxor och avgifter	37 448	36 354	1 094	4,7%	87 250
Hysesintäkter	19 505	19 013	493	3,1%	45 630
Statsbidrag	30 909	24 169	6 740	538,0%	58 005
Övriga intäkter	22 748	21 638	1 109	-4,6%	52 125
Kommunbidrag	563 668	563 668	0	4,7%	1 352 803
Summa intäkter	674 278	664 842	9 436	0,0%	1 595 813
Kostnader					
Personalkostnader	-322 655	-320 804	-1 851	-4,2%	-799 629
Inhyrd personal och konsulter	-559	-2 558	1 999	-86,5%	-6 140
Bidrag och transfereringar	-6 568	-487	-6 082	814,3%	-1 168
Köp av verksamhet och entreprenader	-209 543	-207 130	-2 412	12,2%	-500 324
Hyror och fastighetskostnader	-62 304	-61 304	-1 000	4,9%	-147 844
Övriga kostnader	-13 589	-26 055	12 465	115,7%	-62 531
Material och förbrukning	-15 460	-12 382	-3 078	-41,6%	-29 718
Fordon och transporter	-6 792	-7 540	748	20,4%	-18 096
Måltider	-9 673	-8 926	-747	37,9%	-21 423
Avskrivningar och intern ränta	-3 231	-3 725	494	7,5%	-8 940
Summa kostnader	-650 376	-650 912	537	2,2%	-1 595 813
Resultat	23 902	13 930	9 972	0,0%	0

2 Resultat

Sammanfattning av resultatet för omvårdnadsnämnden, maj 2022

Enligt bokföringen är det ackumulerade resultatet t.o.m. maj plus 23,9 mnkr för hela nämndens ansvarsområde. Avvikelsen mot den periodiserade budgeten är för samma period plus 10,0 mnkr.

Totalt under perioden har de ökade personalkostnaderna på grund av covid-19 pandemin uppgått till ca -8 mnkr.

Kommentarer och åtgärder till större avvikelser i resultatet t.o.m. maj 2022

Vård- och omsorgsboende egen regi -14,7 mnkr (-10,6 mnkr april)

(Ökade kostnader covid våbo: -6,0 mnkr)

Kommentar till avvikelsen

Vård- och omsorgsboenden i egen regi redovisar en negativ avvikelse mot budget med totalt minus 10,6 mnkr. Detta innefattar också hälso- och sjukvårdsenheterna inom kontor boende och specialdemens på Flemminggatan i Gävle.

- Ordinarie vård och -omsorgsboende som har en negativ budgetavvikelse med ca minus 8,1 mnkr. Till stor del har dessa avvikelser att göra med en hög sjukfrånvaro under dec 2021 – feb 2022, pandemins fjärde våg, vilket har resulterat i utbeordringar. Detta innebär höga personalkostnader i dessa verksamheter.
- Fleminggatan avviker med minus ca 4,4 mnkr. Till stor del har dessa avvikelser att göra med en hög sjukfrånvaro under dec 2021 – feb 2022, pandemins fjärde våg. Vilket har resulterat i väldigt höga personalkostnader i dessa verksamheter.
- HSL-enheterna har en negativ budgetavvikelse med minus ca 2,2 mnkr. Här behöver verksamheterna hyra sköterskor för att klara bemanningen, som förväntas kunna

avslutas efter sommaren.

Åtgärd till avvikelsen

Omvårdnadsnämnden kommer att återkomma till kommunstyrelsen om man skulle se ett behov av extra resurstillskott på grund av de höga kostnaderna för OB, övertid och vikarier med anledning av covid-19 pandemins fjärde våg. Arbetet med schema- och personalplaneringsgruppens stöd till chefer att genomföra schemaförändringar fortsätter under 2022. Utbildning i bemanningsekonomi för kontorets chefer genomfördes under hösten 2021 och återkommer som ett fokusområde under 2022, kopplat till schema- och personalplanering.

Hemtjänst egen regi, -7,4 mnkr (-3,4 mnkr april)

(ca -2 mnkr covid)

Kommentar till avvikelsen

Kostnaderna för hemtjänsten i egen regi är 7,4 mnkr högre än budget för perioden. En stor anledning till de högre kostnaderna beror på ökade personalkostnader med anledning av kohortvård (covid-19 pandemin). Kohortvård bedrivs fortsatt, men enbart i de hemtjänstområden där det finns bekräftad eller misstänkt smitta. Detta innebär att en del hemtjänstområden kan återgå till normalläge avseende personalplanering.

Åtgärd till avvikelsen

Ingen åtgärd. Kostnaderna är till stor del en konsekvens av covid-19 pandemin och därav är ingen åtgärd aktuell i dagsläget.

Köp av plats Vård och omsorgsboende, 4,4 mnkr (3,7 mnkr april)

Kommentar till avvikelsen

Kostnaderna för köp av platser på externa vård- och omsorgsboenden är 4,4 mnkr lägre än budget för perioden. De lägre kostnaderna beror på att flera av de externa utförarna har många lediga lägenheter på grund av covid 19-pandemin och därmed har köp av varit lägre under hela 2021 och är fortsatt lägre än det som planerades inför 2022.

Åtgärd till avvikelsen

Ingen åtgärd. Avvikelsen är den enskilt största positiva avvikelsen för nämnden.

Hemsjukvård, -3,1 mnkr (-2,0 mnkr april)

Kommentar till avvikelsen

Kostnaderna för hemsjukvården är 3,1 mnkr högre än budget för perioden. De ökade kostnaderna avser OB, övertid på grund av hög sjukfrånvaro. En del av avvikelsen beror också på eftersläpande fakturering av inhyrda sjuksköterskor avseende 2021.

Åtgärd till avvikelsen

Ingen åtgärd än att bevaka avvikelsen gällande OB och övertid på grund av fjärde vågen av pandemin.

Hemtjänst myndighet, 11,4 mnkr (9,4 mnkr april)

Kommentar till avvikelsen

Den största positiva avvikelsen inom nämndens verksamhetsområde finns inom myndighetsfunktionen och avser lägre utförd hemtjänst än budget (11,4 mnkr). Har till stor del att göra med att både interna och externa utförarna inte har kunnat utföra all beviljad tid under fjärde vågen av pandemin. Kostnaderna för externt köpt hemtjänst är 2,9 mnkr lägre än

förväntat för perioden.

Åtgärd till avvikelsen

Ingen åtgärd

Statsbidrag ej bokförda 2021, 6,0 mnkr (6,0 mnkr april)

Kommentar till avvikelsen

Statsbidrag för God och nära vård som ej blev bokförda som intäkter under 2021, men kostnaderna för arbetet fanns under 2021.

Åtgärd till avvikelsen

Ingen åtgärd

3 Årsprognos

Utifrån den information som finns vid prognostillfället så blir nämndens totala årsprognos plus 2,0 mnkr Detta trots att flera av nämndens verksamheter har haft en tuff start på året, utifrån den fjärde vågen av pandemin. Det här har resulterat i väldigt hög sjukfrånvaro, med många timvikarier, övertid och beordringar som resultat. Omvårdnadsnämnden kommer att återkomma till kommunstyrelsen om man skulle se ett behov av extra resurstillskott under 2022, men i nuläget så klarar nämnden sitt uppdrag inom de givna ekonomiska ramarna.

Prognos per avvikelse

Vård- och omsorgsboende egen regi, -17,0 mnkr

(varav våbo -12 mnkr, HSL -5 mnkr)

(Ökade kostnader covid våbo: -6,0 mnkr)

Kommentar till prognosen

Vård- och omsorgsboenden i egen regi innefattar också hälso- och sjukvårdsenheterna inom kontor boende och specialdemens på Flemminggatan i Gävle och har haft höga kostnader i början av året till största del beroende på pandemins fjärde våg. De ökade kostnaderna beräknas bli ca 17 mnkr högre än budget (inkl. covid 19).

Omvårdnadsnämnden kommer därför att återkomma till kommunstyrelsen om man skulle se ett behov av extra resurstillskott på grund av de höga kostnaderna för OB, övertid och vikarier med anledning av covid-19 pandemins fjärde våg. Arbetet med schema- och personalplaneringsgruppens stöd till chefer att genomföra schemaförändringar fortsätter under 2022. Utbildning i bemanningsekonomi för kontorets chefer genomfördes under hösten 2021 och återkommer som ett fokusområde under 2022, kopplat till schema- och personalplanering.

Hemtjänst egen regi, -5,0 mnkr

(ca -2 mnkr covid)

Kommentar till prognosen

Kostnaderna för hemtjänsten i egen regi har varit högre än förväntat och beror på ökade personalkostnader med anledning av kohortvård (covid-19 pandemin). Kohortvård bedrivs fortsatt, men enbart i de hemtjänstområden där det finns bekräftad eller misstänkt smitta. Detta innebär att en del hemtjänstområden kan återgå till normalläge avseende personalplanering.

Köp av plats Vård och omsorgsboende, 6,0 mnkr

Kommentar till prognosen

Kostnaderna för köp av platser på externa vård- och omsorgsboenden beräknas bli 6,0 mnkr lägre än planerat för 2022. Flera av de externa utförarna har många lediga lägenheter på grund av covid 19-pandemin och därmed har köp av varit lägre under hela 2021 och kommer fortsatt också vara lägre än det som planerades inför 2022.

Hemsjukvård, -3,0 mnkr

Kommentar till prognosen

De ökade kostnaderna inom hemsjukvården, avseende OB, övertid med anledning av hög sjukfrånvaro beräknas bli 3,0 mnkr högre än planerat. Även ökade kostnader för inhyrda sköterskor är med i denna prognos.

Hemtjänst myndighet, 15,0 mnkr

Kommentar till prognosen

De lägre kostnaderna för utförd hemtjänst beräknas bli ca 15 mnkr än planerat på helåret 2022. Detta har till stor del att göra med att både interna och externa utförarna inte har kunnat utföra all beviljad tid under fjärde vågen av pandemin och att volymerna är något lägre än planerat för helåret.

Statsbidrag ej bokförda 2021, 6,0 mnkr

Kommentar till avvikelsen

Statsbidrag för God och nära vård som ej blev bokfört under 2021, bidrar till att nämndens resultat blir 6 mnkr bättre under 2022.

4 Investeringsverksamhet

Utfallet på investeringsverksamheten är till och med april 1,2 mnkr av den totala budgeten på 13,8 mnkr. Alla medel är tänkta att användas under verksamhetsåret. Omvårdnadsnämnden hade i bokslutet 2021 kvar pengar till investeringar som inte användes under året, uppgående till totalt ca 5,0 mnkr. Fullmäktige beslutade om en överföring av detta belopp till 2022 under våren 2022.

5 Sammanfattande kommentarer till kommunstyrelsen (FU)

Resultat / Årsprognos/Investeringsverksamhet

Omvårdnadsnämnden redovisar ett resultat t.o.m. maj 2022 på plus 23,9 mnkr.

Resultatet för hela Välfärd Gävle t.o.m.maj 2022 är plus 24,8 mnkr.

De största negativa avvikelserna inom omvårdnadsnämndens verksamheter finns inom hemtjänst egen regi (-7,4 mnkr) och vård- och omsorgsboende i egen regi (-14,7 mnkr). Till stor del har dessa avvikelser att göra med en hög sjukfrånvaro under dec 2021 – feb 2022, pandemins fjärde våg. Vilket har resulterat i väldigt höga personalkostnader i dessa verksamheter eller att de inte har kunnat fullgöra alla insatser inom hemtjänsten. Arbetet med bemannings- och schemaplanering kommer också att fortskrida under 2022.

De största positiva avvikelserna inom nämndens verksamhetsområden finns inom myndighetsfunktionen för lägre utförd hemtjänst än budget (11,4 mnkr). Har till stor del att göra med att utförarna inte har kunnat utföra all beviljad tid under fjärde vågen av pandemin och att volymökningen har varit lägre än förväntat under första tertialet 2022.

Även köp av enskilda platser på vård- och omsorgsboenden avviker positivt (4,4 mnkr) under

perioden. Då det finns flera lediga lägenheter hos de externa utförarna.

Det finns även en positiv avvikelse kring statsbidraget en god och nära vård från 2021 om 6,0 mnkr. Denna avvikelse är en engångsföreteelse och kommer inte förändras mer under året.

Utifrån den information som finns vid prognostillfället så blir nämndens årsprognos plus 2 mnkr Detta trots att flera av nämndens verksamheter har haft en tuff start på året, utifrån den fjärde vågen av pandemin. Det här har resulterat i väldigt hög sjukfrånvaro, med många timvikarier, övertid och beordringar som resultat. På grund av nämndens positiva budgetavvikelser och lägre volymer ser nämnden inget behov av ett budgettillskott i dagsläget. Om omvårdnadsnämnden ser att det behovet förändras så kommer nämnden att återkomma till kommunstyrelsen för att äska medel för de ökade kostnaderna på grund av covid-19 pandemin.

Beslutsärende: Framsteget

10

22ON197

Tjänsteskrivelse

2022-05-30

Diarienummer: 22ON197

Handläggare:

Magnus Höijer
026-17 80 00
magnus.hojjer@gavle.se

Nämnd:

Omvårdnadsnämnd

Framsteget

Förslag till beslut

Att inrätta Framsteget som pris, samt

Att ge sektorchef i uppdrag att inleda processen för att kunna dela ut priset 2023 och att i detta säkerställa en rimlig prissumma.

Ärendebeskrivning

Inom Valfärd Gävle vill vi främja nytänkande, mod och lärande. Därför delar vi ut priset Framsteget till någon, några eller en verksamhet inom organisationen som har gjort något som bör lyftas och spridas.

I Valfärd Gävle vill vi inspireras och läras oss av varandra för att tillsammans möta framtida utmaningar där vi gemensamt tar ansvar för individens bästa. Vi ska ha modet att våga prova nytt, ompröva och tillsammans med varandra och med kunderna utveckla vår verksamhet och stödet till kunderna (dem vi är till för).

Framsteget är till för att belöna och synliggöra nytänkande, mod och lärande som främjar utveckling och skapar en gemensam kultur där vi är stolta över vår organisation.

Har ni inom er verksamhet gjort något som bör spridas? Har ni testat något nytt – stort som litet?

Vem kan söka?

Alla inom Valfärd Gävle kan delta i Framsteget – det kan till exempel vara en enskild medarbetare, en arbetsplats, en verksamhet eller en projektgrupp.

Kriterier för att söka

För att delta i Framsteget behöver något eller några av dessa kriterier vara uppfyllda:

- Stärkt inflytande och delaktighet – vi har skapat lösningar tillsammans med kunderna och de som utför tjänsterna
- Främjat nytänkande och mod – vi har tillvaratagit engagemang, innovationskraft och digitaliseringens möjligheter samt att vi har haft mod att använda nya arbetssätt.
- Bidragit till självständighet - vi har stärkt kundens möjlighet till självständighet.
- Förstärkt samarbete – vi har utvecklat samarbetet internt eller med andra aktörer för kundens nytta.

Ansökan

Ansökan till Framsteget är öppen januari – februari varje år. Ansökan görs i ett särskilt formulär och ska innehålla följande:

- Vad hade ni för utmaning?
- Berätta vad ni gjort och hur det är kopplat till kriterierna.
- Berätta om ert lärande – lyckades ni eller misslyckades ni?
- Ev framgångsfaktorer.

Nomineringsarbete

En arbetsgrupp går igenom samtliga ansökningar. Ansökningarna utvärderas utifrån Framstegets kriterier. Av de inkomna ansökningarna nomineras max 5 ansökningar.

De nominerade kontaktas och får stöd i att ta fram:

- En presentation i power point som max tar 10 min.
- En film på max 3 minuter som beskriver hur arbetet gått till och vilket resultat som uppnåtts.

Filmerna läggs ut på Ankaret för spridning och de nominerade bjuds in att presentera sitt bidrag för en jury.

Juryns beslut

Juryen består av två representanter vardera för Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden, Socialnämnden samt Omvårdnadsnämnden. Juryen fattar

beslut om vinnare. Vinnarna eller vinnaren får förutom uppmärksamhet och diplom en prissumma som kan användas till kompetensutveckling.

Prisutdelning

Prisutdelning sker på respektive arbetsplats, juryn delar ut priset.

Vinnaren eller vinnarna presenteras på Ankaret i form av en film från prisutdelningen.

Magnus Höjer

Sektorchef

Sektor Vårld

**Beslutsärende:
Delegationsbeslut**

11

22ON71

Kommande beslut:
Informationshanteringsplan
för Omvårdnadsnämnden

13

Omvårdnadsnämndens informationshanteringsplan

Innehållsförteckning

Förklaring av fälten och deras innehåll	2
Verksamhetsområde: Demokrati och Styrning	4
Verksamhetsområde: Informations- och dokumenthantering	6
Verksamhetsområde: Ekonomi	10
Verksamhets specifikt	16

Förklaring av fälten och deras innehåll

Handlingstyp	Här namnges eller specificeras den berörda typen av handlingar.
Bevaras / Gallras	<p>Här anges om handlingarna ska bevaras, eller om de ska gallras. När år anges åsyftas om annat inte nämns kalenderår. Om handlingar tillhör ett ärende räknar gallringsfristen utifrån året ärendet avslutats. Vissa handlingar ska gallras vid inaktualitet, i dessa fall förtydligas när handlingen kan betraktas som inaktuell i fältet anmärkningar.</p> <p>Ifall detta fält saknar anvisningar utan istället innehåller ett streck "–" betyder det att handlingen inte givits någon föreslagen gallringsfrist av verksamheten eller projektgruppen, och kommer att bli föremål för framtida komplettering. Tills dess att ett nytt gallringsbeslut fattats ska dessa handlingar bevaras.</p> <p>Gallringsfrist gäller huvudexemplar. Ev. övertaliga kopior och andra format där samma information upprepas behöver oftast inte bevaras.</p>
Förvaringsplats	Plats, metod eller system för förvarande. Ytterligare information om hur handlingar organiseras kan förekomma i anmärkningarna
Sekretess	Då uppgifter snarare än handlingar är sekretessbelagda kan i teorin nästan vilken handlingstyp som helst innehålla sekretessbelagda uppgifter. I de fall sekretessbelagda uppgifter kan förutses förekomma i handlingstypen hänvisas i detta fält till relevant lagrum. Ett " Nej " i sekretessfältet betyder att sekretessbelagda uppgifter inte ska förekomma i handlingen och i regel inte behöver förväntas. Alla handlingar som begärs för utlämnande ska granskas innan de lämnas ut för att se om sekretessbelagda uppgifter förekommer.
Ansvar	<p>Anger vilken organisationsdel, funktion eller tjänst som ansvarar för hanteringen av handlingen.</p> <p>Ifall ansvar beskrivs som "lokalt" betyder det att enheten där handlingen produceras vid eller inkommer till ansvarar för dess hantering. Förekommer i huvudsak i processer som inte är knutna till en specifik verksamhetsdel eller enhet.</p>
Registrering	Här anges rekommendationer för om handlingen ska registreras eller inte. Normalt sett är detta synonymt med diarieföring i diariesystem, men andra former av register kan föras så länge de följer bestämmelserna i OSL 5 kap. §1-2. Ifall anvisningar anger " Diarieför " åsyftas ärenderegistrering i Platina om annat inte specificeras. Om anvisningen lyder " Registrera ", skall handlingen registreras i Platina, men ej under ett ärende. I vissa fall står endast föreskriften " Ja ". Här rör det sig om information i system som p.g.a. sitt format eller av andra tekniska skäl inte diarieförs men som p.g.a. sekretess måste registreras. Samtliga handlingar som innehåller sekretessuppgifter skall registreras såvida de inte är av ringa betydelse för verksamheten (se KS 1998:367).
Anmärkningar	Övrig information om handlingarnas karaktär, deras hantering eller specificeringar rörande bevarande eller gallring.

Om omvårdnadsnämndens informationshanteringsplan

Informationshanteringsplanen utgår ifrån processer snarare än organisationsdelar. Planen utgör ett första steg i övergången till en processbaserad arkivredovisning. I samband med komplettering och att en framtida klassifikationsstruktur för diarieföring och arkivläggning antas kan avgränsningen och namngivningen av processerna och deras gruppering i verksamhetsområden komma att förändras från upplägget i denna version av informationshanteringsplanen.

För vilka handlingar gäller planen?

Planen gäller för handlingar som inkommit till och upprättats i Sektor Vårlders förvaltning, inom omvårdnadsnämndens verksamhetsområde. Planen gäller retroaktivt även för handlingar som upprättats innan planen antagits av nämnden.

Information inom HR-området hanteras i Kommunstyrelsens informationshanteringsplan.

Politiskt beslutsfattande

Handlingstyp	Bevaras / Gallras	Förvaringsplats	Ansvar	Registrering	Anmärkingar
Kallelser med föredragningslistor	Gallras vid inaktualitet	Platina samt Meetings Plus	Nämndsamordnare	Nej	
Protokoll	Bevaras	Platina samt pärm	Nämndsamordnare	Nej	Originalen förvaras fysiskt i pärm hos nämndsamordnaren
Protokollsutdrag	Bevara	Platina	Nämndsamordnare	Diarieför	Nämndsamordnaren expedierar protokollsutdrag med tillhörande beslut till berörda samt ombesörjer att detsamma laddas upp för diarieföring i det aktuella diarieärendet
Protokollsutdrag individärenden	Bevaras	Treserva	Nämndsamordnare	Registreras	Nämndsamordnaren expedierar protokollsutdrag med tillhörande beslut till berörda
Beslutsunderlag	Bevaras	Platina	Nämndsamordnare	Diarieför	
Beslut i individärenden fattat på delegation	Bevaras	Treserva	Handläggare	Registreras	Redovisas till nämnd, delegationsbeslut
Beslut fattat på delegation (ej individärenden)	Bevaras	Platina	Handläggare	Diarieför	Redovisas till nämnd, delegationsbeslut
Anmälningssärenden till nämnd	Gallras vid inaktualitet	Platina	Nämndsamordnare	Registreras	

Hantera förtroendevalda

Sid 68(183)

Handlingstyp	Bevaras / Gallras	Förvaringsplats	Ansvar	Registrering	Anmärkingar
Arvodesblanketter (ersättningsanspråk)	Gallras efter 10 år	Pärm	Nämndsamordnare	Nej	
Kvitton original	Bevaras	Styrning och stöd	Kanslienheten, Styrning och stöd	Nej	Nämndsamordnaren ansvarar för att skicka originalkvitton till Styrning och stöd.
Kvitton, intyg och andra arvodesunderlag - kopia	Gallras efter 10 år	Pärm	Nämndsamordnare	Nej	
Sekretessbevis/avtal	Gallras vid inaktualitet	Kronologiskt i pärm hos nämndsamordnare	Nämndsamordnare	Nej	

Verksamhetsledning

Handlingstyp	Bevaras / Gallras	Förvaringsplats	Ansvar	Registrering	Anmärkingar
Politiskt antagna styrdokument	Bevara	Platina	Sektorchef	Diarieför	Exempel reglemente, delegationsordning, policy, planer
Rutiner och handböcker framtagna av verksamheten	Gallras vid inaktualitet	CaneaOne	System-administratör		Systemadministratör gör en utskrift av innehållsförteckning en g/år som diaries i Platina
Internkontrollplan inkl. uppföljning av intern kontroll	Bevara	Platina	Strateg för kvalitet och verksamhets-utveckling	Diarieför	
Riskanalys och riskbedömning	Bevara	Platina	Ansvarig chef	Diarieför	
Åtgärdsplaner	Bevaras	Platina	Ansvarig chef		

Registrera allmänna handlingar

Processens listade handlingar åsyftar inga specifika handlingstyper. Dessa är snarare generella anvisningar för handlingar som inkommer till och hanteras av registratur eller hålls i systemet Platina.

Handlingstyp	Bevaras / Gallras	Förvaringsplats	Ansvar	Registrering	Anmärkningar
Ärendehandlingar	Bevara	Platina. Fysiska original i pärmsystem, ordnade efter dnr	Registraturen	Diarieför	Ärendehandling omfattar alla tänkbara handlingar som inkommer till, upprättas och/eller expedieras i nämnden
Arbetsdokument i Platina	Gallras vid inaktualitet	Platina	Handläggare		Arbetsdokument som inte är att ses som beslutsunderlag
Handlingar av ringa betydelse	Gallras vid inaktualitet		Registratur/ enskild tjänsteperson		Exempelvis reklam, nyhetsbrev, inbjudningar, handlingar utanför verksamhetsområdet, semesterlistor mm

Hantera begäran om utlämnande av allmän handling

Handlingstyp	Bevaras / Gallras	Förvaringsplats	Ansvar	Registrering	Anmärkningar
Begäran om utlämnande av allmänna handlingar	Vid inaktualitet / Bevara, se anmärkning	Artwise / Outlook/Platina/Treserva	Lokalt	Nej, se anmärkning	Gallras när ärendet är handlagt. Diarieförs vid avslag

Korrespondens med den begärande	Vid inaktualitet/ Bevara	Artwise, Outlook, Platina vid avslag	Lokalt	Se anmärkning	Gallras när ärendet är handlagt. Vid avslag ska korrespondensen diarieföras i Platina
Överklagbart beslut	Bevara	Platina	Lokalt	Ja	Den begärande har rätt att få ett överklagbart beslut efter att fått information om att begärd handling delvis eller helt är belagd med sekretess. Det överklagbara beslutet ska bevaras, se besluts- och delegationsförteckning

Dataskydd- och informationssäkerhetsarbete

Handlingstyp	Bevaras / Gallras	Förvaringsplats	Ansvar	Registrering	Anmärkningar
Personuppgiftsbiträdesavtal	Bevaras	Platina	Ansvarig informationsägare	Diarieför	Personuppgiftsbiträdesavtalet inklusive instruktion och bilaga med underbiträden ska bevaras.
Informationsklassning och konsekvensbedömning	Bevaras	Platina	Ansvarig informationsägare	Diarieför	
Frågeunderlag avseende granskning av dataskydd och informationssäkerhet	Bevaras	Platina	Dataskyddssamordnare och informationssäkerhetssamordnare	Diarieför	Avser dataskyddssombudets och den övergripande informationssäkerhetssamordnarens respektive granskningar.
Nämndens och/eller sektorns svar avseende granskning av dataskydd och informationssäkerhet	Bevaras	Platina	Dataskyddssamordnare och informationssäkerhetssamordnare	Diarieför	
Granskningsresultat avseende dataskydd och informationssäkerhet	Bevaras	Platina	Dataskyddssamordnare och informationssäkerhetssamordnare	Diarieför	

Årsrapport	Bevaras	Platina	Dataskyddssamordnare och informationssäkerhetssamordnare	Diarieför	

Hantera personuppgifts- och informationssäkerhetsincidenter

Handlingstyp	Bevaras / Gallras	Förvaringsplats	Ansvar	Registrering	Anmärkningar
Rapport om personuppgiftsincident	Bevara	Platina	Dataskyddssamordnare	Diarieför	Avser interna rapporter om inträffade incidenter som inkommer via e-tjänst.
Utredning och dokumentation av personuppgiftsincident	Bevara	Platina	Dataskyddssamordnare	Diarieför	Avser internt upprättade handlingar avseende utredning och dokumentation av personuppgiftsincidenter. Exempelvis utredningsdokument (anmälningsskema som inte skickas till Integritetsskyddsmyndigheten) och tjänsteskrivelse.
Anmälan om personuppgiftsincident till tillsynsmyndighet och komplettering av anmälan	Bevaras	Platina	Dataskyddssamordnare	Diarieför	Avser anmälningar som skickas till Integritetsskyddsmyndigheten samt eventuella kompletteringar av anmälningarna.
Beslut från tillsynsmyndighet	Bevaras	Platina	Dataskyddssamordnare	Diarieför	Inkommen handling från Integritetsskyddsmyndigheten.
Information till registrerad om personuppgiftsincident	Bevara	Platina	Ansvarig chef	Diarieför	

Incidentsammanställningar	Bevara	Platina	Dataskydds-samordnare	Diarieför	Sammanställs och diarieförs varje månad inför varje nämndsammanträde.
Beslut om att inte inleda tillsynsärende	Bevara	Platina	Dataskydds-samordnare	Diarieför	Inkommen handling från Integritetsskyddsmyndigheten

Hantera begäran avseende de registrerades rättigheter

Handlingstyp	Bevaras / Gallras	Förvaringsplats	Ansvar	Registrering	Anmärkningar
Begäran	1 år	Platina	Dataskydds-samordnare	Diarieför	Inkommen begäran från registrerad som avser utnyttja sina rättigheter enligt dataskyddsförordningen, se artiklarna 12.5 och 15–21. Kan exempelvis röra sig en begäran om registerutdrag, rättelse, begränsning eller radering av personuppgifter.
Personuppgiftsutdrag	Bevara	Platina	Dataskydds-samordnare	Diarieför	
Beslut	Bevara	Platina	Dataskydds-samordnare	Diarieför	

Administrera personuppgiftsbehandlingsregister

Handlingstyp	Bevaras / Gallras	Förvaringsplats	Ansvar	Registrering	Anmärkningar
--------------	-------------------	-----------------	--------	--------------	--------------

Förteckning över personuppgiftsbehandlingar	Bevara	DraftIT	Dataskyddsamordnare	Listar förekommande personuppgiftsbehandlingar. Tidigare förekommande behandlingar listas men markeras som ej aktuella i systemet.
--	--------	---------	---------------------	--

Sid 73(183)

Verksamhetsområde: Ekonomi

Budgetprocess

Handlingstyp	Bevaras / Gallras	Förvaringsplats	Ansvar	Registrering	Anmärkingar
Bokföringsorder/rättelse bokföringsunderlag	Gallras 10 år	Elektroniskt i ekonomisystem	Ekonomi Välfärd		Kopior kan gallras efter 2 år
Budgethandling	Bevara	Om ej diarieförd, i pärm hos ekonomichef	Ekonomi Välfärd		
Budgetunderlag, rapporter och uppföljning	Gallras 2 år	Hos berörd handläggare	Ekonomi Välfärd		
Delårsbokslut	Bevaras	Platina	Ekonomi Välfärd		
Årsbokslut	Bevaras	Platina	Ekonomi Välfärd		

Förskottskassor, kvitton och underlag

Handlingstyp	Bevaras / Gallras	Förvaringsplats	Ansvar	Registrering	Anmärkingar
Följesedlar/kvitton	Gallras vid inaktualitet		Ekonomi Valfärd	Nej	Skannas vid behov som bilaga till fakturan
Förskottskassor - Utbetalda	Gallras efter 10 år	Hos ansvarig handläggare	Ekonomi Valfärd		Verifikationsordning
Förskottskassor - Kvittenser	Gallras efter 10 år	I pärm hos Ekonomi Valfärd	Ekonomi Valfärd		
Internfakturor	Gallras efter 10 år	I pärm hos Ekonomi Valfärd	Ekonomi Valfärd		Objektspost i Anläggnings- liggare
Rekviseitionsblock – kopior	Gallras efter 2 år	Hos ansvarig	Ekonomi Valfärd		
Underlag för återsökande av moms	Gallras efter 10 år	Platina	Ekonomi Valfärd		

Upphandling och avtal, välfärdstjänster (LOU, LOV)

Handlingstyp	Bevaras / Gallras	Förvaringsplats	Ansvar	Registrering	Anmärkingar
Beslutsärende om att genomföra upphandling	Bevara	Platina	Team upphandling och avtal	Diarieför	
Beslut om att godkänna förfrågningsunderlag	Bevara	Kommers, Platina	Team upphandling och avtal	Diarieför	Kan vara delegationsbeslut
Tjänsteskrivelser	Bevara	Kommers, Platina	Team upphandling och avtal	Diarieför	Sekretess gäller fram till tilldelningsbeslut är fattat
Förfrågningsunderlag	Bevara	Kommers, Platina	Team upphandling och avtal	Diarieför	I diarieakt i äldre avtal, i nya avtal ingår det i avtalet.
Annonser	Bevara	Kommers	Team upphandling och avtal	Nej	
Inkomna frågor	Bevara	Kommers	Team upphandling och avtal	Ja	

Förtvyliganden under annonseringstiden	Bevara	Kommers	Team upphandling och avtal	Ja	
Anbudsöppningsprotokoll	Bevara	Kommers	Team upphandling och avtal	Diarieför	Sekretess gäller fram till tilldelningsbeslut är fattat
Inkomna anbud	Bevara	Kommers, Platina	Team upphandling och avtal	Ja	Sekretess gäller fram till tilldelningsbeslut är fattat
Bilagor till inkomna anbud	Bevara	Kommers	Team upphandling och avtal	Nej	Sekretess gäller fram till tilldelningsbeslut är fattat
Inkomna ansökningar HVB, hemtjänst (LOV)	-	Kommers, Platina	Team upphandling och avtal	Diarieför	HVB hanteras idag i Kommers. Hemtjänst hanteras idag i Platina, men i Kommers fr o m en bit in på 2022
Utvärderingshandlingar	Bevara	Kommers	Team upphandling och avtal	Ja	Sekretess gäller fram till tilldelningsbeslut är fattat
Tilldelningsbeslut	Bevara	Kommers, Platina	Team upphandling och avtal	Diarieför	Handlingar som utgör underlag till tilldelningsbeslutet biläggs och sparas med det
Antagna anbud/ansökningar	Bevara	Kommers, Platina	Team upphandling och avtal	Diarieför	
Anbud/ansökningar, ej antagna	2 år	Kommers, Platina	Team upphandling och avtal	Ja	Anbud är först att betrakta som ej antaget efter att tilldelningsbeslut fattats i upphandlingsärendet
Avtal	Bevara	Kommers, Platina	Team upphandling och avtal	Diarieför	
Upphandlingsrapporter	Bevara	Kommers, Platina	Team upphandling och avtal	Diarieför	
Referenser	Bevara	Kommers, Platina	Team upphandling och avtal	nej	
Kreditupplysningar	2 år	Kommers	Team upphandling och avtal		Beslutsunderlag (ej arbetsmaterial)
Register över leverantörer	Bevara	Kommers, Platina PowerBI, Treserva	Team upphandling och avtal	Nej	

Underrättelser om avbruten upphandling	Bevara	Kommers, Platina	Team upphandling och avtal	Diarieför	
Statistik	2 år	Analysverktyg (Power BI)	Inköpsenheten, Välfärd Gävle		
Sekretessförbindelser	Bevara	Kommers, Platina	Team upphandling och avtal	Diarieför	
Överklagan/överprövning	Bevara	Kommers, Platina	Team upphandling och avtal	Diarieför	
Uppföljning av avtal	Bevara	Kommers, Platina	Team upphandling och avtal	Diarieför	

Direktupphandling, köp när giltigt avtal saknas (från 25 000 - 700 000 kr)

Handlingstyp	Bevaras / Gallras	Förvaringsplats	Ansvar	Registrering	Anmärkingar
Konkurrensutsättning, bedöm att priset är rimligt och konkurrenskraftigt	Bevaras	E-tjänsten	Verksamheten	Nej	Bedöm om priset är rimligt och konkurrenskraftigt, vilket kan ske via hemsidor, utskick, erfarenhet eller annat
Generellt	Bevara	Om Inköp & upphandling på styrning & stöd genomför upphandlingen så läggs ärendet in i Kommers annars på lämplig och valfri plats	Verksamheten / Inköp & upphandling	Nej	Alla inköp ska göras i enlighet med kommunens rutiner, riktlinjer och mål
Förfrågningsunderlag	Bevara	Om Inköp & upphandling på styrning & stöd genomför upphandlingen så läggs ärendet in i Kommers annars på lämplig & valfri plats	Verksamheten / Inköp & upphandling	Nej	Riktade offertförfrågningar som sänds till minst tre leverantörer. Förekommer endast vid direktupphandlingar
Inkomna anbud	Bevara	Om Inköp & upphandling på styrning & stöd genomför upphandlingen så läggs ärendet in i Kommers annars på lämplig och valfri plats	Verksamheten / Inköp & upphandling	Nej	
Tilldelningsbeslut	Bevara	Om Inköp & upphandling på styrning & stöd genomför upphandlingen så läggs	Verksamheten / Inköp & upphandling	Nej	Tilldelningsbesked med information om vem som vunnit upphandlingen ska

		ärendet in i Kommers annars på lämplig och valfri plats			sändas ut samtidigt till samtliga tillfrågade leverantörer i de fall konkurrensutsättning har genomförts
Avtal	Bevara	Om Inköp & upphandling på styrning & stöd genomför upphandlingen så läggs ärendet in i Kommers annars på lämplig och valfri plats	Verksamheten / Inköp & upphandling	Diarieför	
Dokumentation	Bevara	E-tjänst	Verksamheten	Nej	

Hantera föreningsstöd

Handlingstyp	Bevaras / Gallras	Förvaringsplats	Ansvar	Registrering	Anmärkningar
Ansökningar om föreningsstöd	Gallras	Livsmiljö Gävle	Ansvarig handläggare		Livsmiljö Gävle administrerar och förvarar ansökningar och utbetalning
Sammanställningar över ansökningar om föreningsstöd	Bevaras	Platina	Ansvarig handläggare	Ja	
Beslut	Bevara	Platina	Ansvarig handläggare		

Fonder

Handlingstyp	Bevaras / Gallras	Förvaringsplats	Ansvar	Registrering	Anmärkningar
Urkunder rörande donationsfonder	10 år efter inaktualitet	Platina (Styrning och stöd Gävle)	Ansvarig handläggare		Kopia hanteras av handläggare. Original hanteras och förvaras hos Styrning och stöd
Beslut gällande fondmedel	Bevaras	Platina (Välfärd Gävle)	Ekonomichef	Ja	

Sammanställning över fördelning/beviljade fondmedel	7 år	Styrning och stöd	Ansvarig handläggare	Ja	
Ansökningar	7 år	E-tjänst (Styrning och stöd Gävle)	Ansvarig handläggare	Nej	

Statsbidrag

Handlingstyp	Bevaras / Gallras	Förvaringsplats	Ansvar	Registrering	Anmärkningar
Stadsbidragsansökningar, beslut och redovisningar	Gallras 10 år	Platina	Ansvarig handläggare	Ja	

Avgiftshandläggning

Handlingstyp	Bevaras / Gallras	Förvaringsplats	Ansvar	Registrering	Anmärkningar
Ansökan, inkomstförfrågan, avgiftsbeslut och överklagan, yttranden samt domar.	Gallras 5 år efter senaste anteckning, undantag för födda dag 5, 15, 25	Treserva Bevaras i personakt. Efter avslutat ärende skickas akten till Kontor Myndighet	Avgiftshandläggare	Ja	Akter med födda dag 5,15, 25 bevaras.
Räkningsunderlag för fakturering	Gallras efter 6 år.	Treserva	Avgiftshandläggare	Ja	
Underlag till ansökan om individuellt tillägg/omprövning av avgift	Gallras vid inaktualitet	Treserva	Avgiftshandläggare		Även kopior på dödsboanmälan och bouppteckningar

Arbetsmiljö och säkerhet

Handlingstyp	Bevaras / Gallras	Förvaringsplats	Ansvar	Registrering	Anmärkningar
--------------	-------------------	-----------------	--------	--------------	--------------

Checklista SBA-periodisk tillsyn	Gallras efter 10 år		Sektorchef	
Arbetsskadeanmälan, kopia	Bevaras	STELLA	Sektorchef	
Checklista SBA, egenkontroll brandskydd	Gallras efter 10 år	Stratsys	Sektorchef	
Tillbud, kopia	Bevaras	STELLA	Sektorchef	
Tillbudsrapporter, kopia		STELLA	Sektorchef	
Sekretessbevis, kopia	Gallras vid inaktualitet	I pärm hos chef	Sektorschef	Original bevaras i personakt
Sekretessbevis, hantverkare, praktikanter mm	Bevaras	Platina		Receptionen skickar det till diariet
Nyckelkvittenser	Gallras 2 år efter återlämning av kort	I pärm hos enhetschef	Sektorchef	Kvittens gallras när tagg/kort lämnas åter till handläggare på M19.
Hyreskontrakt för boendekontrakt	Gallras 2 år efter kontraktet upphört	I pärm hos boendesamordnare	Sektorchef	
Tjänstgöringsscheman	Gallras efter 2 år	Kronologiskt hos enhetschef i pärm.	Sektorchef	

IT

Handlingstyp	Bevaras / Gallras	Förvaringsplats	Ansvar	Registrering	Anmärkningar
Kravspecifikationer	Vid inaktualitet	Platina Kommers	It- och utvecklingsenhet en	Ja	Hela upphandlingsförfarandet ska sparas i Kommers

			SG Inköp		
Avtal med leverantörer	Bevaras	Kommers Platina	Systemförvaltare Systemägare IT-ansvarig Enhetschef Verksamhetschef Kontorschef	Ja	Här måste vi följa de riktlinjer som centrala inköpsavdelningen har. Vi ska spara alla IT-relaterade avtal i avtalsdatabasen Kommers.
Leveransgodkännande	Gallras efter 5 år	Platina IT Välfärd	Systemförvaltare	Ja	Underförutsättning att en sammanställning har gjorts.
Projekthandlingar	Gallras efter 5 år	Platina IT Välfärd	It- och utvecklingsenhet en IT Välfärd	Ja	Inom sektorn bedriver man även IT-relaterade projekt. Det är inte endast IT och utvecklingsavdelningen som hanterar sådan dokumentation
Förvaltningsplan för system	Bevaras	IT Välfärd	Systemförvaltare		Systemförvaltare inom sektorn har ansvar för att förvaltningsplaner finns för de verksamhetsspecifika system man har. IT- och utvecklingsavdelningen har ansvar för centrala system
Riskanalys för system	Bevaras	IT Välfärd	Systemförvaltare		
Systemdokumentation	Bevaras	IT Välfärd DokIT	Systemförvaltare		Teknisk systemdokumentation ska lagras i DokIT
Rutiner	Bevaras	Canea	Systemförvaltare		
Handlingstyp	Bevaras / Gallras	Förvaringsplats	Ansvar	Registrering	Anmärkningar
Broschyrer och foldrar	Bevaras	Arkiv-box, systematisk förvaring	Kommunikation schef	Ja	

Insändare (kopia) och insändarsvar, med anknytning till verksamheten	Gallras efter 2 år	Digitalt hos berörd tjänsteperson	Berörd tjänsteperson	Ja	
---	--------------------	-----------------------------------	----------------------	----	--

Sid 81(183)

Projekt

Handlingstyp	Bevaras / Gallras	Förvaringsplats	Ansvar	Registrering	Anmärkningar
Projektansökan	Bevaras	Platina	Projektägare	Ja	Beställning, plan och rapport läggs in i Platina. Dessa dokument och övriga dokument hanteras i Canea One
Beslut om inledande av projekt	Bevaras	Platina	Projektägare	Ja	
Avtal	Bevaras	Platina	Projektägare	Ja	
Projektdirektiv	Bevaras	Platina	Projektägare	Ja	
Projektplan	Bevaras	Platina	Projektägare		
Protokoll	Bevaras	Platina	Projektägare		
Uppföljning och utvärdering	Bevaras	Platina	Projektägare		
Rapporter	Bevaras	Platina	Projektägare		
Ekonomiskslutredovisning	Bevaras	Platina	Projektägare		
Fakturor	Gallras efter 10 år		Projektägare		

Fordon

Handlingstyp	Bevaras / Gallras	Förvaringsplats	Ansvar	Registrering	Anmärkningar
--------------	-------------------	-----------------	--------	--------------	--------------

Körjournal	Gallras efter 2 år	Hos fordonssamordnare	Fordonssamordnare	Ja	
-------------------	--------------------	-----------------------	-------------------	----	--

Sid 82(183)

Lokaler

Handlingstyp	Bevaras / Gallras	Förvaringsplats	Ansvar	Registrering	Anmärkingar
Hyresavtal	Gallras 2 år efter avslutat hyresavtal	Pärm hos lokalsamordnare	Lokalsamordnare		

Oönskade händelser

Handlingstyp	Bevaras / Gallras	Förvaringsplats	Ansvar	Registrering	Anmärkingar
Lex Sarah (rapport, underlag, utredning)	Bevaras	Platina	Socialt ansvarig samordnare	Diarieförs	Rapporten/underlaget ligger på enhetsnivå.
Lex Maria (rapport, underlag, utredning)	Bevaras	Platina	Medicinskt ansvarig sjuksköterska, medicinskt ansvarig för rehabilitering	Diarieförs	Rapporten/underlaget ligger på enhetsnivå.
Yttrande i tillsynsämne IVO/JO	Bevaras	Treserva, Platina	Ansvarig chef	Diarieförs	
Rapport ej verkställda beslut	Bevaras	Platina	Ansvarig chef	Diarieförs	Sammanställning görs kvartalsvis och delges kommunfullmäktige, revisionskontoret och nämnd.
Klagomål	Bevaras	Platina	Ansvarig chef	Diarieförs	Diarieförs om det inkommer skriftligt, ej vid muntligt. E-tjänst, efter att ärendet är behandlat läggs det in i Platina.
Inkomna avvikelser	Bevaras	Platina	Ansvarig chef	Diarieförs	Gäller bara inkomna avvikelser från annan part.
Utredning av allvarlig vårdskada	Bevaras	Platina	Medicinskt ansvarig	Diarieförs	Utredning/rapport som blir en del av en Lex Maria

			sjuusköterska, Medicinskt ansvarig för rehabilitering		utredning/anmälan bevaras.
--	--	--	--	--	----------------------------

Sid 83(183)

Personärenden- SoL (Hjälp i hemmet, trygghetstelefon, dagverksamhet, avlösningsvistelse och vård- och omsorgsboende)

Akter som ska bevaras skickas till kommunarkivet för bevarande och framtida forskning.

Handlingstyp	Bevaras / Gallras	Förvaringsplats	Ansvar	Registrering	Anmärkningar
Försättsblad, aktualisering, ansökan, utredning, sakkunnighetsutlåtande, uppdrag och beslutsmeddelande	Gallras 5 år efter senaste anteckning, undantag för födda dag 5,15,25	Treserva eller i akt i närarkivet	Arkivansvarig/ Systemförvaltare		I de fall det finns en fysisk akt, förvaras denna i närarkivet
Erbjudande om bostad/svarsblankett	Gallras 5 år efter senaste anteckning, undantag för födda dag 5,15,25	Treserva/närarkiv	Arkivansvarig/ Systemförvaltare		I de fall det finns en fysisk akt, förvaras denna i närarkivet
Placeringskontrakt	Gallras 5 år efter senaste anteckning, undantag för födda dag 5,15,25	Treserva/närarkiv	Arkivansvarig/ Systemförvaltare		Vid extern placering
Hyreskontrakt i särskilt boende	Gallras 5 år efter senaste anteckning, undantag för födda dag 5,15,25	Treserva/närarkiv	Arkivansvarig/ Systemförvaltare		I de fall det finns en fysisk akt, förvaras denna i närarkivet
Personkort	Gallras 5 år efter senaste anteckning, undantag för	Treserva/närarkiv	Arkivansvarig/ Systemförvaltare		I de fall det finns en fysisk akt, förvaras denna i närarkivet

	födda dag 5,15,25				
Genomförandeplaner	Gallras 5 år efter senaste anteckning, undantag för födda dag 5,15,25	Treserva	Arkivansvarig/ Systemförvaltare		Gäller alla upprättade versioner, inte bara senaste.
Journalanteckningar i myndighetsjournal och utförarjournal	Gallras 5 år efter senaste anteckning, undantag för födda dag 5,15,25	Treserva/närarkiv	Arkivansvarig/ Systemförvaltare		I de fall det finns en fysisk akt, förvaras denna i närarkivet
Förvaltningsdomstol -överklaganden -yttranden -beslut/domar	Gallras 5 år efter senaste anteckning, undantag för födda dag 5,15,25	Treserva/närarkiv	Arkivansvarig/ Systemförvaltare		I de fall det finns en fysisk akt, förvaras denna i närarkivet
Korrespondens av betydelse för ärendet	Gallras 5 år efter senaste anteckning, undantag för födda dag 5,15,25	Treserva/närarkiv	Arkivansvarig/ Systemförvaltare		I de fall det finns en fysisk akt, förvaras denna i närarkivet. Korrespondensen omfattar alla medier, såsom brev, fax och e-post. Verksamhetschef som har originalhandling skickar dessa till biståndshandläggare.
Fullmakter och förordnande av god man/förvaltare	Gallras 5 år efter senaste anteckning, undantag för födda dag 5,15,25	Treserva/närarkiv	Arkivansvarig/ Systemförvaltare		I de fall det finns en fysisk akt, förvaras denna i närarkivet. Fullmakter avseende att biträda den enskilde samt förordnande av god man/förvaltare.
Anteckningar och korrespondens av tillfällig betydelse och/eller rutinmässig karaktär	Gallras vid inaktualitet		Biståndshandläggare Utförare		PM, anteckningar, brev, fax och e-post om innehållet inte behövs för att rätt förstå akt.
Anmälningar som inte tillhör	Gallras efter 5	Treserva "kronpärm"	Biståndshandläggare		Vid inkommen handling i

ärende och inte ger upphov till ärende	år				"kronpärm" i närarkivet.
--	----	--	--	--	--------------------------

Sid 85(183)

Kommunal hälso- och sjukvård (hemsjukvård och inom särskilda boenden samt dagverksamhet)

Handlingstyp	Bevaras / Gallras	Förvaringsplats	Ansvar	Registrering	Anmärkingar
Kvalitetsgranskningar egenkontroll, protokoll och utvärderingar från fortlöpande uppföljning av verksamheten, granskningar av dokumentation	Bevaras	Platina	Ansvarig chef Medicinskt ansvarig sjuksköterska Medicinskt ansvarig för rehabilitering	Diarieförs	
Lokal överenskommelse om läkarmedverkan inom kommunala hälso- och sjukvården	Bevaras	Platina	Verksamhetschef HSL	Diarieförs	
Patientsäkerhetsberättelse	Bevaras	Platina	MAS/MAR	Diarieförs	
Anmälningar av hälso- och sjukvård verksamhet enligt patientssäkerhetslagen (PSL)	Bevaras	Platina	Ansvarig handläggare	Diarieförs	
Anmälan av legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal enligt patientssäkerhetslagen (PSL)	Bevaras	Platina	Biträdande sektorchef	Diarieförs	
Utredning vid brist av läkemedel (läkemedelsstöld)	Bevaras	Platina	Ansvarig chef	Diarieförs	
Beslut om delegering/återkallelse av delegering av medicinska arbetsuppgifter	Gallras 10 år	Treserva Papper	Arkivansvarig/ Systemförvaltare Ansvarig chef	Ja	Bevaras i Treserva i 10 år. Där delegeringsbeslut utfärdas på papper sparas pappret i 10 år hos utfärdande enhet.
Mätning av följsamhet till basala hygienrutiner och klädregler	Gallras vid inaktualitet	Digitalt Papper	Ansvarig chef		Underlag/protokoll gallras vid inaktualitet när det rapporteras in i SKR:s databas. Avser bidrag till nationell mätning som

					resulterar i en slutrapport.
Åtgärdsplan egenkontroll hygienrond/hygienobservationer	Bevaras	Platina	Ansvarig chef		
Temperaturavläsningar, läkemedelsförråd och läkemedelskylskåp	Gallras 1 år	Papper	Ansvarig chef		Sparas i pärm hos hälso- och sjukvårdsutförare.
Signaturförttydliganden	Gallras 10 år	Papper	Ansvarig chef		Sparas i pärm hos hälso- och sjukvårdsutförare.
Förbrukningsjournal narkotiska medel	Gallras 3 år	Papper	Ansvarig chef		Efter senaste anteckningen. Sparas i pärm hos hälso- och sjukvårdsutförare.
Patientjournal inkl vårdplaner Omvårdnads-/funktionsstatus	Gallras 10 år	Treserva/närarkiv	Arkivansvarig/ Systemförvaltare		Efter senaste anteckning.
Ordinationshandling för läkemedel	Gallras 10 år	Treserva/närarkiv	Arkivansvarig/	Gallras 10 år	Treserva/närarkiv
Generell ordination läkemedel	Gallras 10 år	Papper	Ansvarig chef	Ja	Efter senaste anteckning. Sparas i pärm hos hälso- och sjukvårdsutförare.
Blodsockerlista	Gallras vid inaktualitet	Treserva	Ansvarig chef	Ja	Gallras efter inskrivning i patientjournal.
Epikris från annan vårdgivare (Fysisk handling)	Gallras 10 år	Treserva/närarkiv	Arkivansvarig/ Systemförvaltare	Ja	Efter senaste anteckning.
Bild/foto av patientspecifika skador, åtgärder etc.	Gallras 10 år	Treserva/närarkiv	Arkivansvarig/ Systemförvaltare	Ja	Bilder av betydelse för patientens vård och behandling, eller som används för information och dialog med patient ingår i patientjournal och förvaras där. Scannas in i Treserva alt läggs i journalarkiv
Signeringslistor	Gallras 10 år	Treserva/närarkiv	Arkivansvarig/ Systemförvaltare		Efter senaste anteckning

Övriga listor och blanketter för kontroll/behandling (vätskelista, sömnkurva, oroskurva, vändschema, träningsprogram etc.)	Gallras vid inaktualitet	Treserva	Hälsa- och sjukvårdspersonal	När ärendet har journalförts, ingår då i patientjournal.
---	--------------------------	----------	------------------------------	--

Sid 87(183)

UTKAST

Kommande beslut: Remiss -
Energiplan för Gävle kommun
2022-2026

16

22ON196

Från: Välfärd Gävle - Omvårdnadsnämnd (e-post)

Till: "Platina-ON (e-post)"

Ämne: VB: Förlängd svarstid till den 30 september 2022 - Remiss gällande Förslag till Energiplan för Gävle kommun 2022-2026

Skickat: 2022-05-30 16:16:45

Från: Kommunstyrelsen (e-post)

Skickat: den 30 maj 2022 15:40

Till: Livsmiljö Gävle - Administration (e-post) ; Livsmiljö Gävle - Kultur & Fritid Gävle (e-post) ; Välfärd Gävle - Omvårdnadsnämnd (e-post); Välfärd Gävle - Socialnämnd (e-post); Välfärd Gävle - Arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnd (e-post); Utbildning Gävle (e-post) ; SG-Jävsnämnden (e-post) ; Valnämnd Gävle (e-post) ; Överförmyndarnämnden (e-post) ; Gävle Energi - Kundtjänst - E-Post ; Gavlegårdarna - Diariet (e-post) ; Gavlefastigheter - Info (e-post) ; Gavle Drift & Service - info (e-post) ; Gävle Hamn - Info (e-post) ; Gävle Parkeringsservice AB - Info (e-post) ; Gästrike Vatten - Info (e-post); Gästrike Räddningstjänst (e-post) ; Gästrike Återvinnare (e-post) ; orjan.josefsson@gmail.com; info@omstallninggavle.se; info@biodrivmitt.se; lotta.petterson@svensktnaringsliv.se; eva.cooper@foretagarna.se; birgitelonen@hotmail.com; kristina.snitt@mellansvenskahandelskammaren.se

Kopia: Loberg, Evelina ; Forsberg, Christine

Ämne: Förlängd svarstid till den 30 september 2022 - Remiss gällande Förslag till Energiplan för Gävle kommun 2022-2026

Prioritet: Hög

Svarstiden förlängs till den 30 september 2022 gällande remiss Förslag till Energiplan för Gävle kommun 2022-2026.

Remissvar skickas till kommunstyrelsen@gavle.se senast datum ovan. **Märk yttrandet "Remiss Energiplan" samt med diarienummer 22KS217.**

Eventuella frågor kring energiplanen besvaras av:

Evelina Loberg

Telefon 070-414 07 49

evelina.loberg@gavle.se

Enligt uppdrag:

Registrator

Styrning och stöd

Kanslienheten

Gävle kommun

801 84 GÄVLE

Stadshuset, Drottninggatan 22

Telefon: 026-17 80 00

Missiv

Ärende Dnr 22KS217
Dok/Handl id 22KS217-3
2022-05-25

Till Enligt sändlista, se nedan

Ärende Energiplan för Gävle kommun 2022 - 2026

Vårt dnr **22KS217**

Begäran om yttrande i rubricerat ärende.

Handlingar Energiplan för Gävle kommun 2022-2026 - Remissversion

Remiss – Förslag till Energiplan

Varje kommun ska ha en aktuell energiplan. Gävle kommuns energiplan löpte ut 2020 och arbetet med att ta fram en ny energiplan påbörjades i september 2021. Det nya förslaget på energiplan sträcker sig från 2022 till 2026.

Energiplanen är dels ett lagkrav men hanterar också utmaningarna i omställningen till en fossilfri energiförsörjning och de energirelaterade målen i kommunens Miljöstrategiska program 2.0.

Vi vill gärna höra vad du tänker om det. Remissen går till nämnder, bolag, politiska partierna, Mellansvenska Handelskammaren, Svenskt Näringsliv, BiodrivMitt samt lokala naturskyddsorganisationer. Du hittar handlingen bifogad i detta mejl.

Era remissvar skickade till kommunstyrelsen@gavle.se **senast den 25 augusti 2022**. Märk yttrandet "Remiss Energiplan" samt med diarienummer **22ks217**.

Eventuella frågor kring energiplanen besvaras av:

Evelina Loberg
Telefon 070-414 07 49
evelina.loberg@gavle.se

Enligt uppdrag:

Registrator
Styrning och stöd
Administrativa avdelningen
Kanslienheten

Energiplan för Gävle kommun 2022-2026

Remissversion Energiplan

Energiplan för Gävle kommun 2022-2026

© Gävle kommun [2015]
Grafisk form Pangea design

ISBN anges här i förekommande fall
www.gavle.se

Sammanfattning

Alla Sveriges kommuner ska enligt lagen om kommunal energiplanering (1977:439) ha en aktuell energiplan som beskriver tillförsel, distribution och användning av energi. Gävle kommuns energiplan kompletterar även kommunens miljöstrategiska program. Planen utgår från de mål i miljöstrategiska programmet som berör energiområdet och planen beskriver hur dessa mål ska uppnås.

Energiplanen består av en längre nulägesanalys, mål för energiområdet som är beslutade i miljöstrategiska programmet samt en handlingsplan för genomförandet. I energiplanen ingår frågor om effektivare energianvändning, ökad andel fossilfri energi och ökad produktion av förnybar energi. Energiplanen hanterar de delar av transportområdet som berör förnybar drivmedelsproduktion och infrastruktur för tankställen och laddningsplatser för förnybara drivmedel. Frågor som rör hållbart resande, det vill säga en övergång från bilresor till hållbara färdmedel som gång, cykel, buss och tåg, ingår inte i energiplanen där hänvisar vi till "Färdplan klimatneutralt Gävle 2035".

Planen omfattar sektorerna bostäder, lokaler, industri samt transporter. Den beskriver Gävles nuvarande energiläge i förhållande till Gävleborgs län och landet i övrigt. Energianvändningen i Gävle kommun är dubbelt så hög som i resten av landet, sett per invånare, p.g.a. en industriintensiv region där industrisektorn i Gävle står för nära 60 procent av den totalt använda energin. Trots det är miljöpåverkan från energisystemet i form av koldioxidequivaler ca 81 procent lägre i Gävle (källa SMHI Nationella emissionsdatabasen) jämfört med Sverige. I Gävle består fjärrvärmens bränslemix av 100 % förnybart (2020). På transportområdet minskar inte koldioxidutsläppen i samma takt. Där uppgår koldioxidutsläppen per invånare till ca 1 800 kilo koldioxidequivaler per invånare och år. Från energiförsörjningen är koldioxidutsläppen knappt ett kilo räknat per invånare och år.

Handlingsplanen fokuserar på följande områden:

- Framtidens elbehov
- Förnybar energiproduktion
- Fjärrvärme för uppvärmning
- Effektkapacitet
- Elnät och effektuttag
- Energilagring
- Effektiv användning av energi
- Reduktion av fossila bränslen och el för uppvärmning
- Reduktion av fossila bränslen för transporter
- Risk och sårbarhet
- Miljökrav i upphandling

Innehållsförteckning

1	Energiplanens syfte	1
2	Inledning	2
2.1	Framtagande av energiplanen	2
2.2	Kommunkoncernens roll	3
3	Klimatpolitik och energimål	4
3.1	Internationell klimatpolitik	4
3.2	Sveriges klimatpolitik och klimatmål	5
3.3	Regionalt energi- och klimatarbete	5
3.4	Gävle kommuns energi- och klimatmål	6
3.5	Övergripande mål	7
3.6	Koppling till andra strategiska dokument	8
3.6.1	Näringslivsprogrammet	8
3.6.2	Riktlinjer för laddinfrastruktur	8
3.6.3	Energioptimerat hamnkluster	9
3.6.4	Vindkraft i Gävle kommun	9
3.6.5	Översiktsplan	10
3.7	Miljövärdering av el	10
3.7.1	Värderingsprinciper för Gävle kommun	10
4	Fokusområden	11
4.1	Fokusområden för en robust energiförsörjning i framtiden	11
4.2	Framtidens elbehov	11
4.3	Förnybar energiproduktion	12
4.4	Fjärrvärme för uppvärmning	12
4.5	Effektkapacitet, Elnät och effektuttag	13
4.6	Energi- och koldioxidlagring	14
4.7	Effektiv användning av energi	15
4.8	Reduktion av fossila bränslen och direktverkande el för uppvärmning	15
4.9	Reduktion av fossila bränslen för transporter	15
4.10	Risk och sårbarhet	15
5	Åtgärder	16
5.1	Handlingsplanen ses över årligen	16
6	Åtgärder/aktiviteter	17
7	Bilaga A - Beskrivning av kommunens energianvändning	1
7.1	Total energianvändning	1
7.2	Energianvändningen uppdelat per användarkategori	3
7.2.1	Industrisektorn	4
7.3	El	7
7.3.1	Elnätets uppbyggnad	9
7.3.2	Vattenkraft	11

7.3.3	Solenergi	12
7.3.4	Gatubelysning	12
7.4	Fjärrvärme	13
7.4.1	Produktion och historik	17
7.4.2	Distribution av fjärrvärme	20
7.4.3	Projekt FELIX	20
7.5	Bomhus Energi och BillerudKorsnässamverkan	21
7.5.1	Bionär Närvärme – småskalig fjärrvärme	22
7.6	Fjärrkyla	23
7.7	Biogas	24
7.8	Klimatpåverkan från energiförsörjningen	25
7.9	Transport	27
7.9.1	Kollektivtrafik	29
8	Bilaga B - Beskrivning av kommunkoncernens energianvändning	29
8.1	Gavlia	29
8.2	Gavlegårdarna	31
8.3	Gävle Hamn	33
8.4	Gästrike Vatten	34
8.5	Transporter inom kommunkoncernen	36
8.6	Utsläpp från transporter	36
8.7	Lagen om energikartläggning i stora företag, EKL	37
9	Bilaga C – Uppföljning av mål i energiplan 2016-2020	39

1 Energiplanens syfte

Alla Sveriges kommuner ska enligt lagen om kommunal energiplanering (1977:439) ha en aktuell energiplan som beskriver tillförsel, distribution och användning av energi. Kommunen ska i sin plan främja hushållning med energi samt verka för en säker och tillräcklig energitillförsel. Energiplanen ska vara en övergripande strategisk plan som anger riktningen för kommunens energiarbete och ge en översiktlig bild av nuläget och framtida behov, för att Gävle ska bli en energieffektivare, fossilfri och attraktiv kommun för etableringar.

Gävle kommuns energiplan kompletterar kommunens miljöstrategiska program (MSP) och beskriver hur målen för energiområdet ska uppnås. I energiplanen ingår frågor om effektivare energianvändning, effektkapacitet, energilagring, ökad andel fossilfri energi och ökad produktion av förnybar energi. Energiplanen hanterar även de delar av transportområdet som är kopplat till energiförsörjningen som laddinfrastruktur och produktion av biogas.

Energiplanen är ett stöd till kommunens nämnder och styrelser i arbetet för kommunorganisationens mål. Sektorer, bolag och förbund arbetar utifrån sina uppdrag in energiplanen i sina verksamhetsplaner. Energiplanen ska även fungera som ett underlag för samverkan med aktörer lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.

Förutom koncernens styrning är det individuella val och handlingar hos invånare och företagare som gör energiplanen till verklighet. Gävle kommunkoncern kommer på olika sätt uppmuntra och ge stöd till näringsliv, föreningsliv och invånare för att tillsammans driva och vara medskapare i Gävles arbete med miljömässig hållbarhet.

När det i energiplanen står Gävle avses alla som bor, lever och verkar i hela kommunen och hela kommunens geografiska område.

När det i programmet står Gävle kommunkoncern avses de som ingår i koncernens organisation; sektorerna och helägda bolag. Delägda bolag och förbund arbetar i dialog med sina styrelser gällande de mål de kan bidra till inom det Miljöstrategiska programmet.

2 Inledning

Energisystemet är under stor förändring där ett antal faktorer påverkar utvecklingen just nu:

- Den fossila energin ska fasas ut och det är osäkert vilken roll kärnkraften kommer ha i framtiden. Om ny kärnkraft ska byggas är ledtiden minst 10 år med dagens lagstiftning vilket gör att vindkraften kommer spela en viktig roll för att täcka det växande elbehovet under det kommande decenniet.
- Elbehovet kommer att öka till följd av elektrifieringen av industrin och fordonsflottan och digitaliseringen av samhället. Det största behovet kommer dock uppstå ifrån nya aktörer som vill etablera sig i Gävle med ett stort energibehov som t.ex. datacenter.
- Den framtida energiproduktionen kommer i större utsträckning bestå av intermittenta energislag som sol och vind där produktionen inte kan styras till när energibehovet finns.
- Den ”nya energiproduktionen” innebär att vi både behöver tekniska lösningar för att ”matcha” elproduktionen med elkonsumenterna t.ex. genom batteri- och lagringslösningar och digital smart styrning av konsumtionen, prissättning etc.

2020 fattades beslut om att Gävle ska bli en klimatneutral kommun till 2035. Det är ett av de mest ambitiösa målen i Europa och är ett viktigt beslut för att Gävle ska kunna begränsa utsläppen inom ramen för Parisavtalet. Målet omfattar både territoriella och konsumtionsbaserade utsläpp, det vill säga utsläpp som sker till följd av produktion av alla varor som konsumeras i Gävle oavsett var de tillverkats i världen. Energiplanen fokuserar dock på Gävle som geografiskt område och den energitillförsel, konsumtion och produktion av energi som sker här. Energisystemet bör dock ses ur ett större perspektiv där både den regionala, nationella och internationella nivån påverkar förutsättningarna i Gävle, något som också belyses i denna plan.

Energiplanen är en del i arbetet med MSP 2.0 där Energiplanen ska tala om HUR de beslutade målen ska nås. En framgångsfaktor för att nå resultat i energiplanarbetet är att kommunen är beredd att planera långsiktigt för den energiproduktion och effektbehov som kommunen har. En annan viktig del handlar om kunskap, pedagogik samt förmågan att förklara och skapa förståelse för energisystemet. Förnybar el och bränsleproduktion är viktigt för alla våra samhällsfunktioner och Gävle har de fysiska förutsättningarna att vara en nettoproducent av dessa. Samtidigt har all energiproduktion en miljöpåverkan och en fortsatt energieffektivisering av samhället behöver fortsätta vara högt prioriterat.

Energiplanen gäller för Gävle kommun som geografiskt område likaväl som för kommunen som organisation. När det i denna rapport skrivs ”kommunen” avses Gävle kommun som geografiskt område. Begreppet ”kommunkoncernen” syftar till kommunens verksamheter.

Merparten av de klimatpåverkande utsläppen i Gävle kommun kommer från transportsektorn. Vi behöver planera för ett samhälle som minskar transportbehovet och effektiviserar resandet och vi behöver skapa förutsättningar för innevånare och företag att tanka fossilfritt eller ladda sitt elfordon. Energiplanen behöver komplettera den laddinfrastrukturstrategi som beslutas under 2022 med hur energi- och effektbehovet kommer öka till följd av denna omställning.

2.1 Framtagande av energiplanen

Det är viktigt att ha en helhetssyn på energiplaneringen och ta hänsyn till miljöeffekterna såväl lokalt, regionalt som i ett globalt perspektiv. Därför har organisationen bakom framtagandet av energiplanen bestått av utvalda nyckelpersoner från kommunkoncernen. Organisationen har bestått av en styrgrupp och en projektgrupp med representanter från Gavlegårdarna, Gavlefastigheter, Gävle Energi, Samhällsbyggnad Gävle och Gävle Kommun Övergripande Planering. Arbetet har utförts utifrån koncernens gemensamma projektmetodik, XLPM, i enighet med alla projekt. XLPM står för Excellence in Project Management.

2.2 Kommunkoncernens roll

Gävle kommun har en viktig roll i arbetet att nå EU:s och Sveriges energi- och miljömål. Genom det stora ansvaret för energiplanering, fysisk planering samt drift och tillsyn av tekniska anläggningar är det viktigt att beslut som fattas leder mot en hållbar utveckling. Gävle kommun omsätter också över en miljard kronor i ett större antal upphandlingar. Det är viktigt att dessa styrs i en hållbar riktning.

Gävle kommun har ambitionen att växa, bland annat ska 6 000 bostäder byggas på näringen och verksamhetsområdet Tolvfors utvecklas till ett betydande logistikområde. Samtidigt rustar hamnen för en fördubbling av sin kapacitet och har ambitionen att bli en hubb för förnybart bränsle. För att klara denna tillväxt på ett hållbart sätt behöver energifrågor komma in i ett tidigt skede i planeringen. Det handlar inte bara om uppvärmnings- och elbehov utan även om dessa områdens möjlighet att producera, lagra och distribuera energi. I ett förändrat energilandskap behöver kommunkoncernen bygga kapacitet och kunskaper om hur energifrågan bäst kan hanteras.

Det kommunala energibolaget Gävle Energi ska tillhandahålla hållbara och klimatsmarta energi- och kommunikationslösningar åt medborgarna. De kommunala fastighetsbolagen Gavlegårdarna och Gavlefastigheter ska tillhandahålla hållbara byggnader att bo och verka i.

Utöver att kunna påverka infrastrukturen kopplad till energianvändning har Gävle kommun goda möjligheter att påverka medborgarnas energianvändning och klimatpåverkan genom utbildning och rådgivning. Energi- och klimatrådgivningen, som finansieras av energimyndigheten, finns placerad på Övergripande planering och arbetar enbart med rådgivning mot medborgare och företag. Genom att vara en förmedlare av kunskap och information kan kommunen också kommunicera möjliga bidrag som näringsliv och medborgare kan söka från andra offentliga myndigheter.

3 Klimatpolitik och energimål

I detta avsnitt beskrivs de olika övergripande energimålen kortfattat, från internationell nivå ner till riksnivå. Gävle kommuns egna energimål beskrivs i efterkommande avsnitt.

3.1 Internationell klimatpolitik

Agenda 2030 antogs 2015 av FN:s generalförsamling och innebär att alla medlemsländer i FN har förbundit sig att arbeta för att uppnå en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar värld till år 2030. De 17 målen i Agenda 2030 handlar om att skapa anständiga och hållbara levnadsförhållanden och levnadsvillkor för alla världens människor. Se figur 1.

Av dessa 17 målen i Agenda 2030 inryms följande mål i energiplanen:

- Nr 7, Hållbar energi för alla
- Nr 9, Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
- Nr 11, Hållbara städer och samhällen
- Nr 12, Hållbar konsumtion och produktion
- Nr 13, Bekämpa klimatförändringarna

Eftersom förutsättningarna för att nå målen är lokala, medan målen är globala, blir varje lands utmaningar och styrkor unika. Det som sker på den lokala nivån är centralt för genomförandet av agendan. Gävle kommuns miljöstrategiska program med energiplanen som en del i arbetet ska bidra till att nå de 17 globala målen.

När målen i det Miljöstrategiska programmet har tagits fram har de globala målen, de svenska miljömålen och Gävleborg läns miljömål varit en utgångspunkt. Gävle kommunkoncern har sedan gjort sin prioritering på den lokala nivån. Se Figur 1.

Figur 1 Styrande dokument från globalt till lokalt för Gävles miljöarbete.

3.2 Sveriges klimatpolitik och klimatmål

Det övergripande målet för energipolitiken är att den svenska energipolitiken ska bygga på samma tre grundpelare som energisamarbetet i EU.

Politiken syftar till att förena försörjningstrygghet, konkurrenskraft och ekologisk hållbarhet. Energipolitiken ska således skapa villkoren för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle.⁴

Riksdagen har beslutat om dessa mål som en följd av energiöverenskommelsen:

– Målet år 2040 är 100 procent förnybar elproduktion. Detta är ett mål, inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft och innebär inte heller en stängning av kärnkraft med politiska beslut.

– Sverige ska år 2030 ha 50 procent effektivare energianvändning jämfört med 2005. Målet uttrycks i termer av tillförd energi i relation till bruttonationalprodukten (BNP).

När det gäller klimatmål så är begränsad klimatpåverkan ett av de sexton miljö kvalitetsmålen som riksdagen har antagit. Enligt riksdagens precisering är målet att den globala medeltemperaturökningen ska begränsas till långt under 2 grader Celsius över förindustriell nivå, och ansträngningar görs för att hålla ökningen under 1,5 grader Celsius, vilket är samma temperaturmål som världens länder kom överens om i Parisavtalet.⁴

För att Sverige ska leva upp till Parisavtalet har riksdagen beslutat om etappmål för minskning av Sveriges klimatpåverkan. Senast år 2045 ska Sverige inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Med negativa utsläpp menas att utsläppen är mindre än noll, det vill säga att halten av växthusgaser i atmosfären sänks. Detta är Sveriges långsiktiga klimatmål, som är en del av det klimatpolitiska ramverket.

Sverige har även utsläppsmål för inrikes transporter, utom inrikes flyg, samt för de utsläpp som inte ingår i EU:s system för handel med utsläppsrätter.

3.3 Regionalt energi- och klimatarbete

Länsstyrelsen i Gävleborg antog en energi- och klimatstrategi 2020 med målet att vara klimatneutrala till 2035, det vill säga att Gävleborg har ambitionen att vara klimatneutrala 10 år tidigare än på nationellt plan.

Region Gävleborg driver Arena Elkraft Gävleborg som är ett regionalt samverkansforum med fokus på elkraftsförsörjningens ökade betydelse för såväl klimatomställning som att möjliggöra förnyelse och utveckling i Gävleborg. Arenan är ett öppet samverkansforum och riktar sig till berörda aktörsgrupper och intressenter från lokal till nationell nivå, med hela kedjan från elproduktion, distribution, till smart användning. Inom arenan deltar kommuner i Gävleborg, lokala energibolag, elproducenter, regionala nät-distributörer, Svenska kraftnät, Mellansvenska Handelskammaren, Högskolan i Gävle, Länsstyrelsen i Gävleborg och Region Gävleborg.

En viktig del i arenans inledande arbete har varit att bygga upp en gemensam kunskap om nuläge och framtida tillgång och behov av elkraft i Gävleborg, liksom hur länet aktörer kan bidra till förbättringar och

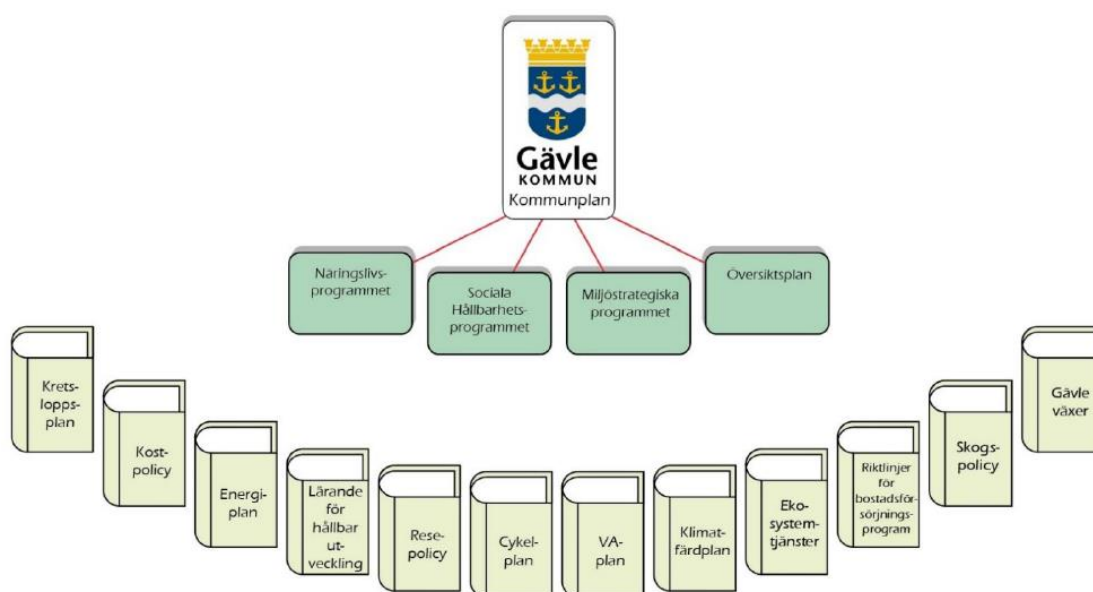
lösningar på de utmaningar som ses inom länet. Det handlar bland annat om ökat elbehov till följd av elektrifiering av befintlig industri och transporter samt etableringar av elintensiva företag.

Utmaningen är kapaciteten i näten och långa tillståndsprocesser för att bygga ut ny elinfrastruktur. Men det finns också möjligheter i form av teknikutveckling, vätgassystem och utbyggnad av förnybar elproduktion genom exempelvis vindkraft och solkraft.

3.4 Gävle kommuns energi- och klimatmål

Gävle kommuns miljöstrategiska program bygger på det regionala och nationella miljömålsarbetet. Detta program samverkar med andra viktiga styrdokument som tillsammans ska bidra till att Gävle blir en av de bästa miljökommunerna i landet. Det övergripande målet är att Gävle kommun ska vara klimatneutral år 2035¹. Målområdet omfattar transporter, energi, byggande och konsumtion. Med klimatneutral menas att Gävle kommun inte ska ge upphov till utsläpp av växthusgaser som bidrar till ökade klimatförändringar.

Gävle kommuns kommunplan har en övergripande roll för kommunens styrning. Det Miljöstrategiska programmet och strategiska program som angränsar till varandra ska samverka och följa den styrning som gäller i Gävle kommun. Översiktsplan Gävle kommun 2030, Sociala hållbarhetsprogrammet och Näringslivsprogrammet ligger till exempel på samma strategiska nivå som det Miljöstrategiska programmet. Samtliga program, planer, riktlinjer och policys bidrar till ett hållbart Gävle. Se Figur 2.

Figur 2 Exempel på Gävle kommunkoncerns styrande program, strategier, policys, planer, riktlinjer och kartläggningar.

¹ Miljöstrategiskt program

3.5 Övergripande mål

Målen som berör energiplanen är formellt beslutade i miljöstrategiska programmet, MSP 2.0. Det är mål om effektivare energianvändning, ökad andel förnybar energi, ökad produktion av förnybar energi, samt de delar av transportområdet som berör drivmedelsproduktion, till exempel el och biogas, och infrastruktur för tankställen och laddningsplatser för förnybara drivmedel. I detta avsnitt presenteras energimålen som inryms i energiplanen.

Mål	Målar	Indikatorer	Ansvarig
Gävle kommun är klimatneutral 2035.	2035	1. Totala CO ₂ -utsläpp per invånare i Gävle som geografiskt område. Kompletteras när nya indikatorer för uppföljning av konsumtion och flyg finns tillgängligt	Alla nämnder och styrelser
Gävle kommunkoncern ska skapa förutsättningar som bidrar till att de resor och transporter som sker inom Gävles kommuns geografiska område ska vara fossilfria år 2030	2030	1. Andel % CO ₂ från resor och transporter. 2. Andel fossilberoende fordon i trafik. 3. Andel miljöbilar enligt den nationella definitionen i det geografiska området, i %. 4. Andel förnybara drivmedel i kollektivtrafiken i %.	Samhällsbyggnadsnämnden, Kommunstyrelsen
Näringslivets och invånarnas energianvändning i fastigheter och anläggningar ska vara fossilfri år 2030.	2030	1. Utsläpp till luft av CO ₂ . 2. CO ₂ ton från industrin 3. CO ₂ ton övrigt exklusive konsumtion	Gävle Energi, Gavlegårdarna, Kommunstyrelsen
<i>Energianvändningen i Gävle kommunkoncerns fastigheter med lokaler och bostäder ska vara 30 % effektivare till år 2030 jämfört med 2009.</i>	2030	1. Elanv/m ² Atemp (Atemp avser summan av invändig area för respektive våningsplan, vindsplan och källarplan som värms till mer än 10 °C) 2. Fjärrvärmeanvändning per m ² Atemp	Alla nämnder och styrelser
Effektkapaciteten för produktion av förnybar el till Gävle Energis elnät ska byggas ut med 200 % till år 2035.	2035	Nyinstallerad effekt av förnybar elproduktion (MW)	Kommunstyrelsen, Gävle Energi, Samhällsbyggnadsnämnden
Av Gävle kommunkoncerns elanvändning ska minst 10 % produceras ² från solceller år 2035.	2035	Installerad effekt*nyckeltal (900kWh/kWp)	Kommunstyrelsen, Gävle Energi, Gavlegårdarna, Gavlefastigheter
Försäljningen av lokalt producerad biogas för drivmedel har ökat med 35 % från 2020 till 2025.	2025	Försäljning av lokalt producerad biogas i kg	Ekogas samt Samhällsbyggnadsnämnden
Invånarnas och näringslivets konsumtion och energianvändning (både inom och utanför Sveriges gränser) ska vara resurseffektiv och klimatmässigt hållbar.	2035	1. Koldioxidekvivalenter per invånare i Gävle baserade på konsumtionsbaserade utsläpp ³ , ton/år per invånare. 2. Total energianvändning i Gävle kommun som geografiskt område i MWh. 3. Elanvändning per invånare inom Gävle Energis nätområde, exkluderat verksamheter som kopplas till det regionala elnätet. 4. Näringslivet-Total elanvändning	Alla nämnder och styrelser
I Gävle byggs och anläggs miljö- och klimatmässigt hållbart och det skapas förutsättningar för boende och verksamhetsutövare att leva miljömässigt hållbart.	2035	Klimatpolitiska handlingsplanen ⁴	Alla nämnder och styrelser

² Till exempel genom kommungemensamma solcellsparker eller på byggnader etc. med förbehåll att lagar och regler kan förändras när det gäller solceller.

³ I dagsläget saknas mätetal för konsumtionsbaserade utsläpp av CO₂.

⁴ I den klimatpolitiska handlingsplanen, punkt nr 15, finns ett uppdrag till Miljömålsberedningen att bereda frågan om mål för konsumtionsbaserade utsläpp.

3.6 Koppling till andra strategiska dokument

3.6.1 Näringslivsprogrammet

Näringslivsprogrammet ska visa vad näringslivet i Gävle kommun behöver. För att Gävle ska vara en företagsplats där företag kan växa och utvecklas, dit nya företag lockas och där nya företag startas är infrastrukturen och effektkapaciteten för el en viktig pusselbit. Det är viktigt att det finns en samordning mellan näringsliv och energibolagen för att kunna planera för framtida efterfrågan i rimlig tid. Näringslivsprogrammets ambition att det ska finnas byggklar mark för innebär att det också måste finnas energilösningar för den aktuella marken.

Gävle kommun och Gävleborg i sin helhet har historiskt sett varit en region präglad av tung industri, en industri som idag fortfarande utgör ryggraden i regionens näringsliv. Samtidigt har den tunga industrin varit en stor förbrukare av fossil energi, i synnerhet stålindustrin.

I omställningen till ett koldioxidsnålt samhälle kan industrin i vår region få en renässans då förutsättningarna att ställa om dessa industrier hos oss är särskilt goda och världsmarknaden har en hög efterfrågan och betalningsvilja för dessa produkter. Dessa industrier arbetar tillsammans genom mellansvenska handelskammaren och regionens initiativ "Mid Sweden hydrogen valley" för att skapa möjligheter för effektiva och fossilfria transporter och produktion av fossilfri energi till verksamheterna. Här är vätgas den energikälla som industrin ser både kan användas för transporter och i produktion. Men för att tillverka vätgas i stor skala krävs mycket el, och billig el, något som kommer kräva storskalig vindkraft för att vara möjligt.

3.6.2 Riktlinjer för laddinfrastruktur

Andelen laddbara fordon av den totala fordonsflottan ökar i snabb takt och trenden inom fordonsindustrin pekar på att batteritekniken är den som kommer dominera framför allt personfordon men även i det tyngre segmentet sker nu en batteriutveckling. Batteritekniken kommer förändra HUR vi tankar våra fordon radikalt då den övervägande delen av laddningen sker nattetid och hemmavid, antingen vid bostaden för privatbilar eller verksamheten för tjänstebilar.

Hur laddplatser vid bostäder eller parkering för bostadsändamål kan byggas ut blir därmed också en avgörande fråga att lösa för att kunna stötta omställningen till en fordonsflotta med en hög andel laddbara fordon.

"Riktlinjer för laddinfrastruktur" svarar på hur Gävle kommun ser på sin roll och sitt ansvar i utbyggnaden av laddinfrastruktur och behandlar framför allt tillvägagångssätt och hantering av laddplats på allmän plats dvs allmän gatumark. Riktlinjerna omfattar också en högre ambitionsnivå än de nationella riktlinjerna för att förenkla resande med elektrifierade fordon, i linje med kommunens mål och ambitioner om ett klimatneutralt Gävle 2035 och en ökad andel hållbara resor och transporter. Kommunen kommer i första hand inte själv bekosta anläggningen eller driften av laddinfrastruktur, utan att privata aktörer gör detta, där det finns marknadsintresse för etablering. Kommunen erbjuder då nyttjanderätt för gatumarken som aktörerna anordnar laddplatserna på. Gävle Energi kan vara en aktör som anlägger och driver dessa laddplatser.

En viktig åtgärd i riktlinjerna är att ta fram en utbyggnadskarta för laddinfrastruktur med lämpliga parkeringsytor på allmän plats som kvalitetsgranskas utifrån effekt kopplat till elkapaciteten. Utöver det behöver Gävle energi ta höjd för den utbyggnad som kommer ske utanför allmän plats och som kommer stå för den större delen av laddplatser och inte omfattas av dessa riktlinjer.

3.6.3 Energoptimerat hamnkluster

Gävle Hamn, idag en viktig logistiknod i mellansverige och en av Sveriges största hamnar, vill i framtiden även bli en hub för förnybar energi, där energi lagras, produceras, omvandlas och distribueras. Under perioden 2018- 2022 fördubblas hamnen sin kapacitet, något som påverkar energianvändningen drastiskt. Denna expansion inkluderar planer för elektrifiering av olika enheter och leverera landström till fartyg. Från 2019 till 2025 kommer behovet av kraft att gå från 19 GWh och 2,2 MW till 260 GWh och 36 MW och det behöver ske på ett hållbart sätt. "Energoptimerat hamnkluster" är hamnens program mellan 2020 och 2030 som avser att skapa riktning och framdrift i energi- och hållbarhetsarbetet genom att forma en arena för företagen och de övriga organisationerna i klustret samt driva en aktiv programledning och samordning. Den stora utmaningen för transportsektorn, tillika Gävle hamnkluster, är att mycket snabbt integrera ett framväxande energisystem som bygger på förnybara energikällor med ett i huvudsak befintligt logistiksystem.

Fyra primära insatsområden har definierats:

- Framtidssäkra fysisk infrastruktur (t.ex. tank- och laddinfrastruktur, landström för fartyg)
- Effektivisera hamngemensamma verksamheter och processer (utveckla, digitalisera)
- Säkra elförsörjning och utveckla Gävle hamn som hub för förnybar energi (möta framtidens effektbehov inom området, utreda förutsättningarna för att utveckla ett mikronät för energy management, utveckla sätt att fånga in och lagra energi)
- Etablera Gävle hamn som fysisk vätgashub för ett regionalt vätgassystem

Programmet och dess underliggande projekt förväntas ge hävstångseffekt på angränsande processer, verksamheter och geografiska områden/sträckor. Om förutsättningar tidigt skapas för energioptimerad logistik som har sin start/slut i Gävle hamn så ökar möjligheterna att hela logistikflödet (godstransporternas hela sträckning) snabbare blir fossilfritt och mer energieffektivt, samt att goda exempel smittar av sig och kunskap sprids till andra närliggande logistik- och industrinoder.

3.6.4 Vindkraft i Gävle kommun

2015 tog Gävle kommun fram planeringsunderlaget "Vindkraft i Gävle kommun" för att ha ett underlag till att hantera vindkraftsfrågan i den kommande Översiktsplanen. I detta dokument pekas särskilt prioriterade områden för vindkraft ut utifrån de ställningstaganden kommunen gjort. Gävle kommun antog 2009 en vindkraftpolicy som anger förutsättningar för kommande etableringar och redovisar den politiska viljan för utvecklingen av vindkraften i kommunen.

"Gävle kommun har en positiv inställning till vindbruk. Varje ärende hanteras individuellt utifrån gällande lagstiftning, främst Miljöbalken och Plan- och Bygglagen, men i de fall där det finns en intressekonflikt kommer vindkraft att utgöra ett viktigt samhällsintresse."

Följande övergripande riktlinjer ska gälla vid prövning av vindkraftsetableringar i Gävle med grundregeln att etablering av vindkraftverk bör alltid vara att en noggrann avvägning mot andra markanvändningsintressen och anspråk.

- Områden utpekade som utredningsområden för vindkraft ska lämna företräde för andra viktiga samhällsintressen, men utgör en restriktion mot etableringar av enskilda intressen som påtagligt motverkar möjligheten att nyttja området för vindkraft.
- Etablering av stora och medelstora vindkraftsetableringar ska i första hand göras inom områden som utpekats som riksintresse för vindkraft eller inom kommunalt utredningsområde för vindkraft.
- Etablering av vindkraftverk ska ske så att inte natur- eller kulturmiljövärden påtagligt skadas.
- Etableringar av vindkraftverk bör prioriteras i områden som redan är bullriga, till exempel utmed större vägar eller järnvägar.
- Gävle kommun förordar grupper av större vindkraftverk framför enstaka större kraftverk.

- *Samordning mellan berörda kommuner ska ske när en etablering av vindkraft aktualiseras nära kommungränsen.*
- *Vid planering av stora och medelstora vindkraftsetableringar ska i efterföljande prövning finnas villkor om hur vindkraftverken ska nedmonteras och marken återställas.*
- *Etablering i känsliga stadsmiljöer, med höga kultur- eller naturvärden, ska undvikas.*
- *Lämpligheten vid etablering av gårdsverk eller miniverk bedöms utifrån varje enskild plats.*

3.6.5 Översiktsplan

Gällande översiktsplan antogs 2017. Då behövs en robust teknisk infrastruktur som kan erbjuda både allmänheten och näringslivet förutsättningar att verka och utvecklas. Den tekniska försörjningen måste planeras i god tid för att klara kommande kapacitetskrav och klimatförändringar. En hållbar utbyggnad innebär även att satsa på miljövänliga energikällor och infrastruktur, exempelvis med bredband, för att kunna minska behovet av resor.

Översiktplanen hänvisar till ”vindkraft i Gävle kommun” som är beskrivs ovan, när det gäller förhållningsätt och utpekade platser för vindkraften.

Utbyggnaden av solceller ska stimuleras genom att finnas med tidigt i planeringen och stärkas med stöd av detaljplanen. För att solcellerna ska bli en given byggdel bör de finnas med redan vid exempelvis avvägningar om färg- och materialval.

3.7 Miljövärdering av el

En ofta diskuterad fråga inom energisektorn är hur klimatpåverkan från elproduktion ska beräknas. Beräkningen möjliggör till exempel jämförelser av klimatpåverkan från det svenska elsystemet mot andra elsystem eller vilken klimatnytta investeringen i ett nytt vindkraftverk ger. En förändring i elproduktionen eller elkonsumtionen ger ofta en tydlig förändring i klimatpåverkan. Miljövärderingen av el får därför en central roll i arbetet med klimatutvärderingar.

På dagens gemensamma nordeuropeiska elmarknad sker ett stort elutbyte mellan framför allt de nordiska länderna. Möjligheten att köpa och sälja el över nationsgränserna har ökat successivt i takt med att överföringskapaciteten har byggts ut. Den tidigare nationella elmarknaden har därmed blivit internationell. Vid studier av miljöpåverkan från elsystemet behöver internationaliseringen beaktas.

Elsystemet består av flera vitt skilda typer av produktionsanläggningar. Ofta delas dessa upp i grupperna baskraft och marginalkraft och ibland även i grupperna reglerbar och icke reglerbar kraft.

Baskraftsanläggningarna har generellt sett höga fasta kostnader och låga rörliga kostnader. Baskraften prioriteras först i produktionsmixen och får därmed lång utnyttjandetid. Exempel på baskraft är vattenkraft och kärnkraft.

Marginalkraften är baskraftens motsats, det vill säga anläggningar med hög rörlig kostnad som endast utnyttjas när baskraften inte räcker till. Exempelvis kondensanläggningar för kol, olja eller naturgas.

Den viktigaste reglerbara kraften i Sverige är vattenkraft och en typisk icke reglerbar elkraft är vindkraft. Det finns även flera andra typer av produktionsanläggningar, exempelvis kraftvärmeverken i våra svenska fjärrvärmesystem.

3.7.1 Värderingsprinciper för Gävle kommun

Gävle kommun använder två vedertagna värderingsmetoder, bokföringsmetod och marginalet, för att miljövärdera el. Metoderna bygger på helt olika principer, varför de måste skiljas åt.

Bokföringsmetoden, används då syftet är att presentera miljöpåverkan från elsystemet som helhet. Om exempelvis el märkt med ”el från förnybara energikällor” köps och används, redovisas dess utsläpp i princip som noll.

Marginalelen, används då syftet är att beskriva hur enskilda förändringar av elanvändningen påverkar systemet. Om elanvändningen minskar, exempelvis genom energieffektiviseringsåtgärder, och el märkt med ”el från förnybara energikällor” används så redovisas dess utsläpp lika som marginalelens. Trots att Bra Miljövals-elen redovisades i princip som noll i bokföringsmetoden. Utsläppsminskningen som uppnås genom denna metod motsvarar det som marginalelsproduktionen hade orsakat om den varit tvungen att genereras. Detta då el märkt med ”el från förnybara energikällor” frigörs och kan användas till något annat.

Vid förändring av elanvändning har Gävle kommunkoncern valt att värdera elen utifrån en långsiktig nordeuropeisk marginalelsproduktion där varje MWh el beräknas ge upphov till 625 kilo koldioxidekvivalenter, i enlighet med Profus utredning.

4 Fokusområden

4.1 Fokusområden för en robust energiförsörjning i framtiden

Energiplanen inriktas i första hand på områden som kommunen har större inflytande och rådighet över, t.ex. koncernens energianvändning i fastigheter, produktion av förnybar energi och förnybara drivmedel. För att uppnå målen ingår även aktiviteter tillsammans med de som verkar och bor i Gävle.

Energiplanen fokuserar på områdena:

- Framtidens elbehov
- Förnybar energiproduktion
- Fjärrvärme för uppvärmning
- Effektkapacitet
- Elnät och effektuttag
- Energilagring
- Effektiv användning av energi
- Reduktion av fossila bränslen och el för uppvärmning
- Reduktion av fossila bränslen för transporter
- Risk och sårbarhet
- Miljökrav i upphandling

4.2 Framtidens elbehov

Liksom för övriga Sverige väntas elanvändningen i Gävle kommun gå från att ha legat relativt stabil till att växa kraftigt under de kommande decennierna. Ett scenario kan komma att bli en ökad elanvändningen med 100 % fram till 2045. För Gävle kommun skulle det innebära att elanvändningen ökar från dagens ca 1 400 GWh till ca 2 800 GWh år 2045.

Utvecklingen drivs av elintensiva industrisatsningar och nya etableringar av datacenter och vätgasproduktion vars förbrukning kraftigt påverkar den totala elanvändning. En elektrifiering av transportsektorn innebär en annan typ av ny elanvändning som skapar utmaningar med lokala effekttoppar och enskilt höga effektbehov från snabbbladdning och laddning av tyngre fordon som kan skapa problem i områden där elnätet inte är väl utbyggt.

4.3 Förnybar energiproduktion

För att möta den ökande efterfrågan på el måste energiproduktionen öka kraftigt i kommunen. Det finns ett mål om att effektkapaciteten för produktion av förnybar el till Gävle Energis elnät ska byggas ut med 200 % till år 2035. Den stora volymen av ny tillkommande produktion kommer med stor sannolikhet att till största delen att bestå av vindkraft, både på land och hav då Gävle kommun har en begränsad möjlighet till ny förnybar elproduktion i form av vattenkraft och elproduktion från kraftvärmeverk. Därför är etablering av land- och havsbaserad vindkraft en viktig fråga där kommunen behöver skapa förutsättningar för denna typ av etableringar. Nya produktionsanläggningar kan komma att realiseras först under andra halvan av 2020-talet då tillstånds- och anslutningsfrågorna måste lösas.

Vindkraftsbolagen visar stort intresse för att bygga vindkraft i vårt område, inte bara för att de geografiska och meteorologiska förutsättningarna är goda, utan även för att Gävle är en plats där det är möjligt att ansluta och tillföra energi till det nationella stamnätet på ett bra sätt.

Inom Gävle kommun har de stora etableringarna inte kommit igång än men uppmätta vindförhållanden visar att det finns fler områden inom kommunen med god potential. Gävle kommuns gällande översiktsplan samt Miljöstrategiskt program visar kommunens positiva inställning till att vindkraft prövas inom utpekade utredningsområden. Flera områden inom kommunen utgör riksintresse för vindbruk. Inom ett av dessa områden, som ligger i havsbandet, pågår ansökan om tillstånd för att anlägga en vindpark som ska kunna producera 1,8 TWh/år (Utposten 2). Som jämförelse uppgick Gävle kommuns elanvändning till drygt 1,4 TWh år 2019. En inkoppling av vindkraftsparker i storleksordningen "Utposten 2" kommer inte att ske direkt mot Gävle Energis elnät utan kommer att kopplas in på det regionala nätet eller stamnätet. Mindre vindkraftsparker, troligen landbaserade, kan vara aktuella för inkoppling till Gävle Energis nät.

För att detta ska bli aktuellt måste tillståndsprocesserna bli mer effektiva, vilket till stor del är ett nationellt dilemma där den lagstiftning vi har idag gör att det blir väldigt långa ledtider. Men det finns också möjligheter att öka effektiviteten på lokal och regional nivå genom prioritering, resurstillsättning och nya arbetsätt.

Sedan 2017 finns i Forsbacka en ny biogasanläggning som tillverkar biogas av bland annat matavfallet från hushåll och verksamheter i Gävle och flera andra kommuner. Biogasanläggningen är en lokal drivmedelsproducent som levererar både fossilfri biogas och biogödsel som återförs till jordbruket. Produktionen av Biogas skulle behöva öka och möjligheten att bygga ut produktionen finns på Forsbacka. Den begränsande faktorn är i dagsläget tillgången till substrat. När det gäller användningen av biogas så är en utmaning tillgängligheten till tankstationer för gasdrivna fordon. Det finns i nuläget inte ett utbyggt nät i Gävle. Flera etableringar är på gång, för komprimerad gas på teknikparken och flytande biogas i Ersbo.

Solcellsanläggningar kommer att fortsätta att byggas i kommunkoncernernens bolag för att uppnå målet gällande produktion av el från solceller. Privatpersoner och näringsliv kommer att fortsätta installera solcellsanläggningar i framtiden vilket leder till ökad förnybar elproduktion i Gävle kommun. I vilken omfattning det kommer att ske beror till stor del på lönsamheten i framtiden.

År 2017 fanns det solcellsinstallationer med en installerad effekt av ca 620 kW inom i Gävle kommun. De senaste åren har vi sett en relativt stor ökning av antalet installtioner. Vid 2020 års slut fanns en installerad effekt på ca 3 900 kW, en ökning med ca drygt 500 %.

4.4 Fjärrvärme för uppvärmning

Med fjärrvärme värms flera av en gemensam värmekälla. Det är smartare än att var och en har sin egen värmeanläggning. Tack vare det utbyggda fjärrvärmesystemet har Gävle minskat sina koldioxidutsläpp. När fjärrvärmesystemet byggdes baserades produktionen på fossila bränslen, men vartefter bränslet byttes från olja till förnybar och återvunnen värme har bostadssektorns koldioxidutsläpp också minskat radikalt. Detta

har Naturvårdsverket sagt är främsta anledningen till att Sverige lyckats fylla sina åtaganden enligt Kyoto-avtalet.

Fjärrvärmerna utvecklas ständigt. Fjärrvärme är väl beprövad teknik som kan kombineras med nytänkande. Mer förnybar kraftvärme (samtidig produktion av el och värme) och tillvaratagande av restvärme är viktiga steg på vägen mot ett hållbart energisystem. De fossila bränslena är på väg att fasas ut och redan idag baseras fjärrvärmerna i Gävle till stor del på restvärme genom samarbetet mellan Gävle Energi och BillerudKorsnäs.

En utmaningen i framtiden blir att på ett effektivt sätt nyttja den miljövänliga fjärrvärmerna för uppvärmning av morgondagens energieffektiva hus med mycket låga värmebehov.

4.5 Effektkapacitet, Elnät och effektuttag

En kraftigt ökad elanvändning och en högre andel variabel elproduktion innebär nya utmaningar för elsystemet på såväl lokal, regional som nationell nivå. En central utmaning är att tillgodose det årliga elbehovet och effektbehovet under toppplasttimmarna i ett elsystem med en växande efterfrågan och en minskad andel tillförlitlig, planerbar produktion. Topplastbehovet har även en geografisk dimension och är kopplad till överföringskapacitet på såväl nationell som lokal nivå. På kort sikt utgörs den största utmaningen av regionala kapacitets-begränsningar och lokala flaskhalsar, särskilt i anslutning till större städer.

Ett leveranssäkert kraftsystem med en hög andel variabel elproduktion behöver tekniskt sett vara flexibelt och ha förmåga att hantera många olika situationer. Kraftsystemet är ett mångfacetterat sammankopplat system, där alla olika aktörer behöver samspela strukturerat för att hålla fysikaliska parametrar inom givna ramar. En viktig förutsättning för att uppnå det är att förstå kraftsystemets egna dynamik och behov samt dess samspel med framförallt transport- och värmesektorn, vilket blir ännu viktigare med en snabbt ökande elanvändning som vi nu ser framför oss i både Gävleborg, Sverige och övriga Norden. Samtidigt finns kraftsystemet också för att dessa utmaningar inte ska behöva lösas på enbart lokal eller regional nivå, även om det kan vara effektivt.

Flaskhalsar kan uppstå i såväl lokal-, region- som stamnät, och de olika nätnivåerna står inför olika typer av utmaningar under kommande decennier. I lokalnäten kan flaskhalsar uppstå när det sker snabba förändringar i ett begränsat område, som till exempel vid anslutning av solkraft eller etablering av snabb laddinfrastruktur för elbilar, där enskilt höga effektbehov kan innebära ansträngningar där nätet inte är väl utbyggt. Flaskhalsar inom lokalnätet, Gävle Energi's elnät går i de flesta fall relativt snabbt att bygga bort inom den dagliga verksamheten, varpå det på sikt troligen inte kommer att vara problem med flaskhalsar inom lokalnätet, utan problematiken snarare kommer att uppstå högre upp i nätet. För att motverka inbromsningar på kort sikt behövs dock en proaktiv planering och en tät dialog mellan nätbolag och exploatörer.

Gasturbiner skulle kunna användas för att tillföra flexibilitet till kraftsystemet. Då gasturbiner snabbt kan starta och nå hög effekt är de lämpade för effekthållning och reglering av elsystemet. Gasturbiner kan användas i stor skala (hundratals megawatt) och är mer uthålliga än de flesta andra reservkraftslag och energilagringsteknologier. På lokal nivå kan gasturbiner bidra med ökad tillgänglig effekt, vilket kan vara en lösning till lokal kapacitetsbrist eller innebära att kostnader för nätutbyggnad kan undvikas. Elproduktion från gasturbiner har dock höga marginalkostnader jämfört med de dominerande kraftslagen i Sverige, och elproduktionen från en utbyggnad av gasturbiner skulle därför, av marknadsmässiga skäl, vara väldigt liten. Gasturbiner kan däremot utgöra en enkel lösning för att bidra med effekt under toppplasttimmarna, både på nationell och lokal nivå. På grund av den låga elproduktionen krävs dock fortfarande nätutbyggnad för att tillgodose det mer uthålliga effektbehovet, och gasturbiner ska därför snarare ses som en reserv för att klara av få timmar med ett väldigt högt elbehov än ett långsiktigt alternativ till nätutbyggnad.

Genom en flexibilitetsmarknad ges aktörer incitament att erbjuda sin flexibilitet mot betalning och därmed hantera kapacitetsbrist när det behövs. Flexibilitet i elsystemet innebär aktörers medvetna förändring i elproduktion eller efterfrågan av effekt som avser att stabilisera elsystemet.

Handel med flexibilitet innebär att en aktör som tillfälligt kan minska sitt uttag av eleffekt eller öka sin elproduktion kan sälja den förmågan som en flexibilitetstjänst. Det innebär genom att sälja flexibilitetstjänster kan aktörer öka sina intäkter och samtidigt bidra till framtidens elsystem.

För att klara framtidens krav på driftsäkerhet och förändringar av klimatmål sker en ständig förbättring av teknik och regelverk. Denna utveckling brukar benämnas ”Smarta Elnät” och ingår som en del i den totala lösningen för att klara utsatta mål om andel förnybar energi, fossilfria transporter och energieffektiviseringar.

För att möjliggöra en större andel av förnybar energi i elsystemet diskuteras tre lösningar: en ökad andel reglerkraft som täcker behovet då den förnybara energin inte finns tillgänglig, att konsumtionen av elektricitet anpassas till när det finns tillgänglig produktion av el samt att öka lagringsmöjligheterna.

4.6 Energi- och koldioxidlagring

Det finns en stor potential för kombinationen av variabel elproduktion och energilager nära varandra. Dessa möjligheter behöver utredas och testas i pilotprojekt i Norden, där det finns speciella förutsättningar med den stora andelen vattenkraftproduktion som skiljer sig från t.ex. kontinenten eller UK. Den lösningen nämns även av aktörer i Gävleborg. Det bör även utredas i vilken grad man på längre sikt borde kravställa produktionsnära energilager för variabel elproduktion.

Energilager är, tillsammans med ett välplanerat elnät och utvecklat regelverk kring sin tillämpning av stor strategisk betydelse för att uppnå Sveriges högt uppsatta energi- och klimatmål, eftersom lagringsmöjligheten tillför flexibilitet i elsystemet. Energilager kan användas för frekvensreglering, för att hantera tillfälliga produktionstoppar- och dippar i kraftsystemet, men även för säsongslagring där solkraft producerad under sommaren lagras för förbrukning under vinterhalvåret. Energilager kan även användas i kombination med variabel elproduktion för att minska behovet av nätutbyggnad och uttag från överliggande nät.

Det finns många olika typer av energilager, några exempel är batterier, pumpkraft, och i framtiden troligtvis även power-to-gas och vehicle-to-grid. Pumpkraft är den vanligaste storskaliga energilagerteknologin och innebär att man pumpar upp vatten i vattenreservoarer under timmar med överskott/lågt pris på el, och släpper sedan ner genom älven och turbiner när man vill producera el. Elbaserad vätgasproduktion, som exempelvis väntas få en central roll för koldioxidfritt stål i framtiden, är en typ av power-to-gas där man bland annat genom elektrolys spjälkar vatten och sedan använder vätgasen i industriprocesser, alternativt i en bränslecell för att producera el. Vehicle-to-grid innebär att batterier i elbilar används som energilager som laddas upp och ur beroende på tid och behov. Energilagerteknologier befinner sig olika långt från kommersialisering. Generellt kan sägas att de har en del förluster i samband med att de laddas upp och ur, och gör därför mest nytta i system med stora skillnader på värdet av el vid olika tillfällen över dygnet.

Koldioxidavskiljning förkortas ofta BECCS, vilket står för Bio Energy Carbon Capture and Storage. Tekniken används för att fånga in koldioxid efter förbränning av biobränslen för att sedan komprimera koldioxiden till flytande form och sedan transportera den vidare för att slutligen lagra den under jord. Energimyndigheten har beviljat Gävle Kraftvärme stöd för att utreda om det är möjligt att vid Kraftvärmeverket Johannes fånga in koldioxid för att sedan transportera den till Gävle Hamn för mellanlagring. Förstudien skulle i förlängningen kunna bidra till att Gävle Energi uppnår negativa utsläpp,

det vill säga att vi tar bort mer koldioxid från atmosfären än vi tillför. Projektet kan därmed komma att sätta Gävleborg på kartan såväl nationellt som internationellt.

4.7 Effektiv användning av energi

Det har visats att det för Gävle kommunkoncerns fastigheter ger både störst miljönytta och kostnadseffektivitet att satsa mer åtgärder på att minska elanvändningen, jämfört med att minska fjärrvärmeanvändningen. Minskar vi elanvändningen och utökar den förnybara elproduktionen frigörs mer förnybar el i samhället och den fossila importerade elen kan minskas med stor klimatnytta som följd. Fjärrvärmens i Gävle kommun är nästan fossilfri med låga primärenergital och koldioxidutsläpp. Besparingar inom fjärrvärmens ger relativt liten klimatnytta men bör för den delen inte ignoreras då det ändå gör nytta.

Kommunkoncernens fastighetsbolag arbetar med ”egna” energiplaner som förtydligar vision, strategier, ansvar, arbetssätt och målnivåer (från MSP 2.0).

Systematiskt arbete med energiuppföljning och driftoptimering sker löpande för att minska användningen av el, värme, kyla och vatten i fastigheterna. Hur detta arbete ska ske finns tydligt beskrivet i bolagens instruktioner, rutiner samt i energiplanen.

4.8 Reduktion av fossila bränslen och direktverkande el för uppvärmning

Inom kommunkoncernen finns ingen användning av fossil energi eller direktverkande el för uppvärmning. I Gävle kommun stod de fossila utsläppen från bostäder och lokaler för 1% 2019. Det är relativt liten andel men fortfarande viktigt att adressera där kommunen erbjuder rådgivning genom Energi- och klimatrådgivningen som ger opartiska och kostnadsfria tips och råd till privatpersoner, föreningar och små och medelstora företag om hur de kan minska sin energianvändning och miljöpåverkan.

4.9 Reduktion av fossila bränslen för transporter

Transportsektorn stod för 63% av CO₂ utsläppen i Gävle kommun 2019. Även om elbilsförsäljningen tagit fart på riktigt så består fordonsflotta i början av 2022 av 6% elbilar. För att nå klimatneutralitet behövs:

- En stark reduktion av resandet med privata fordon, främst i våra städer där kollektivtrafik, cykel och gång kan ersätta biltrafiken i högre grad än på landsbygden,
- Minskade transporter genom effektivare logistikflöden,
- Utbyggnad av laddinfrastruktur
- Produktion av biodrivmedel som fungerar i förbränningsmotorer eventuellt efter konvertering.

I energiplanen fokuserar vi på de transportfrågor som berör energisystemet, det vill säga energitillförseln till våra fordon.

4.10 Risk och sårbarhet

Energi är i dag en grundförutsättning för att samhället ska fungera. För att trygga leveranserna krävs tillräcklig produktion, goda förutsättningar i nätstruktur samt att energifrågan beaktas i såväl planarbetet som vid bygglov. Vad gäller detta finns dock ett dilemma med en allt för kortsiktig politik och överblickbara konsekvenser när det gäller lagstiftning, bidrags- och styrmedelsbeslut.

En alltmer aktualiserad fråga även inom energiförsörjningen är klimatpåverkan och väderfenomen där bland annat stora regnmängder kan få stor inverkan på leveranserna, detta kräver att infrastrukturen för

energiförsörjningen får en mer framträdande roll i planarbetet i form av tillgänglighet till anläggningar och beaktande av översvämningskarteringar.

Andra viktiga delar i planarbetet och byggandet är redundansen i systemen och möjligheten att koppla in reservkraft-/värmeanläggningar till byggnader med känslig verksamhet så som till exempel vårdverksamheter.

Komplexiteten i energisystemen ställer idag och kommer i framtiden att ställa allt högre krav på kompetens utifrån såväl riskhantering, anläggningsteknisk kompetens som systemkunskaper. Komplexa energisystem kan både vara sårbara om de hänger ihop och påverkar varandra men samtidigt kan det även möjliggöra redundans just för att de består av olika energiupplägg.

5 Åtgärder

För att uppnå de energirelaterade målen i MSP 2.0 och de utmaningar som energiplanen definierat för att uppnå ett långsiktigt robust energiförsörjningsystem har ett antal åtgärder definierats som kommunen, bolagen och andra aktörer behöver genomföra. Genomförandet av aktiviteterna ska inledas under 2022?. Tidpunkt för färdigställande redovisas under respektive åtgärd. Utfallet av aktiviteterna rapporteras årligen i samband med kommunens miljöbokslut.

Aktiviteterna delas in i områdena energi, transporter och övrigt. Aktiviteterna är av olika typ och omfattning, allt från bränslebyten i fjärrvärmesystemet till information riktad till kommuninvånare.

Aktiviteterna inriktas i första hand på områden som kommunen har större inflytande och rådighet över, t.ex. koncernens energianvändning i fastigheter, produktion av förnybar energi och förnybara drivmedel. Eftersom de insatserna inte räcker för att uppnå delmålen ingår även aktiviteter tillsammans med de som verkar och bor i Gävle.

Det har visats att det för Gävle kommunkoncerns fastigheter ger både störst miljönytta och kostnadseffektivitet att satsa mer åtgärder på att minska elanvändningen, jämfört med att minska fjärrvärmeanvändningen. Minskar vi elanvändningen och utökar den förnybara elproduktionen frigörs mer förnybar el i samhället och den fossila importerade elen kan minskas med stor klimatnytta som följd. Fjärrvärmens i Gävle kommun är nästan fossilfri med låga primärenergital och koldioxidutsläpp. Besparingar inom fjärrvärmens ger relativt liten klimatnytta men bör för den delen inte ignoreras då det ändå gör nytta.

5.1 Handlingsplanen ses över årligen

Aktiviteterna kommer fortlöpande att behöva uppdateras, kompletteras och utvärderas för att utvecklingen ska gå i önskad riktning. Sådana ändringar i energiplanens aktiviteter kommer att hanteras på tjänstemannanivå i samband med verksamhetsplaneringen.

6 Åtgärder/aktiviteter

Medverkandeförkortningarna som anges är följande; ABG – Gavlegårdarna, BEAB – Bomhus Energi, BKAB – BillerudKorsnäs, GEAB – Gävle Energi, GFAB – Gavlefastigheter, GHAB – Gävle Hamns AB, SSG – Styrning och Stöd Gävle, ÖP – Övergripande Planering och LG – Livsmiljö Gävle, HIG – Högskolan i Gävle.

Energi

Åtgärd	Beskrivning	Miljöpåverkan	Ansvar	Medverkande	Klart
Allmänt					
Energifrågor i planeringsprocessen	Ny planeringsstrateg inriktning hållbarhet på ÖP får i uppdrag att samordna hur samverkan i energifrågan bör hanteras i planeringsprocessen.	Helhetssyn på energisystemet. Minskad energiförbrukning i bygg och bruksfas, rätt energilösning på rätt plats.	SSG	ABG, GEAB, GFAB, ÖP, LG	Fortlöpande
Utbildning	Arbeta för att skapa beteendeförändringar hos anställda i kommunkoncernen som leder till minskad energianvändning.	Ökad medvetenhet inom energiområdet resulterar på sikt i beteendeförändringar med lägre energianvändning som följd.	SSG	ABG, GFAB	Fortlöpande
Rådgivning	Arbeta aktivt med energi- och klimatrådgivning till gävlebor och företag.	Ökad medvetenhet inom energiområdet resulterar på sikt i beteendeförändringar med lägre energianvändning som följd.	SSG	GEAB, Regionen?	Fortlöpande
Förnybar el	Kravställning om förnybar el i elavtal inom kommunkoncernen.	Genom att aktivt välja förnybar el minimeras miljöpåverkan.	SSG	Alla nämnder och bolag	Fortlöpande
Risk och sårbarhet	Analysera behov och säkerställa förmåga av redundant el och värme vid avbrott eller andra extraordinära händelser som exempelvis klimatförändringar.		GEAB	SSG	Fortlöpande

Förnybar energi

Hållbar värmeförsörjning	Förtäta och utvidga fjärrvärmenätet samt utreda möjliga regionala sammankopplingar	Fjärrvärmen i Gävle har låg primärenergifaktor vilket ger liten miljöpåverkan i jämförelse med exempelvis elvärme.	GEAB		Fortlöpande
Hållbar kylförsörjning	Utveckla produktionen och distributionen av fjärrkyla.	Effektivare produktion av kyla resulterar i lägre energianvändning och därmed en minskad negativ miljöpåverkan.	GEAB		Fortlöpande
Sol-el	Arbeta fram förslag till solcellsanläggningar inom kommunkoncernen för att uppnå målet <i>"Av Gävle kommunkoncerns elanvändning ska minst 10 % produceras från solceller år 2035"</i>	Ökad produktion av sol-el i kommunen minskar elanvändningen från annan elproduktion, vilket ger en positiv inverkan på miljön globalt sett.	SSG	GEAB, ABG, GFAB, GHAB	Fortlöpande
Förnybar el	Öka produktion av förnybar el så att målet gällande ökad effektkapacitet kan nås till 2035.	Ökad produktion av förnybar el minskar elanvändningen från annan produktion, vilket ger en positiv inverkan på miljön globalt sett.	GEAB	ABG, GFAB, GHAB	Fortlöpande
Etablering av vätgasproduktion	Etablering av vätgasproduktion (elektrolysör) inom hamnområdet.	Syftet är att kunna erbjuda vätgas som bränsle till i första hand lastbilar som trafikerar hamnen och terminalfordon samt i förlängningen kunna säkra hamnen som en av flera regionala vätgasnoder, där vätgasen är en del av ett lokalt-regionalt energisystem.	GHAB		Start 2023-2024

Strategier	Utarbeta årliga mål och planer för kommunkoncernens fastighetsbolag gällande effektivisering samt genomföra dessa i de egna fastigheterna	Detaljerade mål och åtgärdslistor kommer på sikt leda till ökad energieffektivitet och minskad miljöpåverkan.	ABG, GFAB		
Driftoptimering	Energi och driftoptimera kommunkoncernens fastighetsbestånd	Effektivare och "smartare" system kommer att leda till minskad energianvändning med mindre miljöpåverkan som följd.	ABG, GFAB		Fortlöpande
Energiprestanda, krav på fjärrvärme som uppvärmningsalternativ	Utreda om det går att ställa krav på val av uppvärmningsform vi vid ny- och ev. ombyggnation i fastigheter ej ägda av Gävle Kommunkoncern. Krav på fjärrvärme vid nyproduktion om så är möjligt.	För att få en tydlig strategi/inriktning mot att utnyttja fjärrvärmens miljöfördelar jämfört med andra alternativ. Minska elanvändningen.	SSG	GEAB	
Driftoptimering värmeproduktion	Optimera värmeproduktionen i fjärrvärmesystemet	Genom optimering nyttjas den mest ekonomiska och minst klimatpåverkande produktionen vid värmeproduktionen	GEAB		Fortlöpande
Felixprojektet	En sammankoppling av fjärrvärmenäten i Sandviken och Gävle.	Genom att binda samman kommunernas ledningar får både Gävle och Sandviken tillgång till fjärrvärme från 100% förnybara energikällor.	GEAB		Byggstart 2022
Förluster i elnätet	Minska förlusterna av transport av elektricitet i elnätet. Några exempel är konstruktion och dimensionering av luftledningar, jordkablar och transformatorer, reaktiva effektnivåer, driftomläggningar, lokalisering av produktionsanläggningar.	Minskad förlust i elnätet minskar elanvändningen från annan produktion, vilket ger en positiv inverkan på miljön globalt sett.	GEAB		Fortlöpande
Lagen om Energikartläggning i stora företag, EKL	Gävle Stadshus AB utför energikartläggningar under fyra-årsperioder i sina anläggningar. En kartläggning kan vara att ta fram förslag på solceller på koncernens tak.	Resultatet av detaljerade energikartläggningar av utvalda delar inom koncernen kommer att leda till minskad energianvändning med mindre miljöpåverkan som följd.	GSAB	GEAB	Fortlöpande

Transporter

Åtgärd	Beskrivning	Miljöpåverkan	Ansvar	Medverkande Klart
Allmänt				
Se till att det finns platser där aktörer kan etablera mackar för förnybara bränslen.	Utredning för framtida tankställen görs och ett antal platser får betäckningen G i framtida detaljplaner som möjliggör etablering av drivmedel.	Utökad antal tankställen möjliggör för fler att tanka fossilfritt, med minskad miljöpåverkan och förbättrad luftkvalitet som resultat.	SSG	LG
Riktlinjer för laddinfrastruktur tas fram.	Riktlinjerna ska vara styrande gällande Gävle kommuns arbete med när, var och hur utbyggnaden av laddinfrastruktur ska hanteras och av vilken organisation.	Utökad antal laddställen möjliggör för fler att använda elfordon, med minskad miljöpåverkan och förbättrad luftkvalitet som resultat.	LG	SBG

Övrigt

Åtgärd	Beskrivning	Miljöpåverkan	Ansvar	Medverkande	Klart
Allmänt					
Resilient	Ett nytt kompetenscentrum ska bidra till framtidens hållbara energilösningar.	Syftet med kompetenscentret är att tillhandahålla ny forskningsbaserad kunskap och metoder som ska ge effektiv och fossilfri energiförsörjning med låg klimatpåverkan i enlighet med Agenda 2030-målen för hållbar utveckling.	HIG	GEAB, GHAB	Start 2022
Ökad dialog	Kommunen ska ha tidig dialog med regionnätägare och Svenska kraftnät i sin översiktsplanering. Även näringsliv, kommunen, nätbolag och myndigheter behöver samverka i större utsträckning.	Tidig dialog ska bättre kunna tillgodose de behov som finns.	ÖP	GEAB	
Komplexa tillståndsprocesser	Öka medlen för avdelningar som hanterar tillståndsprocesser.	Detta för att snabba på arbetet med komplexa tillstånd gällande ny elproduktion.	ÖP		
BECCS	Bio Energy Carbon Capture and Storage. Utredning kring infångning och lagring av koldioxid under jord.	Syftar till att sänka halten av koldioxid i atmosfären.	GEAB		Klart 31 dec 2022
Flexibilitetsmarknad	Fortsatt utredning	Genom en flexibilitetsmarknad ges aktörer incitament att erbjuda sin flexibilitet mot betalning och därmed hantera kapacitetsbrist i elnätet när det behövs. Förhindra "uppstart" av elproduktion i anläggningar med hög miljöpåverkan.	GEAB		Start 2022
Robusthet i elnätet	Gävle Energi upprättar årligen en risk- och sårbarhetsanalys samt en åtgärdsplan över leveranssäkerheten i elnätet. Utifrån alla risker som behöver åtgärdas inom 8 år skapas därefter en åtgärdsplan. Detta arbete utförs för att samhället är starkt beroende av ett driftsäkert elnät.	Arbetet utförs för att höja leveranssäkerheten och minimera leveransavbrott.	GEAB		Fortlöpande

7 Bilaga A - Beskrivning av kommunens energianvändning

Sid 117(183)

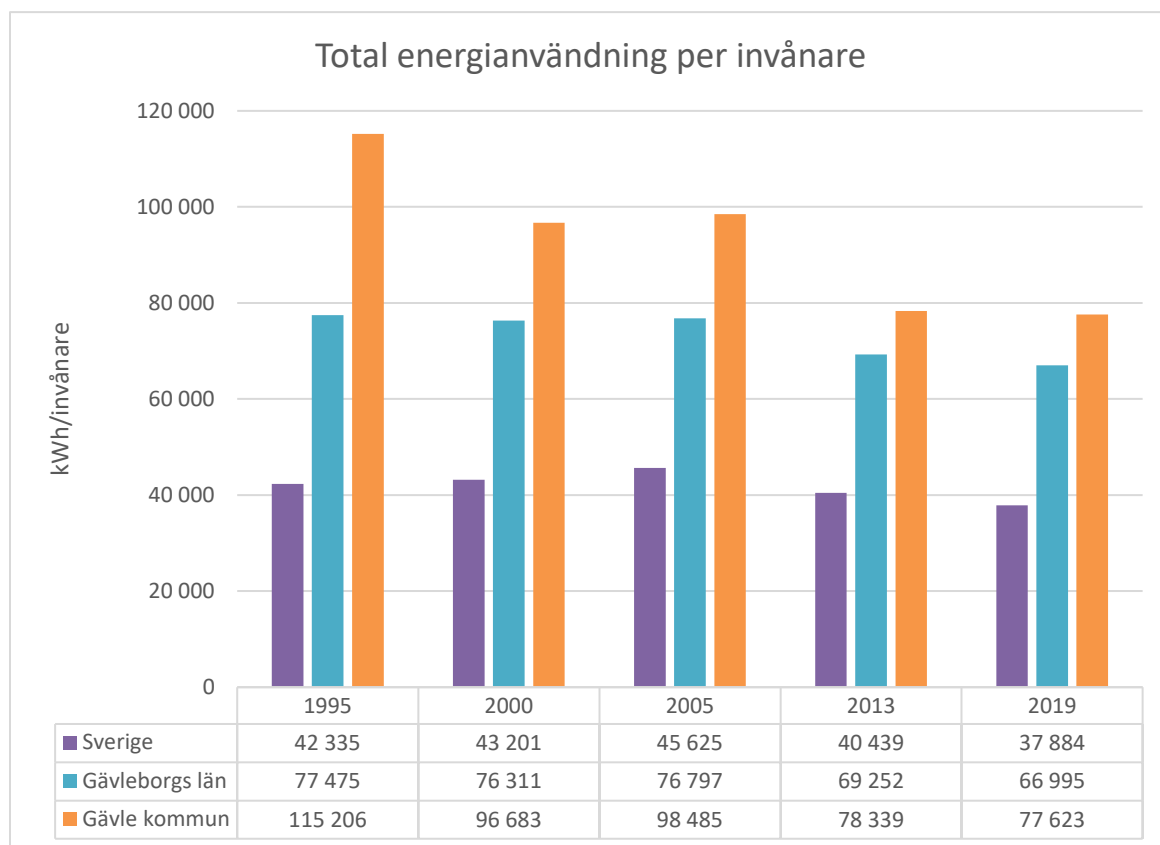
Beskrivningen av kommunens energianvändning baseras främst på uppgifter från år 2009 och 2019. Även längre tillbakablickar redovisas för att påvisa utvecklingen.

All energistatistik som anges är inte normalårskorrigerad utan faktisk energi om inte annat anges.

7.1 Total energianvändning

Den totala energianvändningen i Gävle år 2019 var 7 945 GWh eller 77 623 kWh per invånare. Det var nästan mer än dubbelt så hög energianvändning jämfört med snittet i riket, 37 884 kWh per invånare. Orsaken till det är att Gävle är en väldigt industriintensiv kommun. Industrisektorn domineras av BillerudKorsnäs som år 2019 använde cirka 60 procent av den inom kommungränserna använda energin.

Total energianvändning fördelat per invånare och år kan ses i Figur 3. Det syns tydligt att Gävle kommun har betydligt högre energianvändning per invånare jämfört med riket. Sedan år 1995 har energianvändningen per invånare minskat. En bidragande orsak till detta är bland annat pappersbruket i Norrsundet som lades ner år 2008. En positiv trend kan utläsas under de senaste 20 åren, men det är svårt att fastställa hur mycket av minskningen som beror av minskad produktion och hur mycket som kommer av effektiviseringsarbete.

Figur 3: *Energianvändning per invånare 1995-2019.*

Källa: SCB

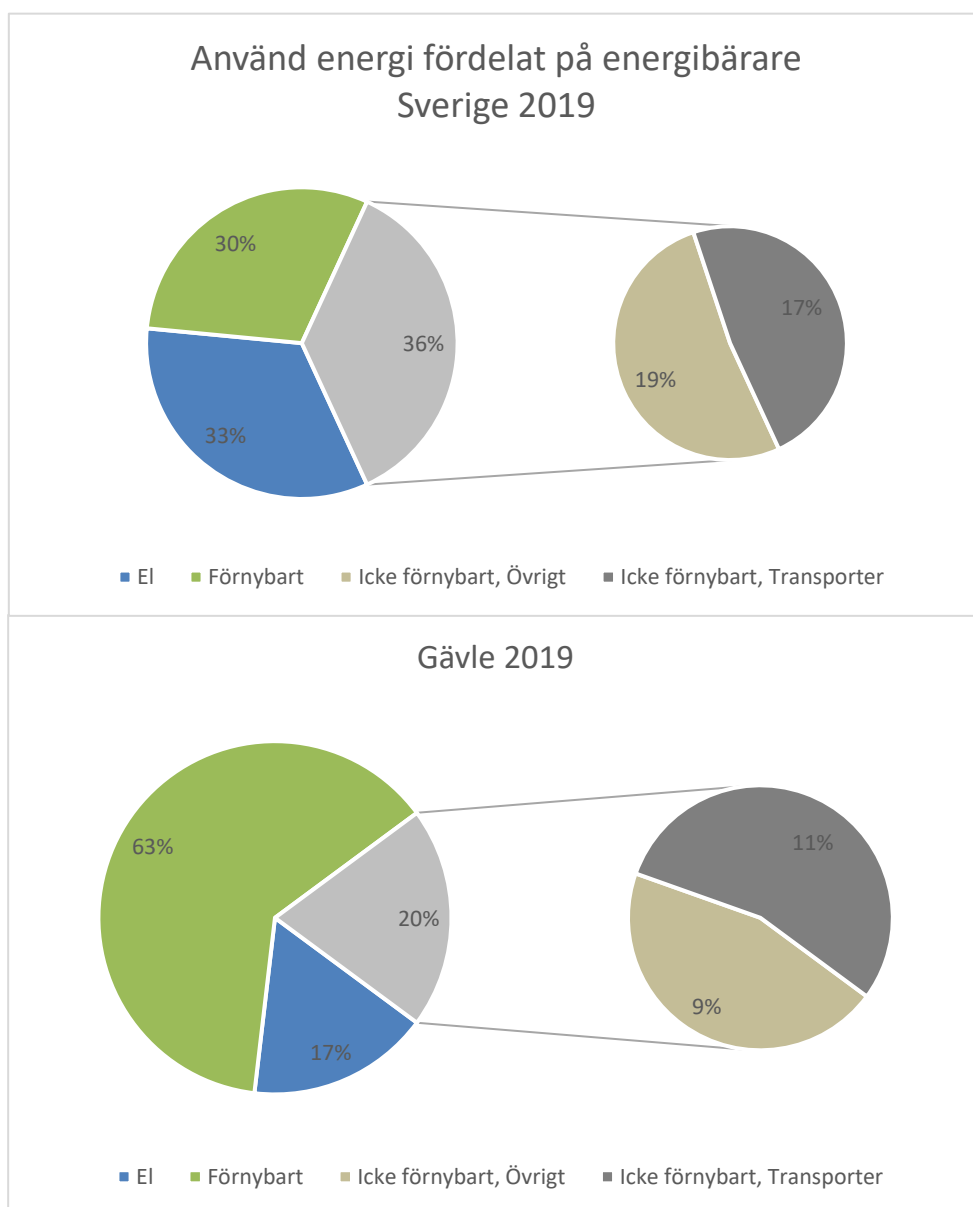
Den totalt använda energin kan delas upp i tre olika områden. *Förnybar energi* som innefattar bland annat träbränslen, biogas och etanol. *Icke förnybar energi* vilket bland annat är olja, kol och naturgas. Samt *el* oberoende av hur den genererats.

En jämförelse mellan Sverige och Gävle år 2019 ses i Figur 4. Där framkommer att andelen förnybar energi var betydligt större i Gävle (63 procent) än i Sverige i övrigt (30 procent). Den stora skillnaden

beror främst på Gävles massaindusti som använder stora mängder biobränsle. Exkluderas industrisektorn var andelen förnybar energi 28 procent i Gävle respektive 25 procent i Sverige.

Av all energi som användes år 2019 i Gävle var 20 procent icke förnybar och av denna andel står transporter för 55 procent. Det motsvarar 11 procent av all använd energi år 2019. Motsvarande för Sverige var 36 procent icke förnybart varav 47 procent av detta användes till transporter.

Elanvändningen redovisas separat då den går att värdera på olika sätt. I avsnittet "Miljövärdering av el" beskrivs hur Gävle kommun värderar elen.

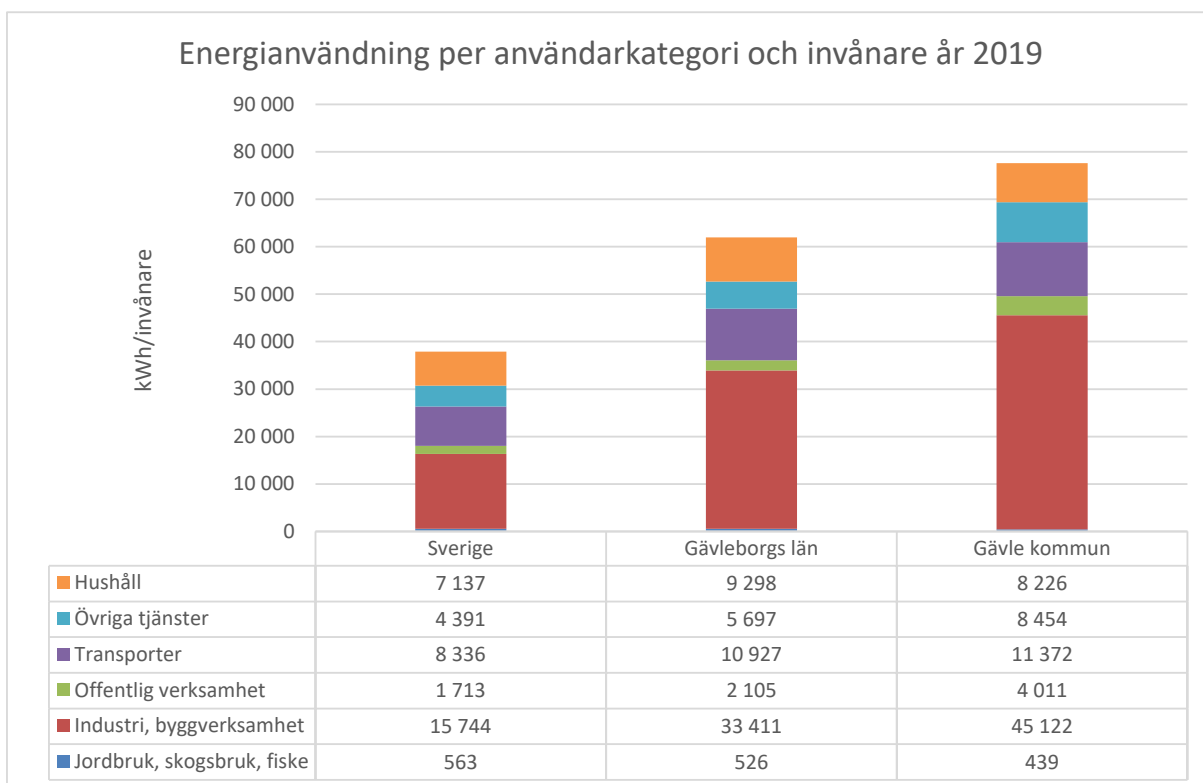

Figur 4: Fördelning av använd energi i Sverige och Gävle kommun år 2019, uppdelat utifrån förnybar-, icke förnybar energi och el.

7.2 Energianvändningen uppdelat per användarkategori

Sid 119(183)

I Figur 5 syns tydligt att Gävle kommun, och även Gävleborgs län, har en industrisektor som använder väsentligt mycket mer energi än riksgenomsnittet.

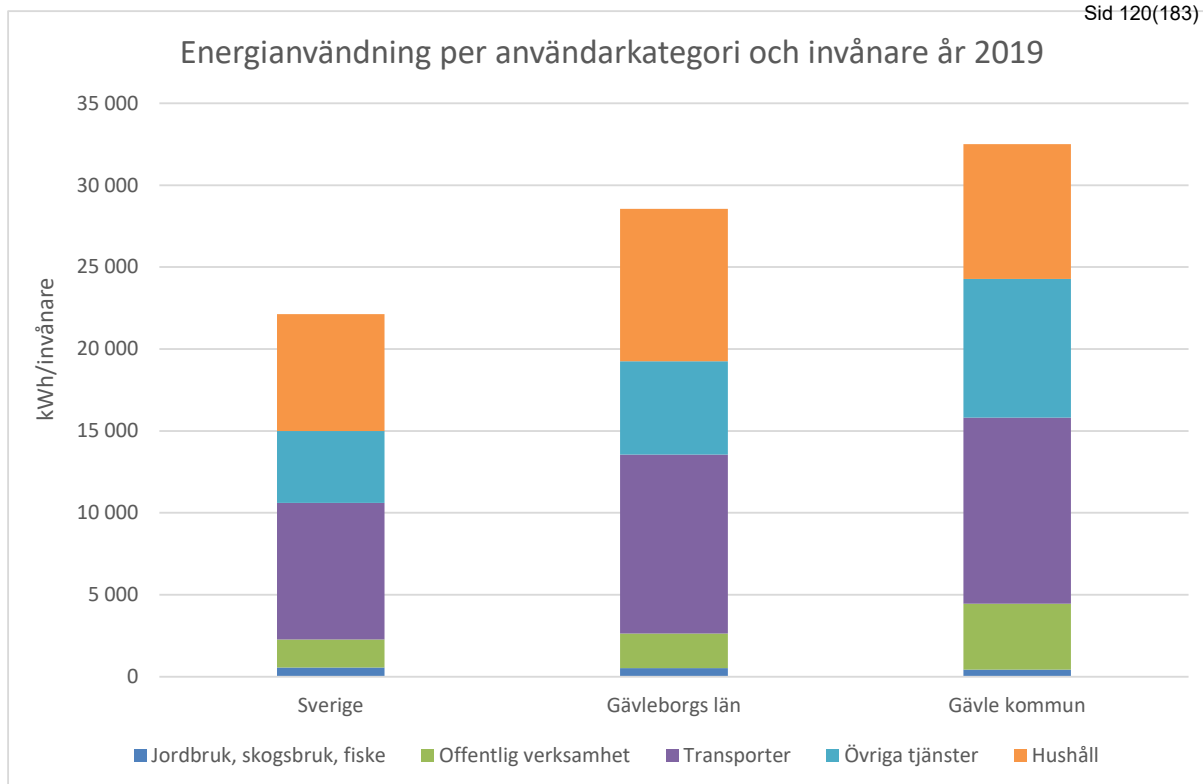

Figur 5: Energianvändning per användarkategori och invånare år 2019.

Källa: SCB

Det är svårt att avgöra skillnaden mellan de mindre användarkategorierna eftersom industri och byggverksamhet står för så stor andel. Då det i figuren ovan är svårt att avgöra skillnaden mellan användarkategorierna exkluderas industri och byggverksamhet i Figur 6, vilket möjliggör en enklare jämförelse.

I Figur 6 framkommer att transporter är en kategori som sticker ut där kommunen använder mer energi än riksgenomsnittet. Skillnaden kan bero på Statistiska Centralbyråns insamling som till stor del baseras på statistik över försålda bränslevolymer till kommunen. Det leder till att genomresande som tankar inom kommunens gränser räknas som om de endast använde bränslet inom Gävle kommun även om de kör utanför. Industrisektorn kan också vara en förklaring till detta eftersom industrin är beroende av råvarutransporter och därför påverkar energianvändningen inom transportsektorn.

Figur 6: Energianvändning per användarkategori och invånare exklusive industri och byggverksamhet år 2019.

Källa: SCB

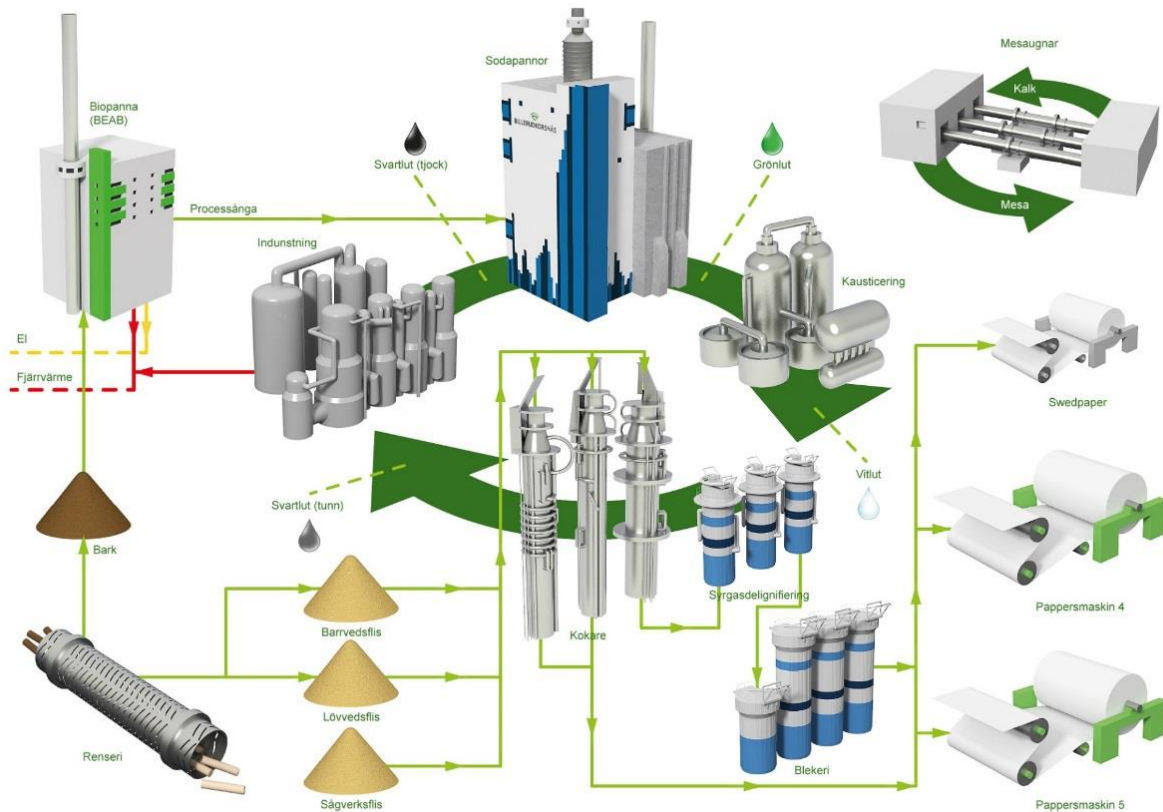
7.2.1 Industrisektorn

I Gävle domineras industrisektorn av BillerudKorsnäs som år 2019 använde cirka 4 700 GWh (inklusive Bomhus Energi). Det motsvarar cirka 60 procent av all energi som användes inom Gävle kommun.

Kartongproduktionen är en avancerad process som förenklat sker enligt Figur 7. Där syns ”kretsloppet” med alla stora produktionssteg. Från sodapannor,-indunstning och kokare till kartongmaskiner och Swedpapers pappersmaskin. Träråvaran som kommer in rensas från bark som inte går att använda i massatillverkningen. Barken tas tillvara och utnyttjas i Bomhus Energis panna och i generatoren produceras hälften av fabriken el. Andra biprodukter från veden är tallolja och terpentin som säljs och sedan används som råvara. Således utnyttjas allt från träråvaran. I indunstningen torkas svartluten för att kunna förbrännas i sodapannorna. Genom att tillsätta lite extra ånga så kan restvärme tillvaratas. Tillsammans med annan restvärme från fabriken och biopannan så levereras den ut på fjärrvärmenätet.²

² BillerudKorsnäs

Figur 7: Principskiss över BillerudKorsnäs tillverkningsprocess.

Oljeanvändningen har minskat kraftigt i BillerudKorsnäs energisystem, se Figur 8. Variationerna mellan åren beror på en rad olika faktorer. Bland annat har utomhustemperatur, oljepris och elpris varit avgörande för hur mycket olja som använts genom åren.

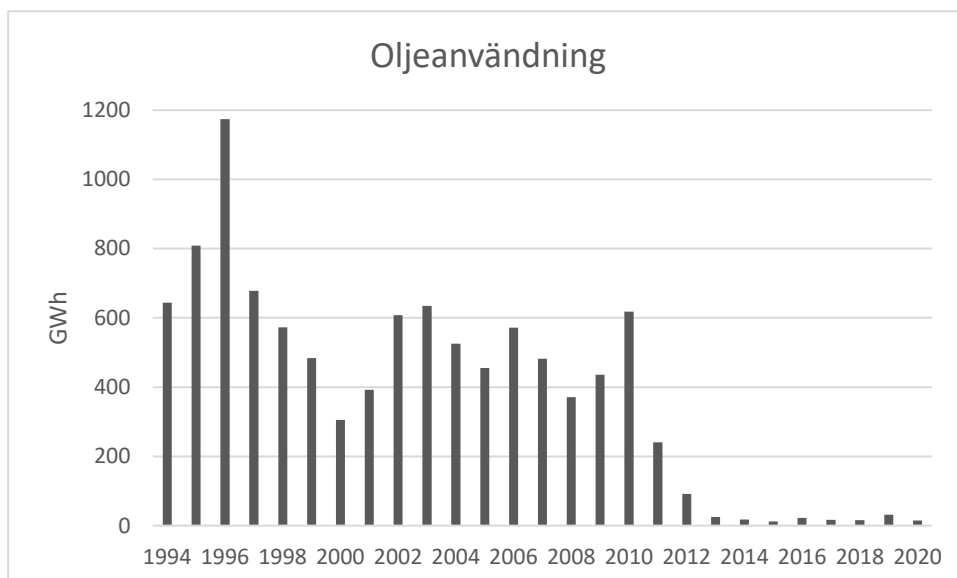
Den höga oljeanvändningen år 1996 berodde på att egen el producerades genom oljekondens som ett resultat av högt elpris och lågt oljepris. Från och med år 1998 började becolja (biobränsle) återigen användas.

År 2010 inträffade ett mycket kallt år vilket resulterade i hög oljeanvändning. I maj samma år startades den nya indunstningen och till hösten började leveranserna av restvärme från indunstningen och fabriken värmeöverskott till fjärrvärmenätet. Detta resulterade i en minskning i oljeförbrukning med 20 000 kubikmeter per år.

Restvärmen var ett separat projekt som var klart hösten 2010, och det ger nu över 200 GWh/år. Bomhus Energi levererar också restvärme med rökgaskondenseringen, drygt 100 GWh, och det är lika mycket som gamla biopannan gav.

Under samma tid bildades Bomhus Energi och bygget av ett nytt kraftvärmeverk påbörjades. Det stod klart under hösten 2012 och resulterade i ytterligare 20 000 kubikmeter minskad oljeförbrukning vilket motsvarar ca 60 000 ton CO₂.

Den kraftiga minskningen av oljeanvändningen som skedde mellan åren 2012-2013 kan tillskrivas Bomhus Energis kraftvärmeverk. Ett kraftvärmeverk som ägs och drivs genom ett unikt samarbete mellan industri och kommunalt energibolag, BillerudKorsnäs och Gävle Energi. Bomhus Energi ägs till 50 procent av båda parter.

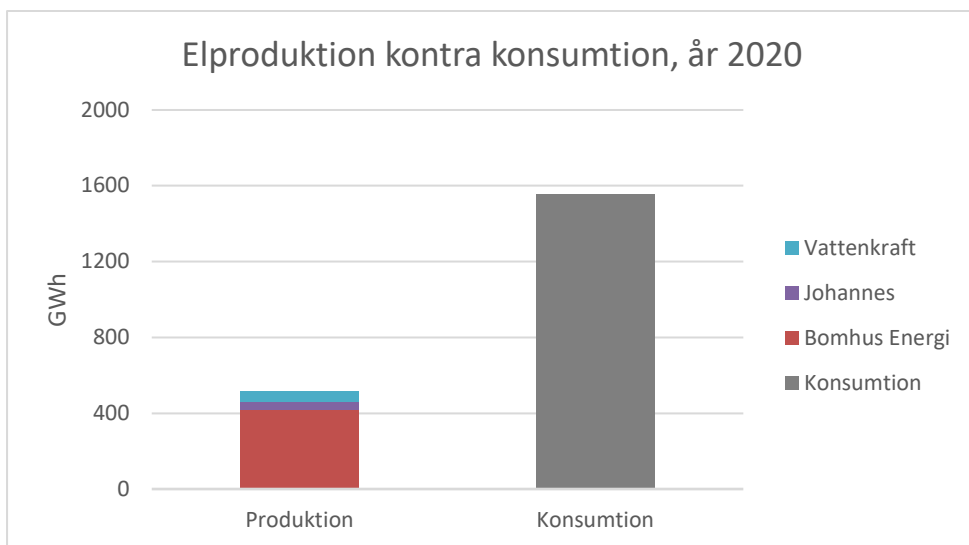

Figur 8: BillerudKorsnäs oljeanvändning mellan år 1994 och 2020.

Källa: BillerudKorsnäs

Utöver BillerudKorsnäs finns flertalet industrier, men då BillerudKorsnäs har så pass dominerande energianvändning behandlas inte de andra i detta avsnitt.

Inom Gävle kommun användes år 2020 cirka 1 556 GWh el, men endast 517 GWh producerades. Således producerades cirka 33 procent av elen som användes i kommunen år 2020. Förhållandet mellan produktion och konsumtion ses i Figur 9. Där framkommer även var elen blivit producerad.

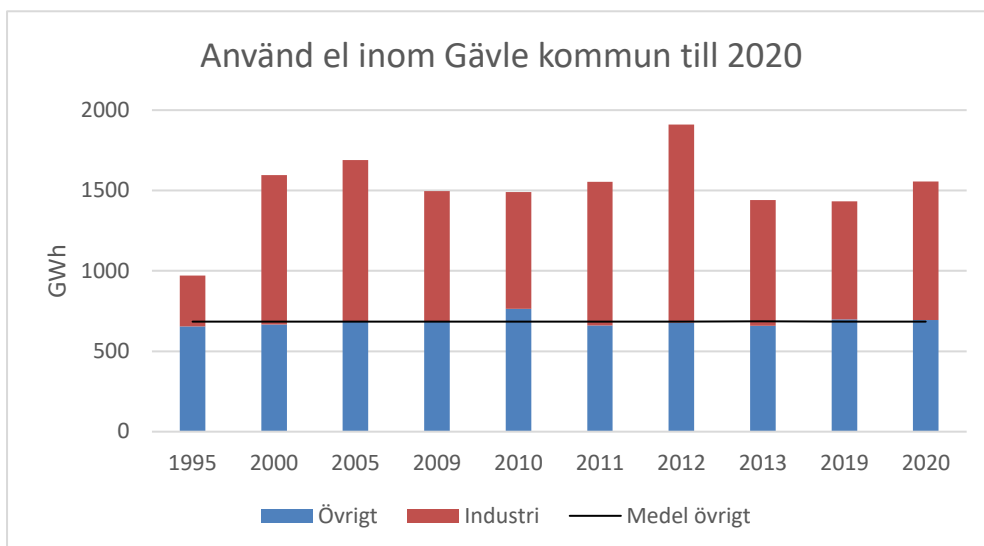

Figur 9: Elproduktion kontra konsumtion i Gävle kommun år 2020.

Källa: SCB, BillerudKorsnäs, Gävle Energi

Elanvändningen har totalt sett ökat sedan år 1995, vilket syns i Figur 10, medan elanvändningen exklusive industrin legat på en jämn nivå bortsett från år 2010 som var ett kallare år än normalt. Ökningen som skedde då kan mest troligt tillskrivas ökat värmebehov.

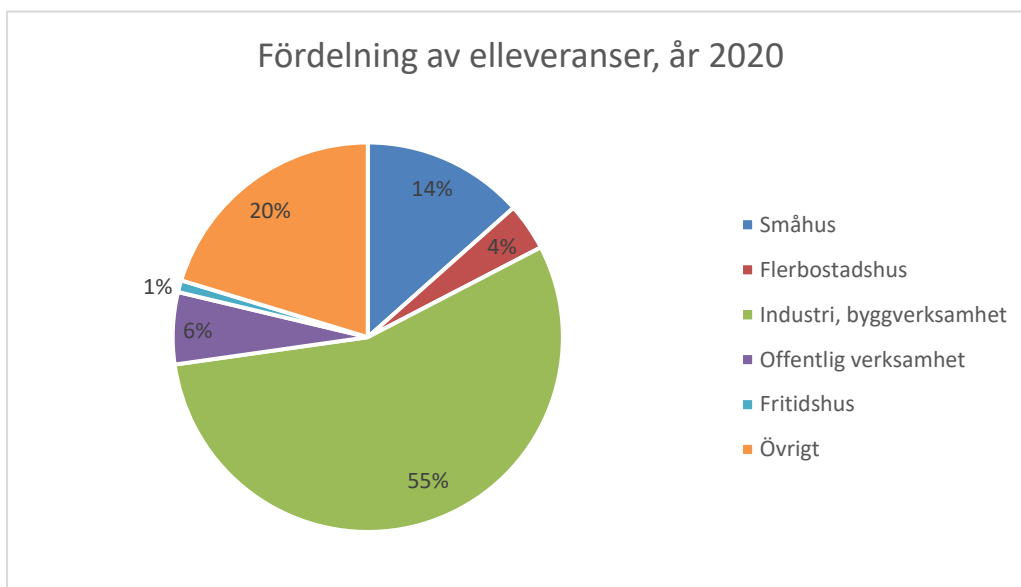
Medelenergianvändningen för perioden 1995 – 2020 var cirka 1 514 GWh där industrisektorn i snitt använde cirka 828 GWh och resterande använde 686 GWh el.

Figur 10: Använd el inom Gävle kommun, år 1995 - 2020.

Källa: SCB

Fördelning mellan elanvändare ses i Figur 11, där industri och byggverksamheten är klart dominerande. Följt av övrigt³, småhus och offentlig verksamhet.

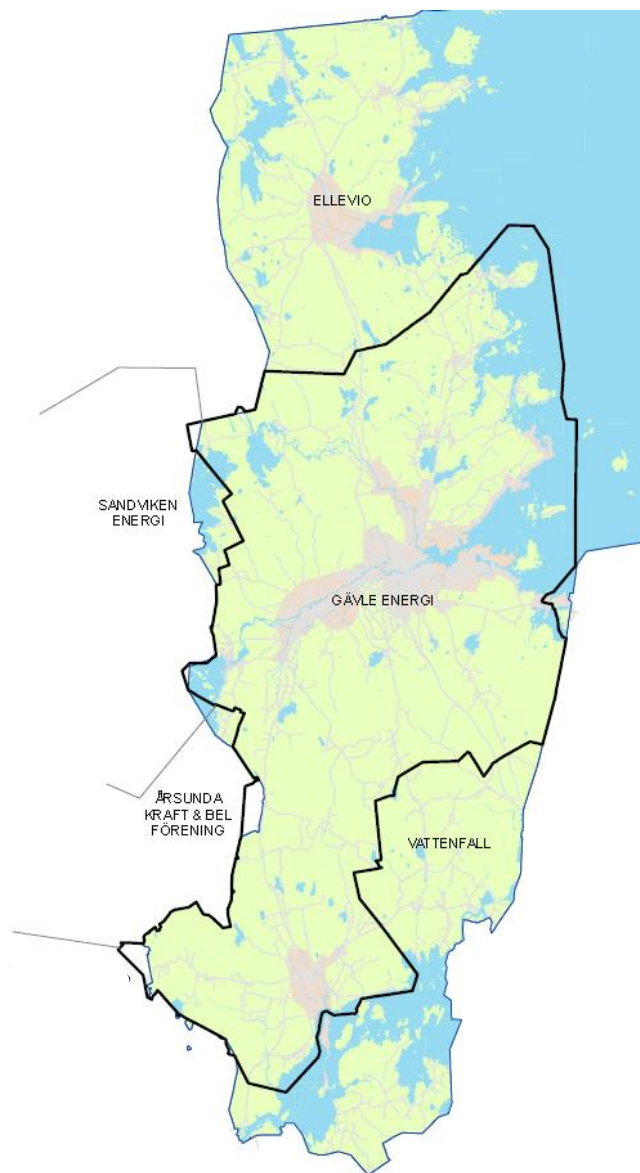

Figur 11: Fördelning av elleveranser i Gävle kommun år 2020.

Källa: SCB

Inom Gävle kommun finns det ett antal nätägare där Gävle Energi är störst och äger i stort hela elnätet inom kommunens geografiska område. Gävle Energi levererar el till cirka 50 000 anslutningspunkter. Det finns även några mindre nätägare i väst, Ellevios elnät i norr och Vattenfall i söder, se Figur 12.

³ Övrigt innefattar byggnads- och anläggningsverksamhet, gatu- och vägbelysning, vattenverk, avfallshantering avloppsrening och renhållning, transporter, jordbruk och skogsbruk.

Figur 12: Karta över Gävle kommuns elnät

Faktaruta om Gävle Energis elnät

Antal anslutningar cirka 50 000.

Energiomsättning 700 GWh (medel 2017-2020).

894 km mellanspänningsnät, 22 % luftledning.

2 000 km lågspänningsnät.

Medelavbrottsid per kund 23,3 min/år (oaviserat, medel 2019-2020).

Antal avbrott per kund 0,6 st/år (oaviserat, medel 2019-2020).

Gävles energiförsörjning sker via sex mottagningsstationer som är anslutna till Vattenfalls och Ellevios regionnät. Produktion inom nätområdet sker i åtta vattenkraftstationer och ett kraftvärmeverk, vilket motsvarar cirka 15 procent av behovet inom distributionsområdet.

7.3.1 Elnätets uppbyggnad

Elnätets primära syfte är att överföra elektrisk energi från produktionsenheterna till de kunder som i slutändan använder denna energi. Det svenska elnätet består av cirka 55 500 mil ledningar, varav 36 000 mil utgörs av nedgrävda kablar och resterande 19 500 mil utgörs av luftledningar. Det svenska elnätet är uppbyggt i flera olika nivåer som presenteras nedan och som visuellt presenteras i Figur 13.

7.3.1.1 Stamnät

Stamnätet kan liknas vid motorvägar som överför stora mängder elektrisk energi över stora sträckor. Stamnätets primära funktion är att överföra energin från de stora produktionsanläggningarna till de olika regionnäten runt om i landet. Det svenska stamnätet ägs av Svenska Kraftnät som är ett statligt bolag. På grund av de stora volymerna av elektrisk energi som ska transporteras är det ekonomiskt lönsamt att använda höga spänningsnivåer som håller nere belastningsförlusterna. Spänningsnivåerna

i det svenska stamnätet ligger på 220 kV och 400 kV. Stamnätet består av cirka 150 mil transmissionsledning, cirka 150 transformator- och kopplingsstationer samt ett antal anslutningar till utlandet. Transformator- och kopplingsstationerna i stamnätet kallas stamnätsstationer och dessa transformerar spänningen och fördelar elektrisk energi mellan stamnät och regionnät.

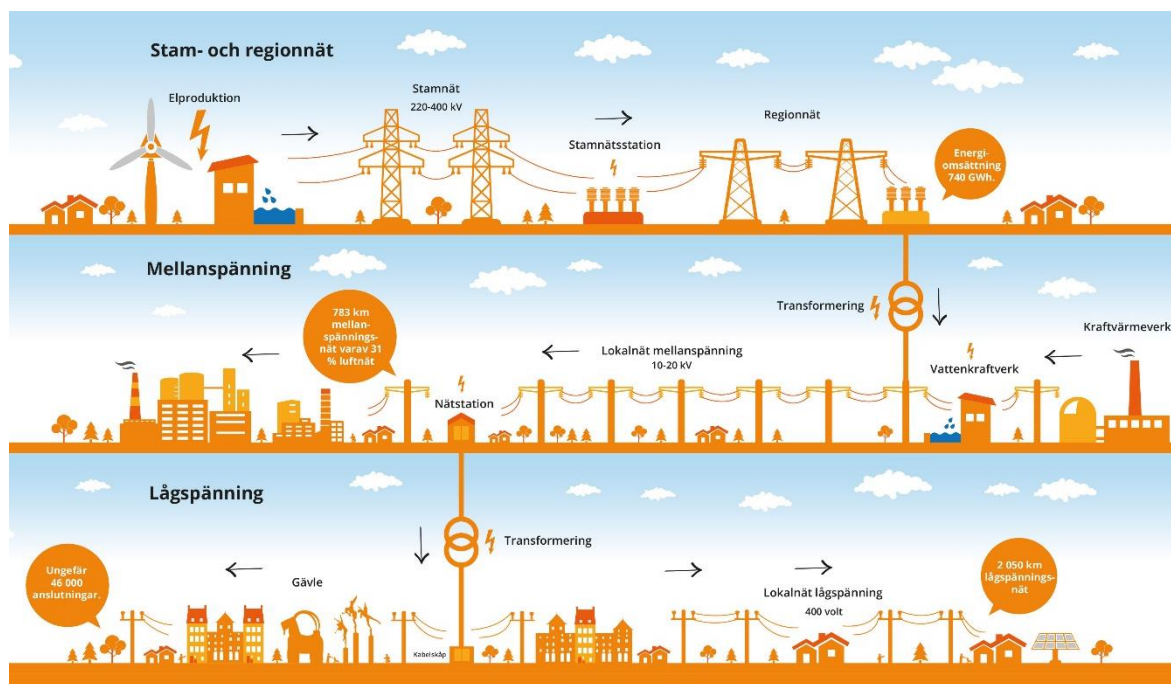
7.3.1.2 Regionnät

Regionnätet utgörs av stora ledningar som överför och levererar elektrisk energi till regioner och större städer. Spänningsnivån i regionnäten ligger på 40-145 kV och består huvudsakligen av luftledningar, undantaget i städer där det är vanligare med markkabel. En viktig uppgift i regionnäten är att transformera ned spänningen från stamnätets höga nivåer till lokalnätet vilket sker i transformator- och fördelningsstationer. Det regionala ledningsnätet behövs för att möjlighet ska finnas att upprätthålla en fullgod leveranssäkerhet och leveranskvalité till aktuella nätkunder. Då nya eller förändrade verksamheter och boenden blir aktuella kan även det regionala ledningsnätet behöva byggas om och byggas till. De svenska regionnäten ägs huvudsakligen av tre företag: E.ON Elnät Sverige AB, Ellevio AB och Vattenfall Eldistribution AB.

7.3.1.3 Lokalnät

Lokalnätet är det sista steget innan den elektriska energin levereras till slutkunderna. De svenska lokalnäten kan delas in i två olika delar, mellanspänningsnätet och lågspänningsnätet. Mellanspänningsnäten har spänningsnivåer på 10-20 kV och har som primär funktion att transformera ner spänningen och leverera den elektriska energin vidare till lågspänningsnätet. Mellanspänningsnäten innehåller både luftledningar och nedgrävda kablar.

Den andra delen av lokalnäten utgörs av lågspänningsnätet. Lågspänningsnätet har en spänningsnivå på 400 volt och levererar den elektriska energin från mellanspänningsnätet till slutkunderna. Lågspänningsnäten utgörs i de flesta fall av både luftledningar och nedgrävda jordkablar. I lokalnäten finns förutom ledningar även nätstationer och kabelskåp. Nätstationernas primära syften är att transformera spänningen från mellanspänning (10-20 kV) till lågspänning (400 V) samt att förse ett visst lågspänningsnät med elektrisk energi. Kabelskåpen finns i lågspänningsnäten och har till uppgift att fördela den elektriska energin som matas från överliggande nätstation till ett flertal slutkunder.

Figur 13: Översikts bild över elnätets uppbyggnad med stamnät, mellanspänning och lågspänning

Elnätsföretagen äger och underhåller de ledningar, transformatorer och utrustning som används för att transportera elektricitet från stamnätet på 400 000 volt ned till kundens uttag på 400 volt. Samhället är starkt beroende av ett driftsäkert elnät. Därför vädersäkras elnäten genom att gräva ned kablar i jorden och röja ledningsgator. Sid 127(183)

För att klara framtidens krav på driftsäkerhet och förändringar av klimatmål sker en ständig förbättring av teknik och regelverk. Denna utveckling brukar benämnas Smarta Elnät och ingår som en del i den totala lösningen för att klara utsatta mål om andel förnybar energi, fossilfria transporter och energieffektiviseringar.

För att möjliggöra en större andel av förnybar energi i elsystemet diskuteras tre lösningar: en ökad andel reglerkraft som täcker behovet då den förnybara energin inte finns tillgänglig, att konsumtionen av elektricitet anpassas till när det finns tillgänglig produktion av el samt att öka lagringsmöjligheterna.

Vid transport av elektricitet i elnäten uppstår förluster i transformatorer och ledningar. För Gävle Energis del motsvarar dessa förluster cirka 4 procent av energiomsättningen vilket kan anses som en låg nivå. Dessa förluster beror i huvudsak på belastning och energiomsättning i elnätet. Det finns dock ett antal faktorer som elnätsföretaget har möjlighet att påverka. Några exempel är konstruktion och dimensionering av luftledningar, jordkablar och transformatorer, reaktiva effektnivåer, driftomläggningar, lokalisering av produktionsanläggningar. Vid energieffektiviseringar ingår även elnätsförluster som ett potentiellt förbättringsområde.

Gävle Energi upprättar årligen en risk- och sårbarhetsanalys samt en åtgärdsplan över leveranssäkerheten i elnätet. Särskilt belyses brister inom anläggningsteknik, nätstruktur, organisation och arbetsprocesser. Genom analysen identifieras och värderas risker utifrån en sannolikhets- och konsekvensmatris som sedan grupperas beroende på risknivå. Utifrån alla risker som behöver åtgärdas inom 8 år skapas därefter en åtgärdsplan.

Med teknikutvecklingen av elbilar och utbyggnaden av snabbladningsstationer har intresset för att köpa en elbil ökat markant den senaste tiden. Miljöhänsyn och ekonomi är de viktigaste skälen till att välja el som drivmedel. Förutom att minska beroendet av fossilt bränsle skulle också en storskalig övergång till elbilar minska den totala energianvändningen. Effektiviteten i en elbil är cirka tre gånger bättre än en konventionell förbränningsmotor vilket ger en kraftig energieffektivisering. Med laddning av elbilar kan effekter i elnäten att komma öka. Gävle Energi har idag ett starkt elnät som möjliggör en utbyggnad av laddningsinfrastruktur för eldrivna fordon. Dock kan effektoppar uppstå om laddningscykler infaller samtidigt med övriga laster i elnätet. För att undvika onödiga nätförstärkningar behöver detta hanteras.

7.3.2 Vattenkraft

Inom Gävle kommun finns 12 vattenkraftverk med en årlig elproduktion om cirka 80 GWh. Gävle Energi äger 6 av dessa.

I samband med att Gävle Energi planerar att bygga ett nytt vattenkraftverk i Forsbacka inleddes tillsammans med länsstyrelsen ett samarbetsprojekt som ska kartlägga fiskvandringen i Gästriklands större vattendrag. Projektet som har en total budget på 7,2 miljoner kronor har som syfte att återskapa och bevara naturliga miljöer och biologisk mångfald och hjälpa vandrande fisk i Gavleån och Testeboån.

7.3.3 Solenergi

Solenergi är i princip den enda möjligheten en fastighetsägare har att producera energi själv. Både solfångare för tappvarmvatten och uppvärmning samt solceller för elproduktion kan ersätta hela eller delar av energianvändningen.

Solcellsanläggningar kopplas lämpligast till det existerande elnätet om ett sådant finns. Elnätet används då som lager när produktionen är högre än användningen i fastigheten. När solenergin inte räcker till får elnätet eller en alternativ uppvärmningskälla i fastigheten täcka behovet.

Det är viktigt att fastighetsägaren har möjligheter att producera egen energi. Gävle Energi har aktivt arbetat för att möjliggöra solcellsanläggningar inkopplade till elnätet med dubbelriktade mätare samt ett anpassat mäthanterings- och faktureringsystem.

Inom Gävle kommunkoncern fanns år 2009 en större solcellsanläggning för elproduktion på Andersbergs centrum. Anläggningen hade en installerad effekt på 64 kW. År 2010 ökade den installerade effekten isamband med att Fullriggarens solcellsanläggning togs i drift med ytterligare 20 kW. Mellan 2014 och 2020 har det byggts ett flertal anläggningar så att vid slutet av år 2020 fanns inom Gävle kommunkoncern ungefär 670 kW installerad effekt. Den enskilt största anläggningen finns på Gavlehovshallens tak och uppgår till ca 255 kW.

En solvärmeanläggning inom fjärrvärmenätet i Gävle är ingen miljömässigt bra lösning. Det beror på att värmeproduktionen från en solfångare sammanfaller med en period då ett överskott av restvärme från BillerudKorsnäs redan finns. Således är solcellssystem för produktion av el att föredra inom fjärrvärmenätet både ur ett system- och miljöperspektiv. Kostnadsläget för solcellsteknik är idag dessutom god jämfört med till exempel solvärmesystem.

7.3.4 Gatubelysning

Gatubelysning är en stor elkonsument och energianvändningen uppgick till ca 7 600 MWh år 2021. Under åren 2017-2021 har betydande energibesparingar gjorts i och med utbyte av ljuskällor i armaturer med ”högtrycksnatriumlampor”. Ljuskällorna i armaturerna har bytts ut mot moderna ”LED-lampor”.

Detta arbete har resulterat i att energianvändningen minskat från 7 812 MWh år 2019 till 7 600 MWh 2021 vilket är en minskning med drygt 200 MWh trots att antalet ljuskällor har ökat i anläggningen med över 1 000 armaturer.

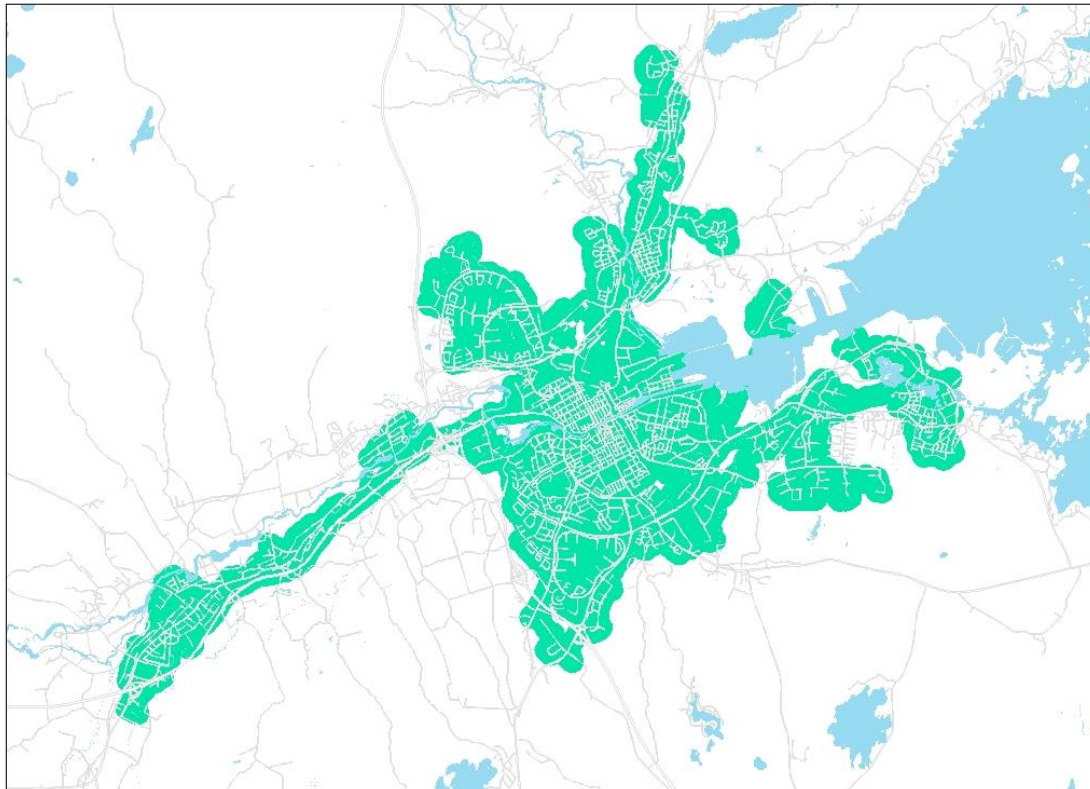
Framtida belysningsanläggningar kommer att byggas med LED-armaturer. De är både energisnålare och har längre brinntid. En annan fördel med den nya tekniken är möjligheten att dimra belysningen nattetid för ytterligare energibesparing.

7.4 Fjärrvärme

Fjärrvärmenätet i Gävle började byggas under 1970-talet. I dag är det väl utbyggt med mycket hög anslutningsgrad. Gävle Energi levererar värme till ungefär 5 500 fjärrvärmecentraler varav villor utgör cirka 3 600.

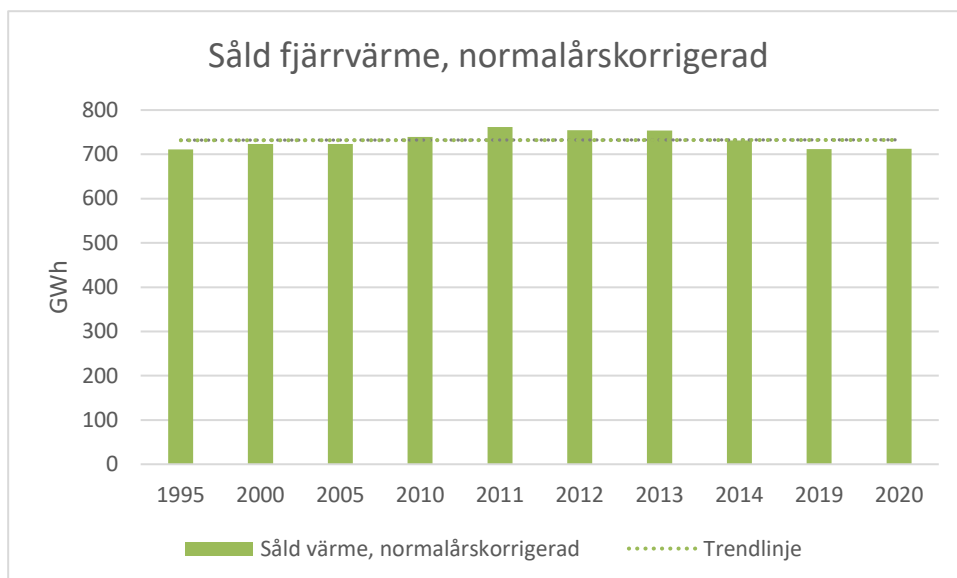
Fjärrvärmens ungefärliga utbredningsområde i Gävle kan ses i Figur 14.

Figur 14: Karta över fjärrvärmens utbredning i Gävle kommun.

Normalårskorrigerad, såld fjärrvärme, för år 1995 – 2020 ses i Figur 15.

En liten ökning av leveranserna kan observeras trots pågående effektivisering, vilket beror på att antalet kunder årligen ökar. Den sålda värmen i Hedesunda och Forsbacka är medräknad för år 1995. Resterande år ingår dessa i Bionärs energistatistik.

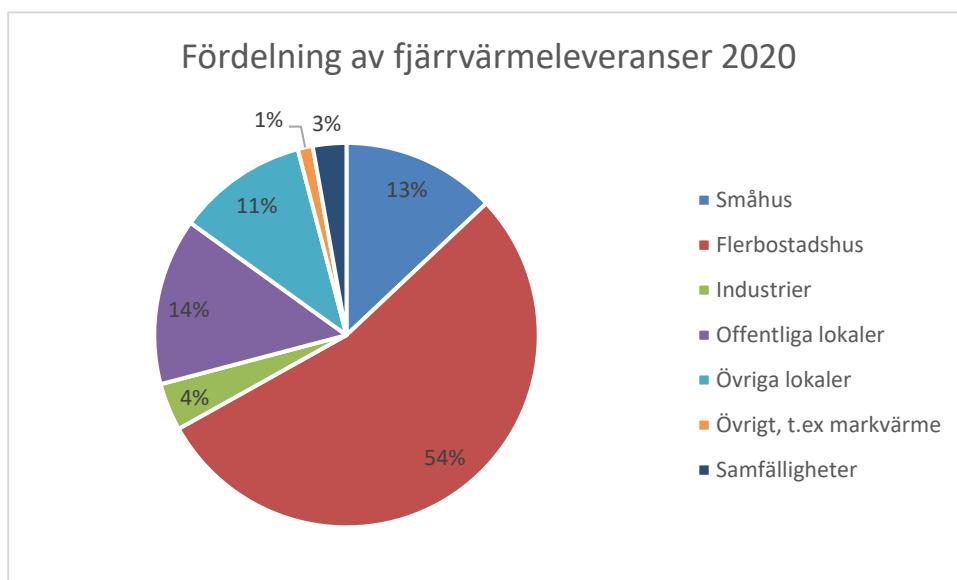

Figur 15: Normalårskorrigerad fjärrvärme som sålts mellan år 1995 – 2020

Källa: Gävle Energi

Av den fjärrvärme Gävle Energi säljer använder flerbostadshus överlägset störst mängd energi, 54 procent, följt av offentliga lokaler på 14 procent. Småhus använde 13 procent av den sålda fjärrvärmerna, se Figur 16.

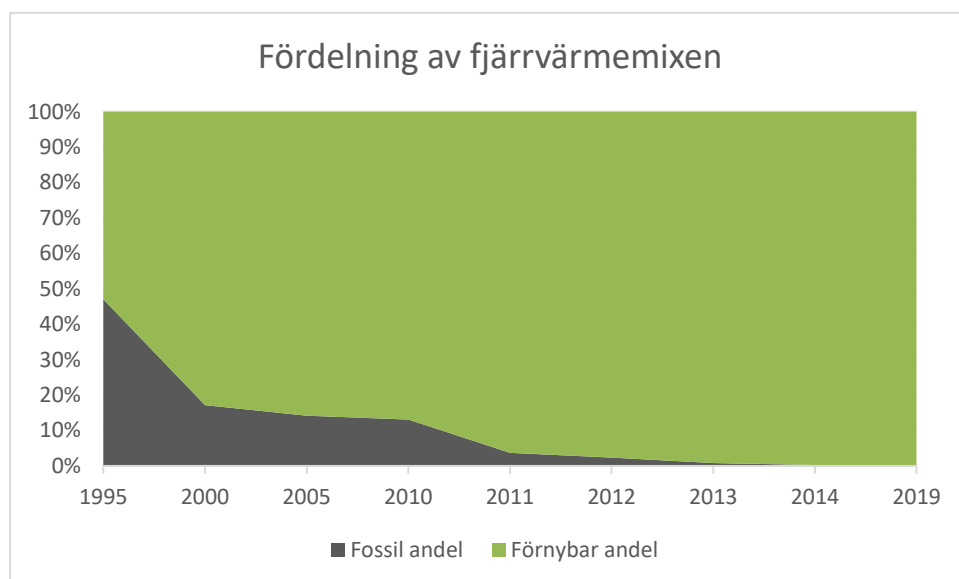
Sett utifrån potentiella kunder inom fjärrvärmeområdet är hälften av alla villor anslutna medan anslutningsgraden på flerbostadshus, industrier, offentliga och övriga lokaler är hela 96 procent.

Figur 16: Fördelning av fjärrvärmeleveranser.

Källa: Gävle Energi

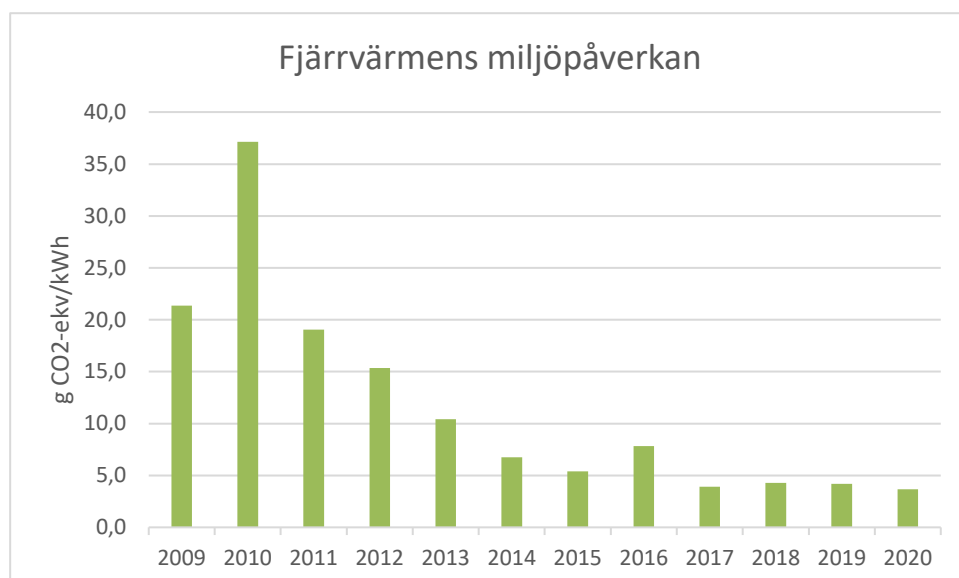
Fjärrvärmens bränslemix uppdelad i andel förnybar och icke förnybar energi mellan år 1995 och 2019. Den icke förnybara energin består av fossil olja. Sedan 90-talet har en stor minskning av den fossila andelen bränsle skett. I dagsläget eldas det bara fossil olja vid störningar i den ordinarie produktionen och när det är riktigt kallt.

Figur 17: Fjärrvärmens bränslemix uppdelat i förnybar- och icke förnybar energi

Källa: Gävle Energi

Arbetet med att minska fjärrvärmens klimatpåverkan pågår kontinuerligt. Fjärrvärmens klimatpåverkan i koldioxidekvivalenter per kilowattimmar kan ses Figur 18. I dessa utsläpp är transportererna av bränsle inkluderade. De höga utsläppen som syns år 2010 beror den kalla vintern som ledde till behovet av att spetsa bränslemixen med olja.

Figur 18: Fjärrvärmens miljöpåverkan i gram koldioxidekvivalenter per kWh, inklusive transporter.

Källa: Gävle Energi

Fjärrvärme sparar på våra gemensamma resurser eftersom bränslet som används är sådant som annars skulle gå till spillo. Bränslet består av rester från skogsavverkning, returträ från återvinningen och restvärme från industrin.

Med fjärrvärme värms flera av en gemensam värmekälla. Det är smartare än att var och en har sin egen värmeanläggning. Tack vare det utbyggda fjärrvärmesystemet har Gävle minskat sina koldioxidutsläpp. När fjärrvärmesystemet byggdes baserades produktionen på fossila bränslen, men vartefter bränslet byttes från olja till förnybar och återvunnen värme har bostadssektorns koldioxidutsläpp också minskat radikalt. Detta har Naturvårdsverket sagt är främsta anledningen till att Sverige lyckats fylla sina åtaganden enligt Kyoto-avtalet. Sid 132(183)

Fjärrvärmen utvecklas ständigt. Fjärrvärme är väl beprövad teknik som kan kombineras med nytänkande. Mer förnybar kraftvärme (samtidig produktion av el och värme) och tillvaratagande av restvärme är viktiga steg på vägen mot ett hållbart energisystem. De fossila bränslena är på väg att fasas ut och redan idag baseras fjärrvärmen i Gävle till stor del på restvärme genom samarbetet mellan Gävle Energi och BillerudKorsnäs.

Faktaruta om fjärrvärmens utveckling i Gävle kommun

1960-tal	Fjärrvärmens startade med mindre lokala oljeeldade hetvattencentraler.
1978	Fjärrvärmeanslutning hetvattenpanna Krångede, Karskär Energi AB
1984	Värmepumpar på avloppsvattnet i Korsnäs, Elpanna 2, Krångede, Karskär Energi AB
1984	Mottrycksindunstningen in i fjärrvärmeleveranserna
1993	Gävle Energis Ersbo hetvattencentral byggdes som reserv och spetsanläggning
1994	Rökgaskondensering, Karskär Energi AB
1999	Johannes värmepanna i provdrift på hösten. Värmepannan var förberedd för elturbin men de låga elpriserna gjorde investeringen olönsam. Oljeandelen i fjärrvärmeleveranserna minskade radikalt.
2001	Leveransavtalen från Karskär Energi AB kompletterades med biopanna.
2003	Valbonätet som var baserat på gas, olja och biobränsle byggs ihop med Gävlenätet.
2005	Driftstart på hösten av turbinen Olga. Johannes blir en högeffektiv kraftvärmeanläggning.
2007	Effekthöjning av Johannes från 70 till 77 MW.
2009	Arbetsgrupp startade för att utreda energibehovet i fjärrvärmenätet och på Korsnäs. Anledningen var att de befintliga avtalen skulle löpa ut 2013 och Karskärspannan måste ersättas.
2010	Beslut om att bilda Bomhus Energi AB som ägs till 50 procent av Gävle Energi och 50 procent av BillerudKorsnäs. Avtal skrevs under i mars. Projektstart i april för byggande av ny kraftvärmepanna och turbin.
2013	Start av energisamarbetet med Bomhus Energi, biobaserad kraftvärme och restvärme. Årlig minskning av CO ₂ -utsläpp med ca 60 000 ton.

Produktionen av värme för Gävles centrala fjärrvärmenät sker i dag till största del i BillerudKorsnäs och Bomhus Energis anläggningar lokaliserade i Bomhus. Dessa anläggningar är anslutna till fjärrvärmenätet genom en grov stamledning in till Gävle centrum. Ett normalår sker över 60 procent av värmeleveransen från dessa anläggningar. Resterande leverans sker från Gävle Energis kraftvärmeverk Johannes placerad vid Ersbo industriområde.

Det finns även två biooljeeldade reservanläggningar som startas vid störningar i ovanstående anläggningar. Dessa två anläggningar är Ersbo hetvattencentral som är placerad vid Ersbo

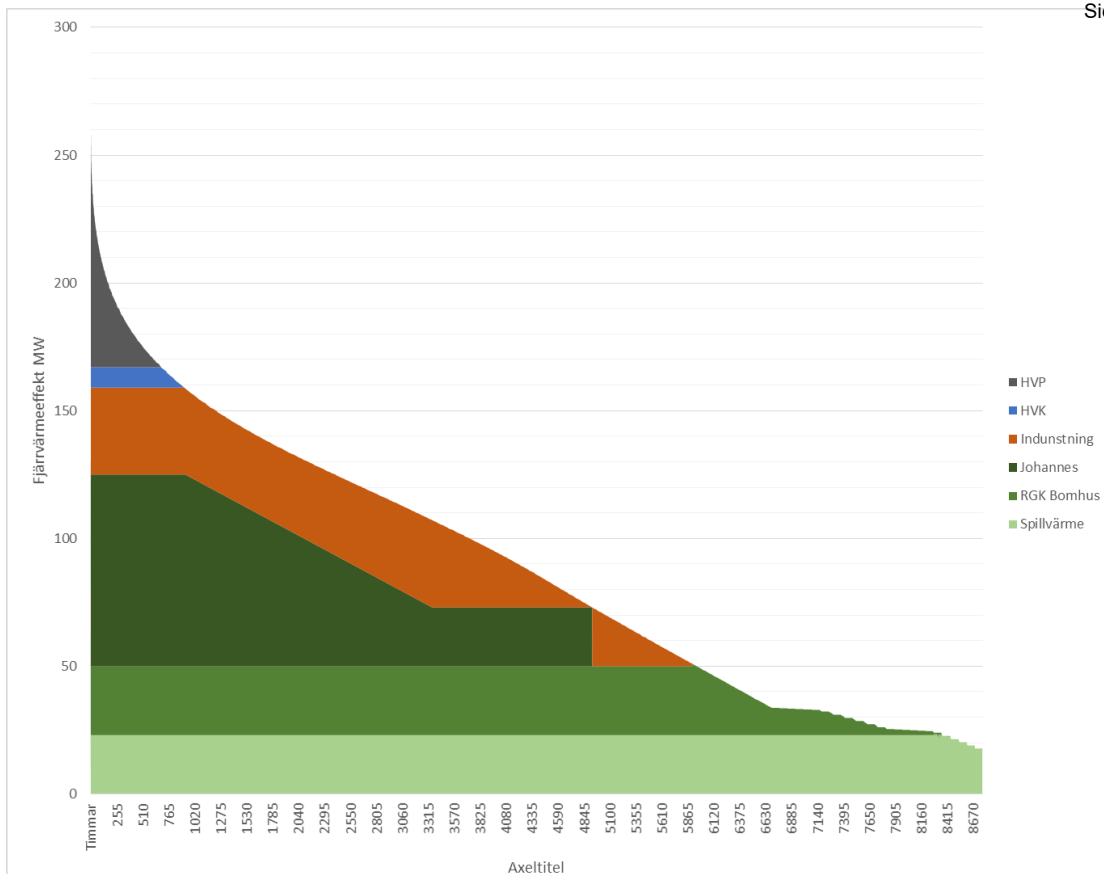
industriområde och eldas med bioolja. Den andra anläggningen är Carlsborg hetvattencentral placerad vid länssjukhuset som eldas med bioolja. Sid 134(183)

Tabell 1 Sammanställning av fjärrvärmeproduktionsanläggningar i Gävle.

Anläggning	Ägare	Byggår	Bränsle	Effekt MW	Kommentar
Johannes kraftvärmeverk	Gävle Kraftvärme AB	1998	Träbränslen	100	Inklusive rökgaskondensering
Hetvattencentral Ersbo	Gävle Kraftvärme AB	1992	Bioolja	80	Reservanläggning
Hetvattencentral Carlsborg	Gävle Kraftvärme AB	1972	Bioolja	60	Reservanläggning
Rökgaskondensering Bomhus Energi AB	GEAB+BKAB	2013	Träbränslen	40	Rökgaskondensering
Hetvatten kondensor	GEAB+BKAB		Träbränslen	8	
Restvärme	Billerud-Kornäs	2013	Restvärme	23	
Indunstning	Billerud-Kornäs	ombyggt 2010	Bio/Restvärme	34	

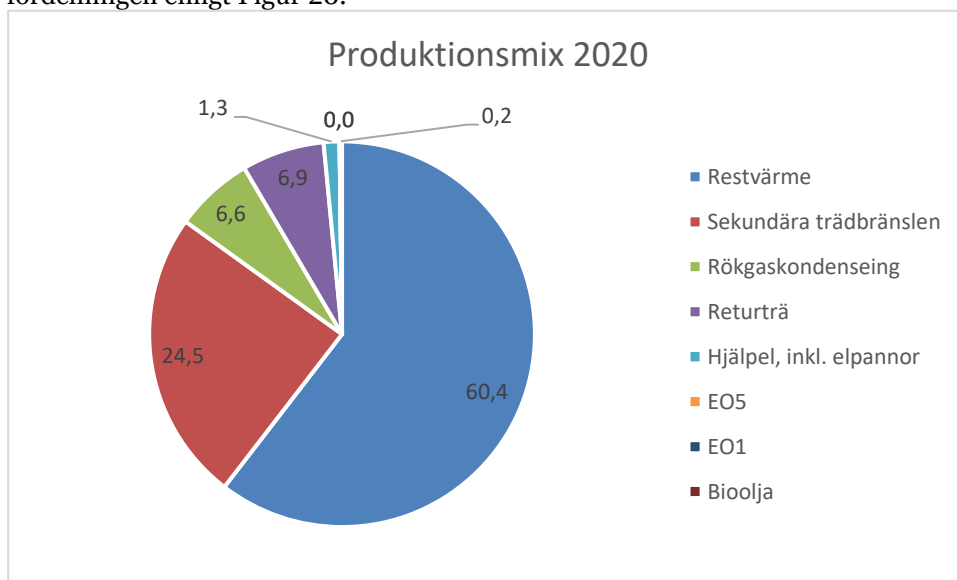
Basenergin från BillerudKornäs baseras på restvärme från industriprocessen vid pappersbruket och hetvatten som produceras vid lutindunstningen. En stor del kommer också från rökgaskondensering vid Bomhus Energis bioeldade kraftvärmeverk. Gävle Energis kraftvärmeverk Johannes är i drift när inte restvärmen från BillerudKornäs räcker till för att försörja Gävles fjärrvärmenät med värme. Johannes är i drift under perioden september-maj, men kan variera efter behov. BillerudKornäs har även en oljeeldad hetvattenpanna som används som spetslastpanna när övrig produktionskapacitet inte räcker till.

Varaktighetsdiagrammet, Figur 19, visar hur effektbehovet varierar under ett normalår och vilka produktionsenheter som svarar för energibehovet under olika perioder.

Figur 19: Varaktighetsdiagram över fjärrvärmeleveranserna vid ett normalår och när respektive anläggning/bränsle används.

Fjärrvärmeproduktionens fördelning på olika bränslen. En total bränslefördelning för Gävles fjärrvärmeproduktion är svår att exakt fastställa och varierar dessutom mellan åren. För 2020 var fördelningen enligt Figur 20.

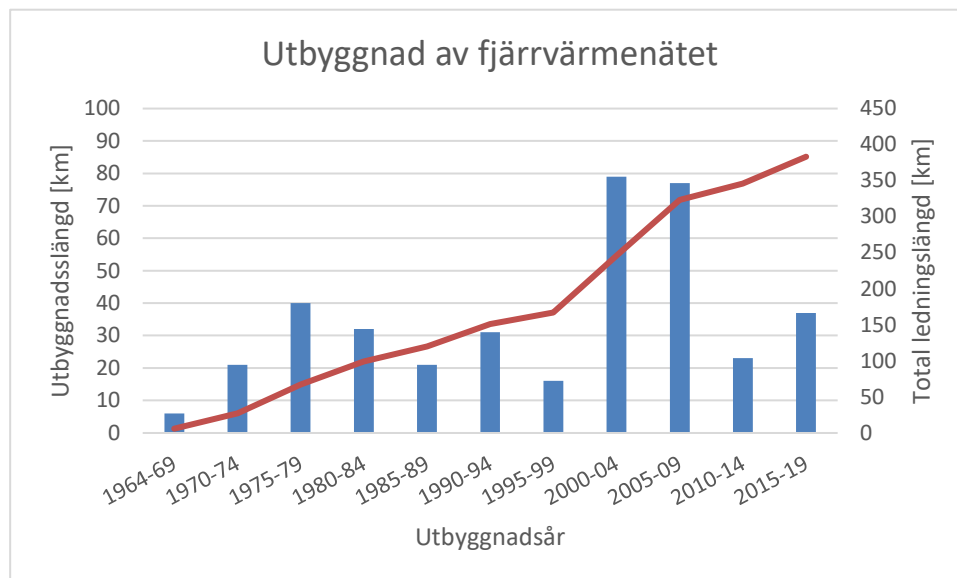

Figur 20: Fjärrvärmens produktionsmix i Gävle

Källa: Gävle Energi

Gävles fjärrvärmenät förses med värmeleveranser från två håll, dels från BillerudKorsnäs och Bomhus Energi i Bomus samt från Johannes kraftvärmeverk i Ersbo industriområde.

Gävles fjärrvärmenät växer fortfarande. Dagens nät är nästan 40 mil långt, se Figur 21.

Figur 21: Fjärrvärmesystemets utbyggnads- och ledningslängd

Källa: Gävle Energi

Genom att värmeförsörjningen till Gävle sker från två separata anslutningar är sårbarheten vid ledningsavbrott på en av huvudledningarna minimerade. Vid ett avbrott på en huvudledning kan den kvarvarande produktionsenheten tillsammans med reservanläggningarna vid Ersbo och Carlsborg klara en mycket stor del av värmebehovet även under kallare perioder.

Gävle Energi har även ett antal mindre mobila oljepannor som kan monteras vid kritiska samhällsfunktioner som till exempel äldreboenden.

Uppmätta ledningsförluster i kulvertnätet, det vill säga skillnaden mellan uppmätt producerad energi och såld energi enligt kundernas värmemätare, uppgår till 10-12 procent.

I Gävles fjärrvärmenät har Gävle Energi även leveransansvar för de värmeväxlare och den styrutrustning som finns i kundernas fastigheter. Ungefär 15 nät i Sverige har denna lösning.

7.4.3 Projekt FELIX

En sammankoppling av fjärrvärmenäten i Sandviken och Gävle har utretts ett flertal gånger genom åren. Projekt FELIX som står för Flytande Energi Levererad I X-län startade 2019.

Den lokala anläggningen för fjärrvärmeproduktion i Sandviken börjar närma sig sin tekniska livslängds slut vilket medför att stora reinvesteringar eller ett utbyte bedöms vara aktuellt inom de närmaste 5-7 åren för att säkra framtida leverans av fjärrvärme. Ett fortsatt nyttjande av befintlig anläggning över längre tid, bedöms dock medföra stora reinvesteringar och begränsar bränsleflexibiliteten och därmed en fortsatt användning av det omtvistade torvbränslet.

Efter mycket utredande har Sandviken valt att gå vidare med projekt FELIX, byggstart 1/5-2022 om allt går enligt tidplan.

Genom att binda samman kommunernas ledningar får både Gävle och Sandviken tillgång till fjärrvärme från 100% förnybara energikällor. Projektet innebär att vi tillsammans minskar

koldioxidutsläppen med cirka 46 000 ton per år genom att fasa ut fossila bränslen. Det motsvarar^{Sid 137(183)} närmare 64 000 flygresor till Thailand tur och retur, eller 8 846 varv runt jorden i en ny bensinbil.

Källor:

- Trafikverket
- Internationella civila luftfartsorganisationen

7.5 Bomhus Energi och BillerudKorsnässamverkan

Samverkans projektet, Bomhus Energi, mellan BillerudKorsnäs och Gävle Energi startades 2009. Anläggningen byggdes mellan 2010 och 2012 och togs i drift 2013. Målet för projektet var ett gemensamt miljö- och kostnadseffektivt energisystem för BillerudKorsnäs, Gävle Energi och Setrasågen (en panna i stället för tre).

Förutsättningar:

- Turbin som matas med ånga både från nya Bomhus-pannan och sodapannorna på BillerudKorsnäs.
- Leveranssäkerhet och flexibilitet vad gäller värme och bränsle.
- Minskad mängd fossil olja.
- Ökad mängd förnybar elproduktion.
- Resurssnålhet och minskad miljöbelastning.
- Restvärmeleveranser.
- Effektivare biobränsleutnyttjande.
- Leverans av ånga till Setrasågen.
- Minimerade transporter för biobränsle.
- Säkerställa och samordna biobränsleförsörjningen.
- Hålla ned de gemensamma drift- och investeringskostnaderna.
- Kraftvärmepanna 165 MW (125 MW fast bränsle) och turbin 90 MW.

Beräknat resultat avseende miljö:

- Ökad och fortsatt användning av restvärme.
- Resurseffektivitet.
- Ökad förnybar elproduktion med cirka 250 GWh.
- Minskade koldioxidutsläpp med cirka 64 000 ton/år (motsvarar cirka 5000 oljeeldade villor).
- Minskad användning av fossil olja med 20 000 m³.

Gävle har sedan länge utnyttjat restvärme i fjärrvärmenätet. Volymerna som finns i dag täcker större delen av vår-sommar-höstbehovet. Det finns idag mindre volymer restvärme hos verksamheter i kommunen som inte kan utnyttjas på grund av att restvärmen finns när ett överskott av värme finns.

7.5.1 Bionär Närvärme – småskalig fjärrvärme

Bolaget ägs av Gävle Energi (59 procent), Ockelbo kommun (24 procent) och Älvkarleby kommun (17 procent). Bionär har ingen egen anställd personal utan alla medarbetare är anställd på Gävle Energi. Många tjänster och kompetenser köps även in från Gävle Energi, vilket skapar ett flexibelt företag och en anpassningsbar organisation.

Bionär levererar fjärrvärme fast i liten skala. Bionär verkar för att tillsammans med sina kunder skapa tekniskt, ekonomiskt och ekologiskt hållbara värmelösningar i områden där Gävle Energis fjärrvärmenät inte är tillgängligt.

Bionär har sammanlagt 32 anläggningar. I Gävle kommun finns fyra större anläggningar i Forsbacka, Norrsundet, Bergby och Hedesunda. Utöver dessa finns även 12 mindre anläggningar.

Årligen producerar Bionär cirka 115 GWh värme från 32 anläggningar, försåld energi är cirka 105 GWh. Inom Gävle kommun är motsvarande siffror för produktion 26 GWh samt försåld energi 24 GWh. Störst andel levereras till flerbostadshus samt offentliga lokaler. Resterande leverans går till industrier och villakunder. Bränsle som används är i huvudsak flis och pellets, men vid behov spetsas mixen med olja. Produktionen av värme och ånga bestod 2020 till 98,4 procent av förnybara bränslen. Den installerade effekten på Bionärs anläggningar varierar mellan 100 kW och 14 MW.

På framtidens värmemarknad kommer Bionär sannolikt ha fler faktorer att ta hänsyn till än vad de har idag. Teknikutvecklingen går allt snabbare, lagar och regleringar skärps och kundens möjlighet att göra aktiva val ökar. Men den viktigaste faktorn som styr marknadsutvecklingen är klimatproblematiken. Bionär ska vara en aktiv partner inom Gävle kommun genom att värma fastigheter med minsta möjliga påverkan på miljön.

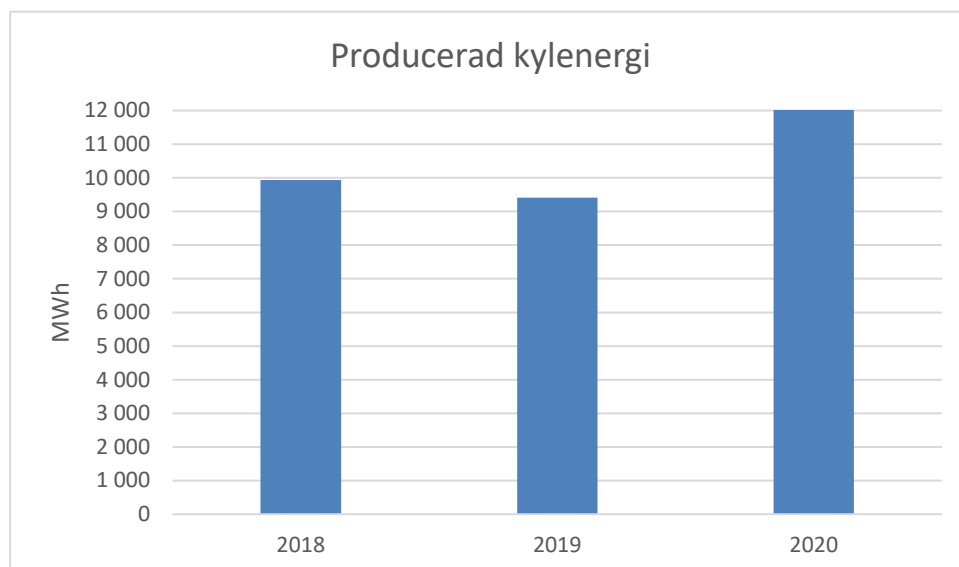

Figur 22: Karta över Bionärs anläggningar

7.6 Fjärrkyla

Fjärrkyla och fjärrvärme bygger på samma princip. Fjärrkyla innebär att kyla levereras till kunden istället för värme. Det kalla vattnet, köldbäraren, som pumpas runt i fjärrkylanätet kyler kundens fastighet och förs sedan tillbaka till produktionsanläggningen för att kylas ned på nytt.

Producerad kylaenergi för år 2018 - 2020 ses i Figur 23.

Figur 23: Producerad fjärrkylaenergi i Gävle 2018-2020

Källa: Gävle Energi

Gävle Energis fjärrkylanät har etablerats under de senaste åren och togs i drift under 2015. Fjärrkylan i Gävle produceras med frikyla från Gavleån när vattentemperaturen är tillräckligt låg. När vattnet är för varmt kommer industriella kylmaskiner att förse nätet med kyla. Maskinerna kommer då att kylas med åvatten.

Temperaturen på köldbäraren som pumpas till fastigheterna är ungefär sex grader och returvattnet är drygt 16 grader. Fjärrkylan ansluts till byggnadens kylsystem via en värmeväxlare. Anpassningen till ett existerande system kräver oftast mindre justeringar.

En stor central kylanläggning ersätter många små kylaggregat i centrala Gävle vilket minskar den totala elanvändningen. En värmeväxlare kräver även mindre utrymme hos kunden än en konventionell kylmaskin. Dessutom slipper kunden buller från ett kylaggregat. Kunden slipper även hantering av kemikalier i sin fastighet.

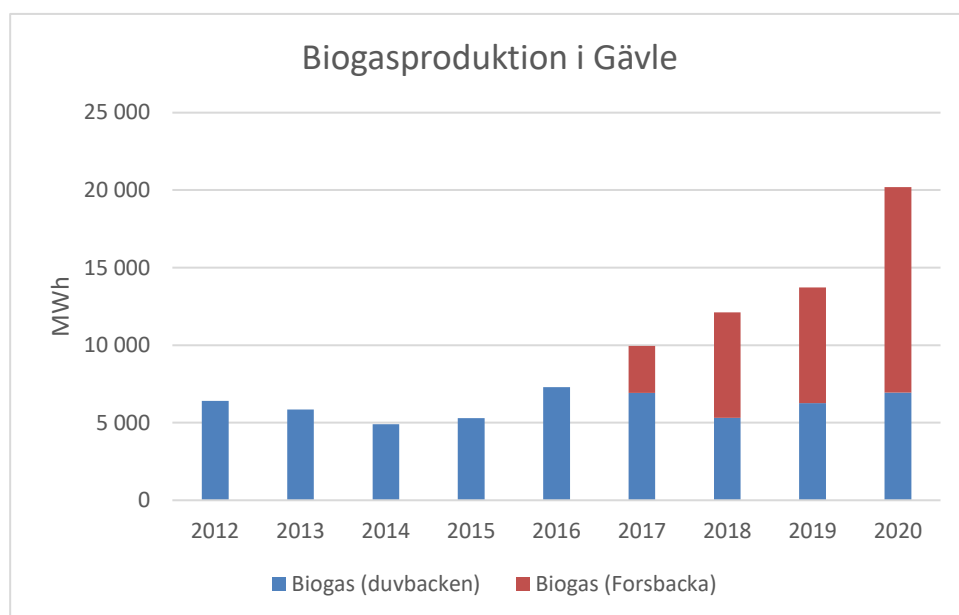
7.7 Biogas

Gästrike Ekogas AB är ett av Gästrikre Återvinnare och Gävle Energi samägt bolag som producerar och distribuerar biogas i kommunen. Utvinning av metangas sker vid en rötningsanläggning i Forsbacka och tillvaratagande av metangas från rökammaren på Duvbackens avloppsreningsverk.

Anläggningen i Forsbacka har en potentiell produktionskapacitet på 25 GWh per år och vid Duvbackens uppgraderingsanläggning kan ytterligare upp till 7,5 GWh produceras. Årsproduktionen år 2020 på 20,2 GWh motsvarar en utsläppsminskning motsvarande en utsläppsminskning på ca 5 648 ton CO₂eq jämfört med bensin eller ca 4 674 ton CO₂eq diesel vilket är det vanligaste bränsleslaget som biogas ersätter.

I Forsbacka utvinns biogasen främst från regionens matavfall, men också gödsel och en liten andel slakteriavfall används i produktionen. Förutom biogas tillverkar anläggningen dessutom ett kvalitetscertifierat flytande biogödsel som kan ersätta handelsgödsel och en jordförbättrande produkt i form av fast biogödsel. Uppgraderingsanläggningen använder metangasen som uppstår i avloppsreningsverkets rötning av avloppsslam. Det finns för närvarande 2 publika tankstationer, 1 i Forsbacka och 1 på Sörby Urffjäll, samt en bussdepå som förser lokaltrafikens bussar. Vid Sörby Urffjäll finns en anläggning för flytande gas som reserv för att säkerställa att gas finns tillgänglig i de fall produktionen inte klarar av att möta efterfrågan.

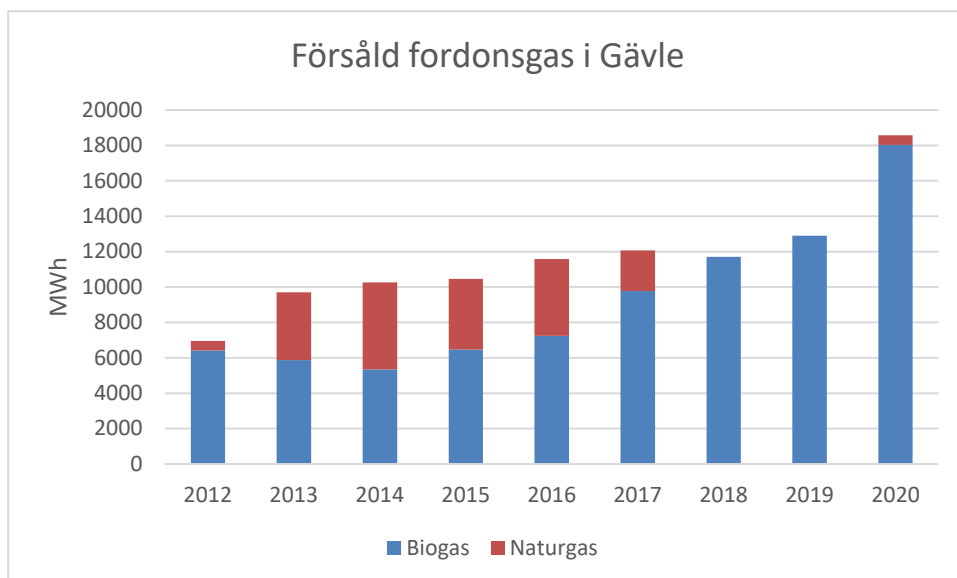
I Figur 24 ses statistik över producerad biogas i Gävle. År 2017 startade produktionen av biogas i anläggningen i Forsbacka.

Figur 24: Biogasproduktion i Gävle kommun år 2012-2020 (använt energiinnehållet 9,7 kWh/Nm³ för biogas och 10,7 kWh/Nm³ för naturgas).

Källa: Gästrikre Återvinnare

I Figur 25 ses statistik över såld fordonsgas uppdelad på biogas och naturgas. Då efterfrågan på gas är större än produktionen är man tvungen att importera gas till kommunen. Denna gas består till stor del av naturgas.

Figur 25: Försåld fordonsgas i Gävle kommun år 2012-2020 2020 (använt energiinnehållet 9,7 kWh/Nm³ för biogas och 10,7 kWh/Nm³ naturgas).

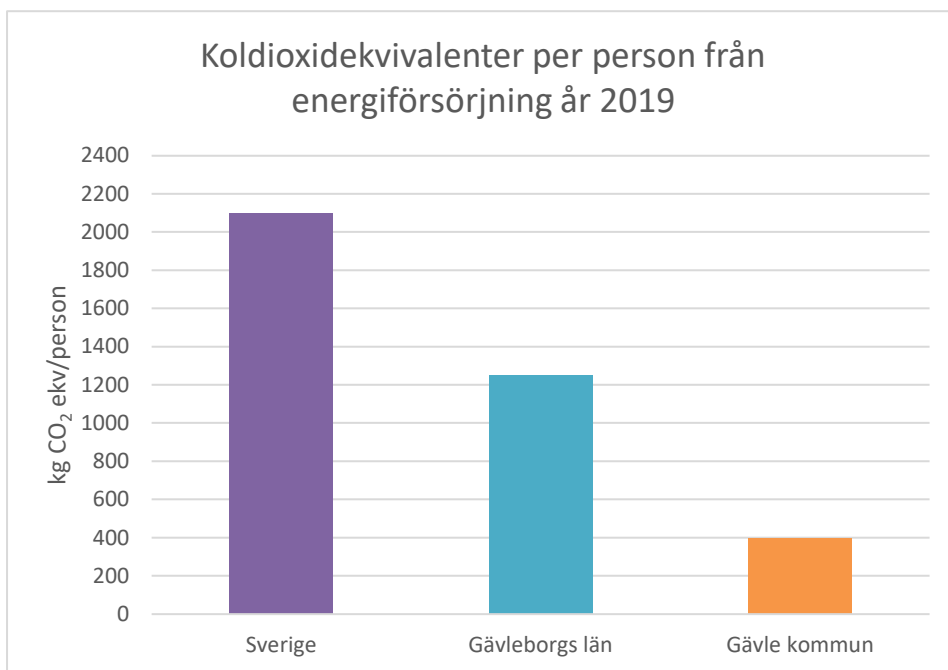
Källa: Gästrike Återvinnare

Marknaden kom under 2020 ikapp produktionskapaciteten i och med att den lokala kollektivtrafiken driftsatte ett stort antal nya gasbussar den hösten. För att öka tillgängligheten planeras det för 2 nya tankställen i kommunen.

7.8 Klimatpåverkan från energiförsörjningen

Gävles klimatpåverkan från energiförsörjning räknat per invånare ligger långt under både Gävleborgs län och Sverige, se Figur 26, trots att energianvändningen är dubbelt så hög. Anledningen är framför allt mängden biobränsle som används av Gävles tyngsta industri, BillerudKorsnäs samt användningen av restvärme i fjärrvärmesystemet.

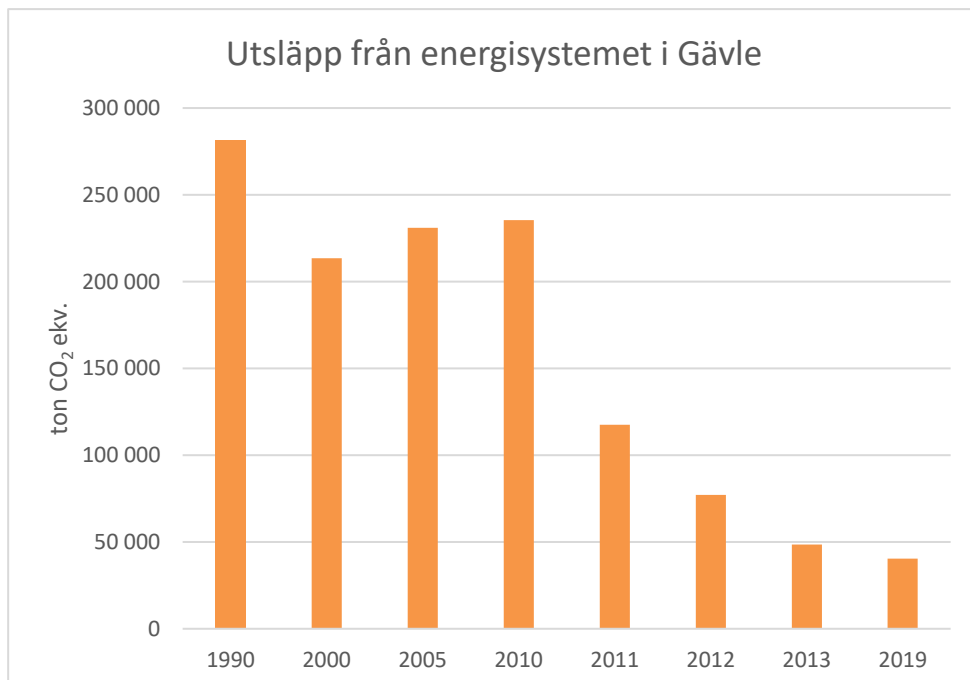
Diagrammet inrymmer "el och fjärrvärme", "egen uppvärmning till bostäder och lokaler" samt "industri (energi + processer)".

Figur 26: Klimatpåverkan från energiförsörjningen mätt i koldioxidekvivalenter per person. Diagrammet inrymmer "el + fjärrvärme" + "egen uppvärmning till bostäder och lokaler" och industri (energi + processer)"

Källa: SMHI Nationella emissionsdatabasen

Utvecklingen av Gävles klimatpåverkan från energisystemet syns i Figur 27, redovisat i form av koldioxidekvivalenter. Mellan år 1990 och 2019 har utsläppen minskat med ca 240 000 ton koldioxidekvivalenter vilket motsvarar en minskning på cirka 86 procent. Detta kan jämföras med minskningen i Gävleborgs län cirka 81 procent och i Sverige cirka 65 procent.

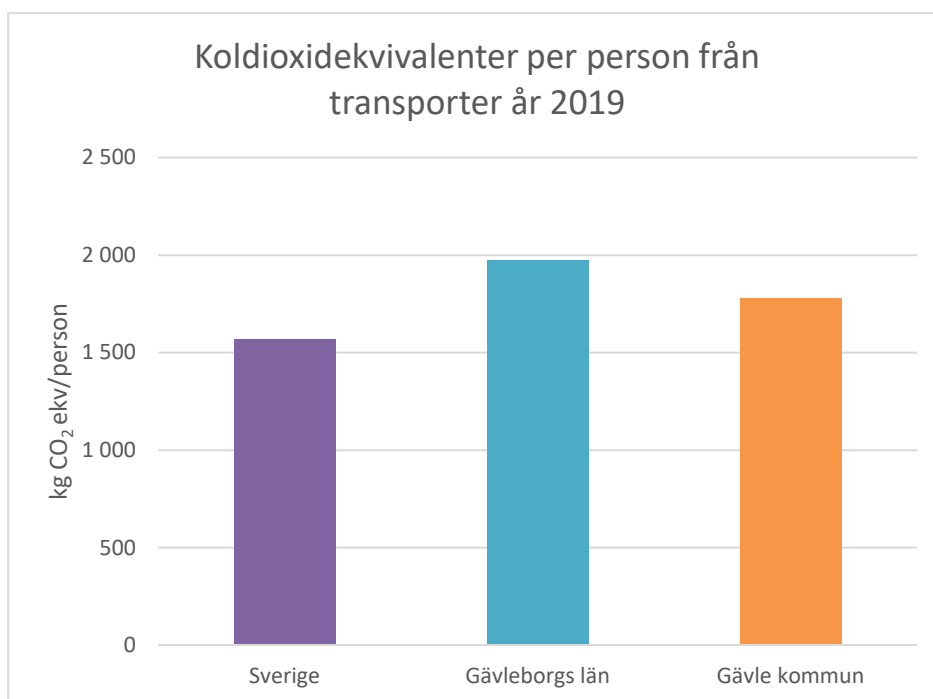
Figur 27: Gävles klimatavtryck från energisystemet, "el + fjärrvärme" + "egen uppvärmning till bostäder och lokaler" och industri (energi + processer)", i form av koldioxidekvivalenter mellan år 1990 – 2019.

Källa: SMHI Nationella emissionsdatabasen

Av de olika åtgärder som har gjorts för att minska klimatpåverkan är det BillerudKorsnäs minskade oljeSid 143(183)användning som medfört störst effekt. Ett tydligt samband kan ses mellan BillerudKorsnäs minskade oljeanvändning (Figur 8) och kommunens klimatavtryck (Figur 27).

7.9 Transport

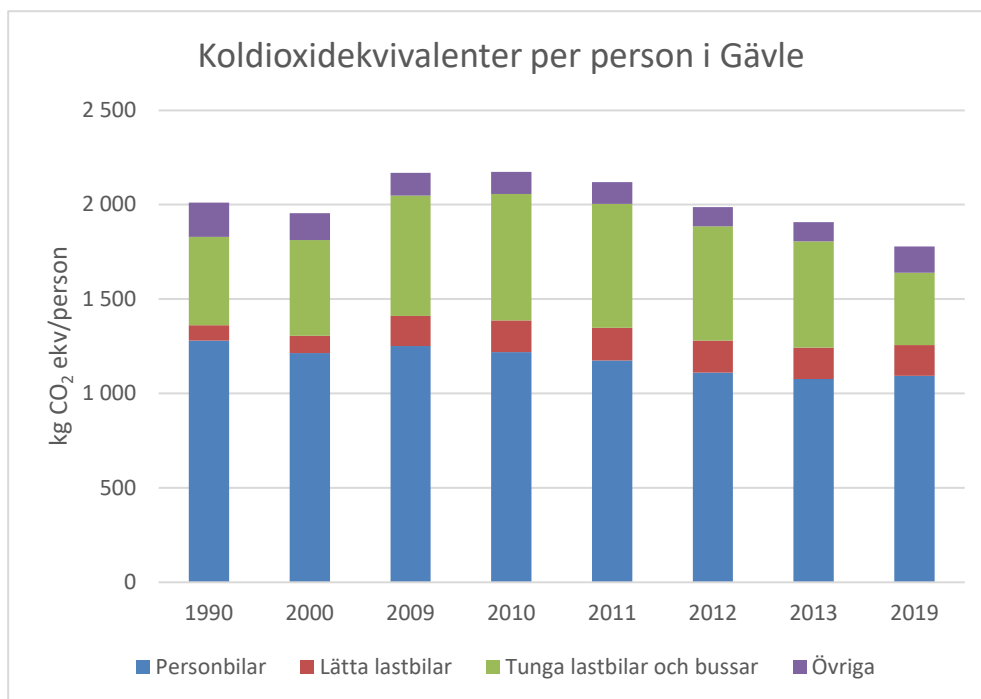
I motsats till de senaste årens minskade utsläpp från energiförsörjningen är inte trenden densamma inom transportsektorn. Under transportavsnittet redovisas utsläppen från Gävles transporter i form av koldioxidekvivalenter baserat på RUS klimatdata. RUS står för Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet och är ett samverkansorgan som ska stödja, vägleda och samordna länsstyrelsernas arbete och det regionala arbetet i miljömålssystemet. I Figur 28 syns utsläppen från transportsektorn för år 2019 och hur Gävle kommun står sig i förhållande till Sverige och Gävleborgs län.

Figur 28: Utsläpp från transporter mätt i koldioxidekvivalenter per person, år 2019.

Källa: RUS

I Figur 29 redovisas en nedgång av utsläpp från Gävles transporter. I jämförelse med år 1990 har utsläppen från transporterna totalt minskat med cirka 230 kilo koldioxidekvivalenter per invånare. Denna minskning kan i huvudsak tillskrivas mer effektiva tunga lastbilar och bussar som mellan 2013 och 2019 visat på en nedgång av utsläpp. Under kategorin övriga ingår mopeder och motorcyklar, inrikes sjöfart, inrikes flyg och övriga transporter.

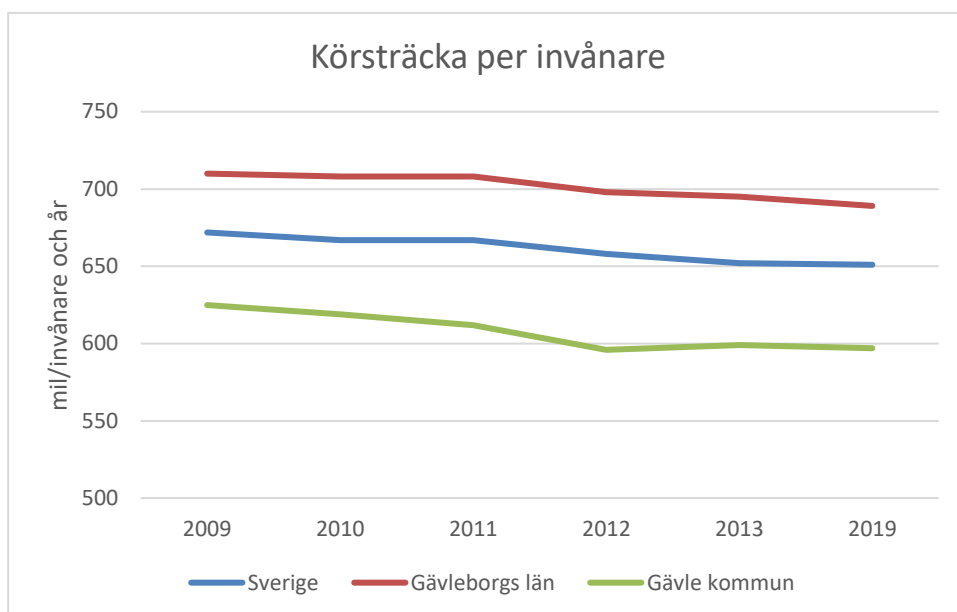
Figur 29: Utsläpp från transporter mätt i koldioxidekvivalenter per person i Gävle, år 1990-2019.

Källa: RUS

I Gävle kommun fanns 47 658 personbilar vid slutet av år 2020. Medelbränsleförbrukningen, 2019, för bensindrivna bilar i Gävle var 0,73 liter per mil, vilket är något lägre jämfört med riksgenomsnittet på 0,74 liter per mil. Det ger ett utsläpp på 194 gram koldioxidekvivalenter per kilometer.

Dieselförbrukningen i Gävlebornas bilar låg på 0,54 liter per mil, vilket är lika med riksgenomsnittets förbrukning. Utsläppet för genomsnittsdieselbilen i Gävle var 160 gram koldioxidekvivalenter per kilometer.

I Gävle kommun är totala körsträckan per invånare och år mindre än riksgenomsnittet, se Figur 30.

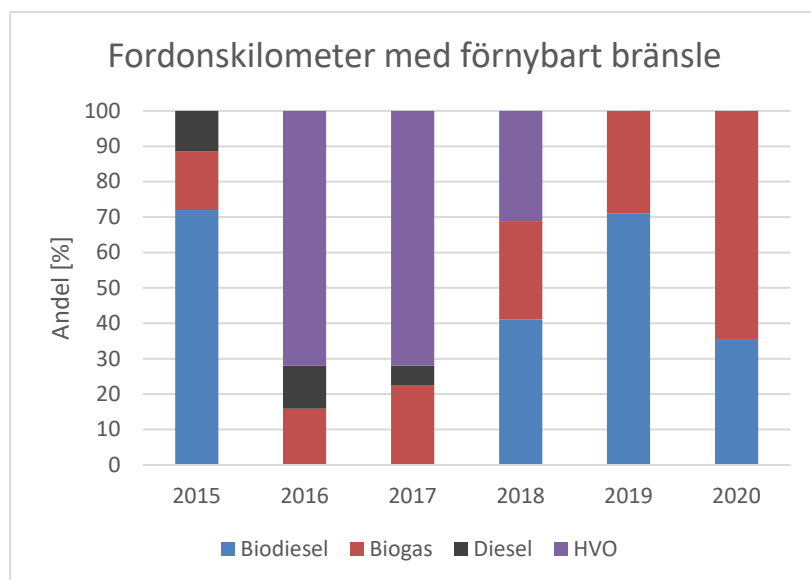
Figur 30: Körsträcka i mil per person och år. Jämförelse mellan Sverige, Gävleborgs län och Gävle kommun år 2009-2019.

Källa: RUS

7.9.1 Kollektivtrafik

I Gävle stad är det X-trafik som har hand om busstrafiken. År 2020 körde stadsbussarna ca fyra miljoner kilometer och antalet resenärer uppgick till över 4 850 000 personer. Andelen förnybara drivmedel har ökat årligen med siktet inställt på att använda 100 procent förnybara bränslen. I Figur 31 syns utvecklingen över hur andelen förnybart drivmedel utvecklats mellan år 2015 och 2020.

Figur 31: Stadsbussarna i Gävles andel förnybart bränsle per kilometer.

Källa: X-trafik

8 Bilaga B - Beskrivning av kommunkoncernens energianvändning

Avsnitt 8 behandlar bland annat kommunkoncernens bolags energianvändning. Avsnittet beskriver deras tidigare arbete om vad som är gjort och statistik över energianvändningen samt hur man ser på arbetet i framtiden.

Gävle kommunkoncerns bolag, Gavlefastigheter, Gavlegårdarna, Gävle Energi, Gävle Hamn och Gävle Vatten, använde år 2020 tillsammans ca 53 000 MWh el och ca 183 000 MWh fjärrvärme.

8.1 Gavlia

Gavlia-koncernen är en sammanslutning av två kommunala bolag, Gavlefastigheter och Gavle Drift & Service. Dessa är bolag med omfattande uppdrag och stort ansvar i Gävle och med gemensam nämnare att arbeta för Gävles bästa. Gavlia ägs av Gävle kommun och är en del i koncernen Gävle Stadshus AB.

Gavlefastigheter äger och förvaltar fastigheter för kommunala verksamheter. Bolagets uppdrag är att tillhandahålla ändamålsenliga lokaler till Gävle kommuns förvaltningar. I fastighetsbeståndet finns allt från skolor, förskolor och idrottsanläggningar till kulturbyggnader och kontorslokaler. Idag förvaltar bolaget cirka 550 000 kvm lokalyta och har ca 60 anställda.

Gavle Drift & Service levererar drift- och servicetjänster med hög kvalitet för välskötta miljöer och hållbara transportlösningar till Gävle kommunkoncern. Bolaget har ca 100 anställda.

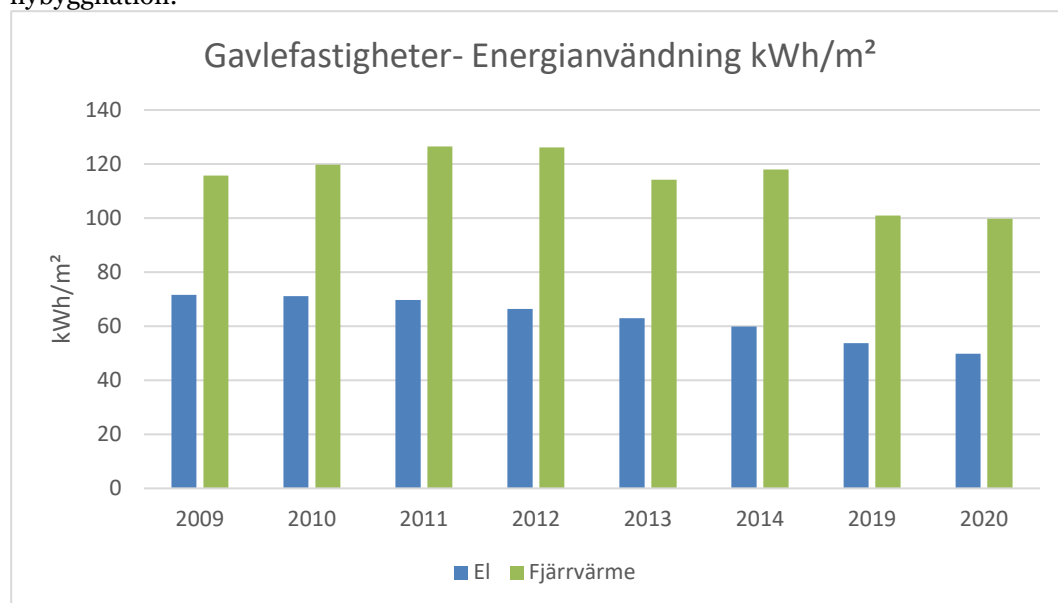
Miljö och energi – bakgrund och nuläge

Gavlia har arbetat länge med energieffektivisering och energioptimering. Mellan åren 2009 och 2020 har den totala energianvändningen (el+värme) minskat med ca 20 % procent. Arbetet är i linje med kommunens mål i miljöstrategiska programmet. Under 2021 har en ny Energiplan tagits fram för Gavlefastigheter som förtydligar vision, strategier, ansvar, arbetssätt och målnivåer till år 2026.

Systematiskt arbete med energiuppföljning och driftoptimering sker löpande för att minska användningen av el, värme, kyla och vatten i fastigheterna. Hur detta arbete ska ske finns tydligt beskrivet i koncernens instruktioner, rutiner samt i energiplanen.

Vid nybyggnation säkerställer Gavlefastigheter god energieffektivitet genom att certifiera sina byggnader enligt Miljöbyggnad nivå Silver. Certifieringen innebär höga krav på energieffektivitet, inomhusklimat och på omsorgsfulla val gällande byggnadsmaterial och arbetsmetoder. Certifieringen innefattar en tredjepartsgranskning som ger ett bevis på att Gavlefastigheters fastigheter har låg miljöpåverkan. Bolaget har totalt fem certifierade byggnader enligt Miljöbyggnad silver som verifierats samt åtta preliminärt certifierade byggnader. Utöver det befinner sig flera projekt i olika faser av certifieringsprocessen.

Investeringar i energieffektiv teknik sker vid ombyggnad, renovering och nybyggnad samt som punktinsatser där behovet är som störst. Exempel är omfattande utbyten av belysning till energieffektiv LED, ventilationsåtgärder såsom byte av fläktar och aggregat samt konvertering från elvärme. Bolaget har också ställt höga krav på energianvändning vid både ombyggnation och nybyggnation.

Figur 32: Gavlefastigheters energianvändning, el och värme, i kWh/m² och år, normalårskorrigerat.

Miljö och energi – framtiden

I Gavlefastigheters fastigheter används bara förnybar energi. Bolaget har elavtal med förnybar el och förnybar fjärrvärme och producerar också egen förnybar el genom solceller på fastigheternas tak. Gavlefastigheter arbetar med att bidra till miljöstrategiska programmets mål om solceller.

År 2021 uppgick den totala installerade toppeffekten till 584 kWp. Under 2021 installerades en solcellsanläggning med toppeffekt på 96 kWp på Konserthusets tak. Samarbetsavtal med Gävle Energi för solceller på Hemlingborg på 250 kWp, Bergby skola på 81 kWp samt Brynäs skola 47 kWp har också signerats under året med planerad driftsättning våren 2022. Flera solcellsprojekt planeras även på såväl befintliga hus som inom kommande nybyggnads- och ombyggnadsprojekt.

Gavlia arbetar på flera sätt med att möjliggöra hållbara resor och transporter. Gavle Drift & Service tillhandahåller cyklar och fordon för alla kommunala verksamheter genom att erbjuda leasingavtal till dem. Under 2021 har cykelpoolen Hojja tagits i drift med placering i Gävle centrum.

Gavlefastigheter samverkar också med kommunala bolag och sektorer för att främja hållbara resor till och från fastigheterna. Under 2021 har gröna resplaner tagits fram för Agnes kulturhus och Hemlingborg. Gavlefastigheter har också arbetat med hållbar skolmobilitet genom att öka barn och ungas deltagande i utformning av trafikmiljön på skolan och där är elevråden är ett viktigt forum. Gavlefastigheter har också tagit fram en strategi för laddinfrastruktur för elfordon på Gavlefastigheters fastigheter. När det gäller Gavlias egen verksamhet har det skett arbete för att främja alternativ till bilen så som cykel och digitala möten.

Gavlia har som mål att 100% av Gavlias fordon ska kunna drivas med förnybara drivmedel samt att drivmedelsförbrukning ska vara 100% fossilfri 2025. Under 2021 kunde 99% av fordonen tankas fossilfritt. Gällande andelen som tankats fossilfritt är bedömningen att det gjorts en förbättring jämfört med förra året, siffran var då 86%. Genom tvåkortssystemet som används för de interna fordonen går det enkelt att följa upp hur fordonen tankas och därefter kan återkoppling göras direkt till föraren om en felaktig tankning har gjorts.

Gavlia har under 2021 även avyttrat ett flertal bilar på grund av verksamhetsförändringar. Detta har inneburit att ett flertal gasbilar, bland annat några med stora bensintankar samt HVO dieslar har minskat den interna fordonsflottan med ca 20 fordon. Under 2021 har alla tyngre arbetsmaskiner körts på HVO100. Alla bensindrivna gräsklippare har sålts under 2021 och när det gäller övriga småmaskiner drivs de i nuläget på bensin.

8.2 Gavlegårdarna

Gavlegårdarna är Gävle kommuns allmännyttiga bostadsföretag och har cirka 14 400 lägenheter och 1 000 byggnader med en total yta på 1 350 000 kvadratmeter.

Gavlegårdarna har cirka 60 procent av alla hyreslägenheter i Gävle kommun och omkring 30 000 Gävlebor bor hos Gavlegårdarna. På Gavlegårdarna arbetar 200 medarbetare.

Gavlegårdarna är bostadsbolaget med en över hundra år lång historia i Gävle. Idag bidrar bolaget i högsta grad till nyproduktion av bostäder, men också till förvaltning av de fastigheter som är en del av många gävleborgs livsmiljö. Som del av allmännyttan har Gavlegårdarna också ett viktigt uppdrag i samhället – att göra allmän nytta. Uppdraget innebär bland annat att bolaget tar ansvar för hur det påverkar samhället ur ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt perspektiv.

Miljö och energi – bakgrund och nuläge

Gavlegårdarna arbetar aktivt med energibesparande åtgärder som följer målen i det miljöstrategiska programmet för kommunens bolag. Gavlegårdarna deltar även i Sveriges Allmännyttas klimatinitiativ med målet om en fossilfri Allmännytta 2030, något som bolaget räknar med att nå. Fjärrvärme köps från Gävle Energi och Bionär Närvärme som är förnybar till 99,95 % samt el som är 100 % förnybar. Gavlegårdarna är redan nu fossilfria. Sedan 2010 finns ingen eldningsolja kvar i uppvärmningssystemen. Ingen elvärme finns kvar sedan 2014.

Löpande arbeten som utförts

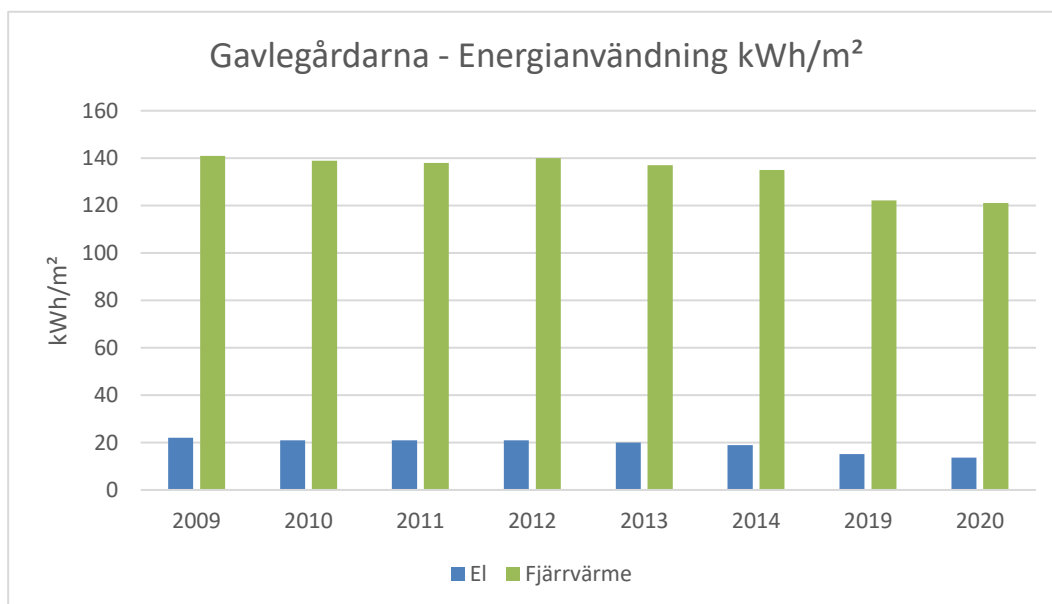
- Fjärrövervakning av fjärrvärmecentraler och ventilationsaggregat
- Kontinuerliga ronderingar, injusteringar, korrigering av temperaturer i övervakningssystemen

- Utbyte av gamla fläktar och ventilationsaggregat
- Byte till LED-belysning i allmänna utrymmen och gårdar
- Arbete med att tidigt upptäcka varmvattenläckage och åtgärda dessa
- Automatisk import av värden till energistatistikprogram för snabb och noggrann analys

Energieffektivisering vid renovering

- Byte från frånluftssystem till ventilationssystem med återvinning
- Tilläggsisolering av vindbjälklag och fasader
- Byte av gamla fönster mot nya energieffektiva
- Byte till vattenbesparande armaturer
- Byte till energieffektiv LED-belysning
- Injustering av värme och ventilationssystem

Arbetet med energibesparande åtgärder har gjort att den totala energianvändningen (el+värme) från 2009 har minskat från ca 163 kWh/m² till dagens ca 135 kWh/m². Den totala energianvändningen har alltså minskat med ca 17 %.

Figur 33: Gavlegårdarnas energianvändning (el+värme) i kWh/m² och år, normalårskorrigerat.

Miljö och energi – framtiden

Gavlegårdarnas energiarbete har varit intensivt fram till 2020 då bl.a. ett övervaknings- och styrsystem byggts upp vilket samtliga byggnader är uppkopplade till idag. Systemet består av ca 14 200 st temperaturgivare som installerats i samtliga lägenheter. I samspel med övriga system kommer detta innebära en total kontroll av energianvändningen. En energigrupp med specialkompetens inom energiområdet arbetar nu med att energieffektivisera och att genomföra arbetet med att energioptimera samtliga byggnader i fastighetsbeståndet med hjälp av de nya verktygen som finns på plats.

Vid ny- och ombyggnationer har Gavlegårdarna ambitionen att bygga bättre än Boverkets energikrav inom ramen för vad som är ekonomiskt rimligt.

Att miljöanpassa resor och transporter är ett av målen i såväl Gavlegårdarnas miljöprogram som i Gävle kommuns Miljöstrategiska program. Det senare har ett övergripande mål som säger att resor som företas av anställda i Gävle kommunkoncern ska vara miljöanpassade, kostnadseffektiva och trafiksäkra.

Gavlegårdarna bedömer de egna transporter numera är helt fossilfria. I fordonsparken finns 35 el-bilar, 37 biogas-bilar samt 17 fordon som använder HVO. Medarbetarna kan även nyttja 13 personalcyklar varav åtta är elcyklar, dessutom finns fyra traktorer som använder HVO. Under året har även ett nytt bokningssystem införskaffats med syfte att effektivisera och underlätta bokning av resor samtidigt som det ska motivera användarna att välja andra alternativ än bilen i första hand. Ytterligare initiativ till att minska CO₂ utsläppt:

- Bolaget har gjort en förstudie för att undersöka möjlighet till delning av fordon i form av bilpool för hyresgäster, med fokus på samnyttjande av bolagets befintliga pool
- En Grön Resplan har tagits fram tillsammans med Gavlefastigheter och Gävle kommun för att främja hållbart resande för verksamheterna på Hemlingborg, där Gavlegårdarna bygger ett vård- och omsorgsboende
- Fortsatt arbete i att se över laddmöjlighet för elfordon inom bolagets fastigheter nu i samverkan med kommunens bolag och sektorer
- Samlat Gävle kommun, byggherrar och X-trafik kring gemensam avsiktsförklaring om Godisfabriken som en stadsdel där hållbart resande är centralt

8.3 Gävle Hamn

Gävle Hamn AB har i uppdrag att skapa förutsättningar för hållbara, säkra, effektiva och kundanpassade logistik tjänster genom att tillhandahålla effektiv hamninfrastruktur med hög kapacitet för hamnens kunder, och intressenter såsom terminaloperatörer, speditörer och varuägare.

Gävle Hamns uppdrag från ägaren Gävle kommun är att äga, förvalta och svara för den långsiktiga utvecklingen av mark, infrastruktur och magasin i kommunens hamnområden, Fredriksskans och Granudden.

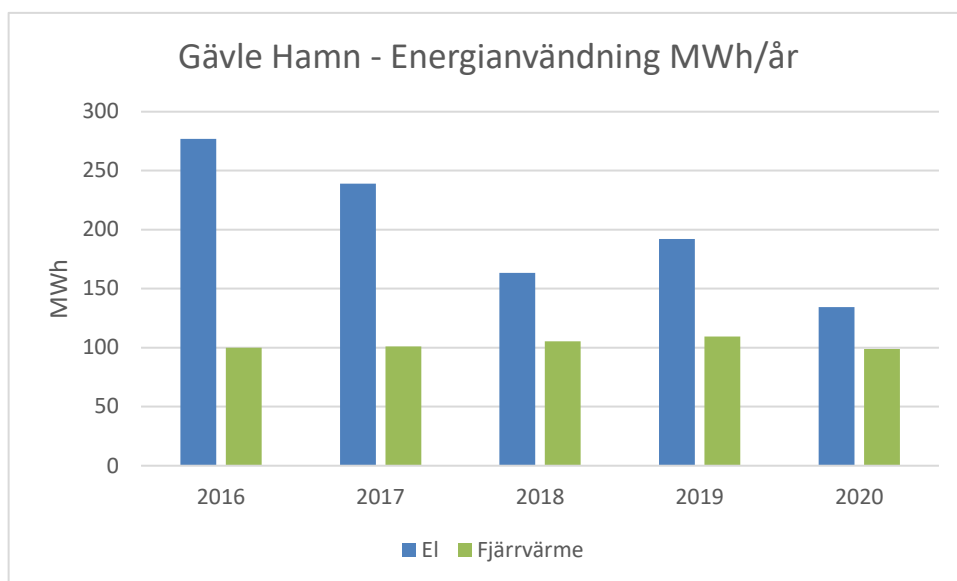
Hamnområdet inhyser ett 30- till 40-tal självständiga företag, som arrenderar, hyr eller opererar dagligen i hamnområdet. Cirka 400 personer har därigenom sin fasta arbetsplats i hamnen. Därutöver rör sig en stor mängd chaufförer, byggtreprenörer och övrig arbetskraft i hamnområdet varje dag. Ungefär 1 500 gods- eller persontransporter passerar genom hamnens grindar varje dygn och 10-20 tågset ankommer eller avgår per dag.

Miljö och energi – bakgrund och nuläge

De största energiförbrukarna inom Gävle Hamn AB är arbetsfordonens drivmedelsförbrukning (HVO) och elanvändning. Det är även dessa områden som har haft störst historisk fokus vid arbetet med energi- och miljöåtgärder. Hamnen i sig skapar förutsättningar, och arbetar aktivt, för energieffektiva transportlösningar, exempelvis med överflytt att gods till sjöfart och tåg från lastbil. Exempel på genomförda åtgärder de senaste åren är:

- Beredning av kajer för att kunna leverera ström till ankommande fartyg.
- Övergång från fossila drivmedel i bilar, arbetsmaskiner och fordon till enbart fossilfria drivmedel
- Byte från aerotemperar till luftvärmepumpar inom vissa uppvärmda byggnader.
- Energiutbildning för samtliga anställda.
- Montering av energieffektiv led-belysning i farleden, vägar och byggnader.
- Installation av automatiska styrsystem för el och värme.
- Installation av automatiska styrsystem för utomhusbelysning.

Energianvändningen i Gävle Hamn ses i Figur 34. Stora delar av hamnen såldes till ett externt terminalbolag under 2015 vilket innebar att energianvändningen för hamnen sjönk till en betydligt lägre nivå.

Figur 34: Gävle Hamns energianvändning i MWh/år.

Miljö och energi – framtiden

Under året 2020 har ett tioårigt program kallat Energioptimerat hamnkluster antagits. Programmet avser att skapa riktning och framdrift i energi- och hållbarhetsarbetet genom att forma en arena för företagen och de övriga organisationerna i klustret. Den stora utmaningen för transportsektorn, tillika Gävle hamnkluster, är att mycket snabbt integrera ett framväxande energisystem som bygger på förnybara energikällor med ett i huvudsak befintligt logistiksystem.

Syftet med programmet är att säkerställa att Gävle Hamn AB genomför de insatser som krävs, i rätt omfattning och i rätt tid för att hamnklustret som helhet ska kunna möta samhällskraven på kraftig CO₂-reduktion och ökad energieffektivitet. Programmet har fyra primära insatsområdena, som naturligt ligger inom Gävle Hamn AB's ansvarsområden, organiserar de projekt och åtgärder (många redan pågående eller initierade) som rakt bär mot kravet på CO₂-reduktion och ökad energieffektivitet:

- Framtidssäkra fysisk infrastruktur (t.ex. tank- och laddinfrastruktur, landström för fartyg, HCT₅, BK46)
- Effektivisera hamngemensamma verksamheter och processer (utveckla, digitalisera)
- Säkra elförsörjning och utveckla Gävle hamn som hub för förnybar energi (möta framtidens effektbehov inom området, utreda förutsättningarna för att utveckla ett mikronät för energy management, utveckla sätt att fånga in och lagra energi)
- Etablera Gävle hamn som fysisk vätgashub för ett regionalt vätgassystem

8.4 Gästrike Vatten

Gästrike Vatten ansvarar för dricksvattenförsörjningen och avloppshanteringen i kommunerna Gävle, Hofors, Ockelbo, Älvkarleby och Östhammar. Bolaget ägs gemensamt av kommunerna.

Gästrike Vattens drygt 115 medarbetare arbetar för en hållbar utveckling och en framtid med friskt vatten, rena sjöar och hav. Sammanlagt har bolaget 30 vattenverk, 20 vattentorn, 13 råvattenpumpstationer, 6 vattenkiosker, 29 tryckstegringsstationer, 22 reningsverk och 294 pumpstationer i kommunerna.

Miljö och energi – bakgrund och nuläge

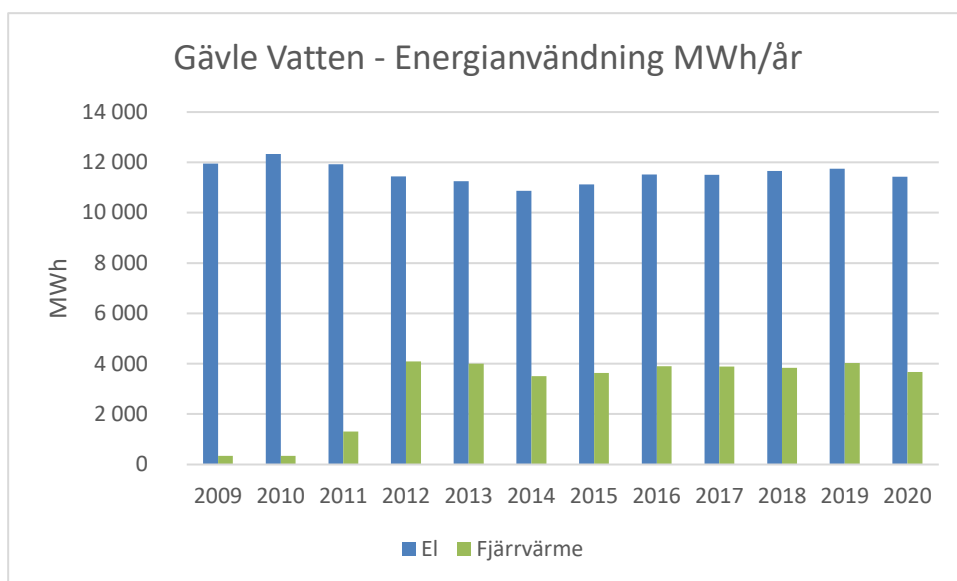
Energianvändning på Gästrike Vatten AB och dess dotterbolag har sedan starten av företaget ^{Sid 151(183)} deltagit i två av Svenskt Vattens energiprojekt. Den större delen av energibesparingarna som gjorts är kopplat till processförbättringar, förnyelse av ledningsnätet men också att i den dagliga driften och underhållet beakta energiförbättrande åtgärder.

Exempel på utförda åtgärder för energieffektiviseringar:

- Processoptimeringar i energikrävande processer.
- Byte från elvärme till framför allt värmepumpar på nästan alla vattenverk, reningsverk, tryckstegringar och en del pumpstationer.
- Installation av termometrar på många spillvattenpumpstationer som larmar vid hög temperatur.
- Energianvändning tas i beaktande vid inköp av nya maskiner och instrument.
- Justering av fastighetsventilation för att optimera energiförbrukningen

Då energiplanen gäller för Gävle kommun har fokus lagts på dotterbolaget Gävle Vattens energistatistik vilket illustreras i Figur 35.

Sedan år 2009 har Gävle Vatten minskat sin elanvändning med cirka 1 GWh till och med år 2021, samtidigt som verksamheten utökats med ett stort antal nya elanläggningar där majoriteten av de nya anläggningarna är pumpstationer, tryckstegringar, brunnar, flödesmätare, vattenkiosker, fastigheter med vatteninfiltrationsanläggning.

Figur 35: Gävle Vattens energianvändning i MWh/år.

Fjärrvärmeanvändningen ökade markant år 2012. Anledningen är att uppvärmningen av slammet i rötkamrarna då började ske med fjärrvärme i stället för med biogas.

Fordonsgasens energiinnehåll är högre än den extra värme som tillförts med fjärrvärme. Därmed kan det sägas att förändringen av gashanteringens energimässigt lönat sig och att potential finns för att Gävle Vatten ska bli en nettoenergiproducent.

Gävle Vatten producerar energi genom att utvinna rötgas som levereras till Ekogas AB:s uppgraderingsanläggning. De senaste tre åren har bolaget producerat mellan 1 050 – 1 250 kNm³. Under 2021 producerades ca 1 160 kNm³ varav 92% kunde tas emot av Ekogas och resterande facklades.

8.5 Transporter inom kommunkoncernen

Inom kommunkoncernens verksamhet används dagligen flera typer av fordon. Andelen tjänstebilar som kan drivas med förnybart drivmedel var 86 procent 2020.

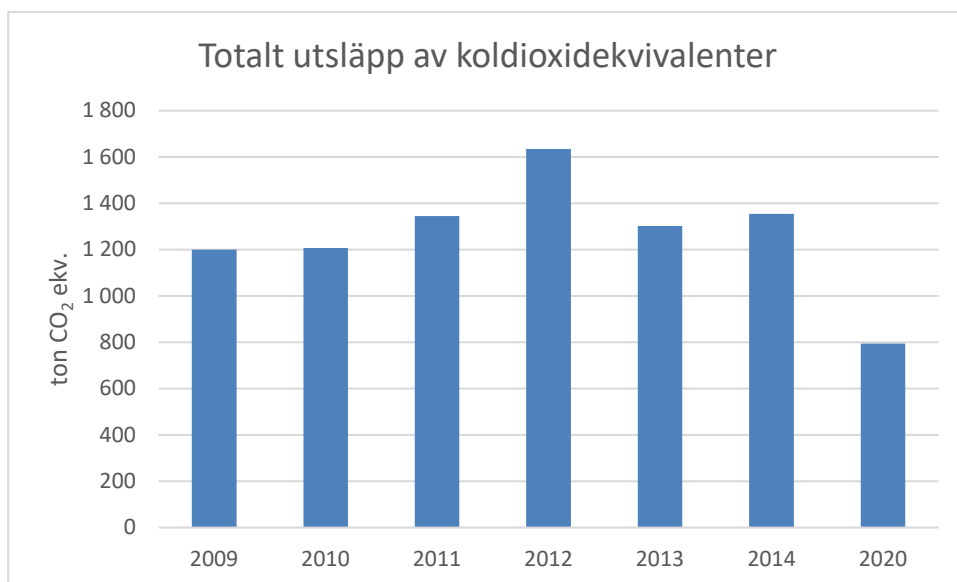
För att minska resor och transporter inom kommunkoncernen regleras dessa utifrån kommunkoncernens resepolicy. Där beskrivs bland annat i vilken ordning olika typer av färdmedel väljs och hur man ska resa.

8.6 Utsläpp från transporter

Koncernens totala koldioxidutsläpp från transporter uppgick år 2020 till cirka 794 ton koldioxidekvivalenter. Det är en minskning med cirka 34 procent jämfört med år 2009, se Figur 36.

Utsläppen är redovisade för de fordon som koncernen äger och leasar. De utsläpp som orsakats av privata bilar i tjänst är inte medräknade. Utsläppen är beräknade utifrån ett livscykelperspektiv.

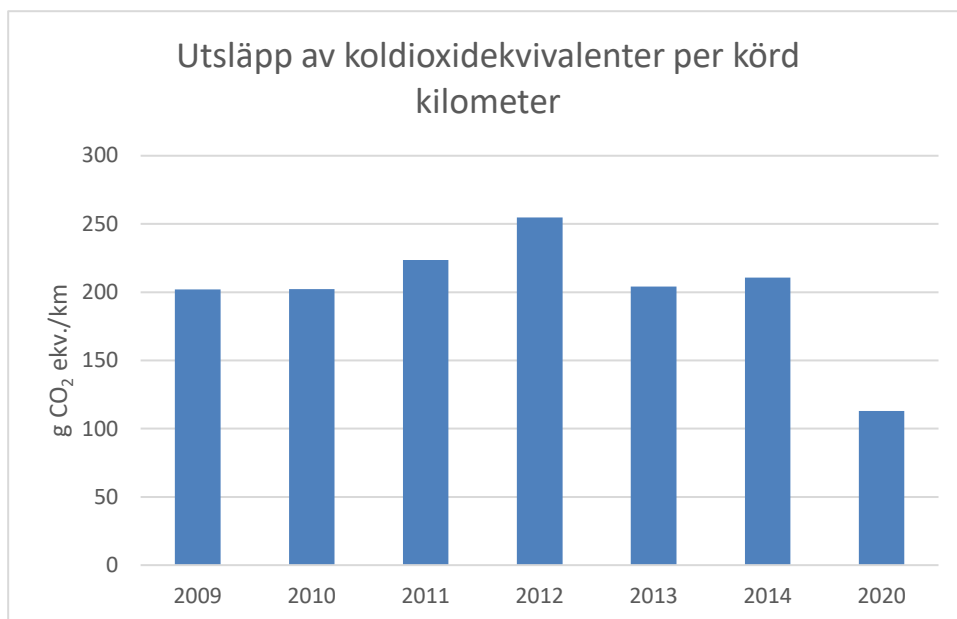
Genom att redovisa utsläppen ur livscykelperspektivet tas hänsyn till hela produktionskedjan från odling av råvaror till förbränning av bränslet i bilen, istället för att endast se till utsläppen i avgasröret.

Figur 36: Gävle kommunkoncerns transporters klimatpåverkan redovisat i ton koldioxidekvivalenter.

I Figur 37 visas utsläppen från kommunkoncernens bilresor redovisade i gram koldioxidekvivalenter per körd kilometer mellan år 2009 och 2020.

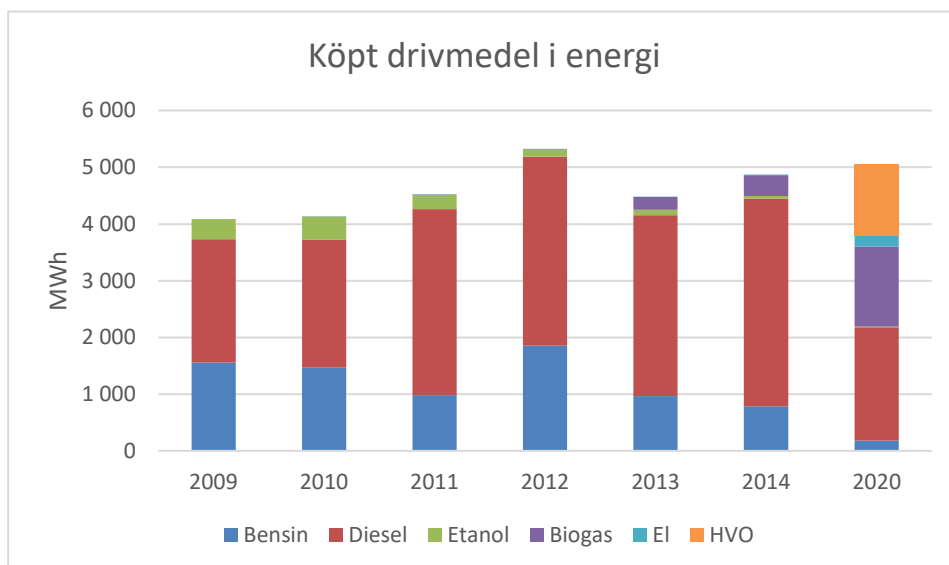

Figur 37: Utsläpp från den kommunala bilparken i gram koldioxidekvivalenter per körd kilometer.

Figur 38 redovisar kommunkoncernens drivmedelsinköp, bensin, diesel, etanol och biogas omräknat till energi. År 2020 köptes cirka 200 m³ diesel vilket motsvarar ungefär 2 000 MWh. Motsvarande för bensin var cirka 20 m³ eller 180 MWh.

Orsaken till att drivmedelsköpen redovisas i köpt energi är för att kunna inkludera biogasen, som mäts i normalkubikmeter samt för att exempelvis bensin och diesel har olika energiinnehåll.

Figur 38: Kommunkoncernens drivmedelsköp omräknat till energi.

År 2020 hade kommunkoncernen 652 personbilar och lätta lastbilar. Av dessa kan 559 st, eller 86 %, drivas med förnybart bränsle.

8.7 Lagen om energikartläggning i stora företag, EKL

Den 1 juni 2014 trädde lag (2014:266) om energikartläggning i stora företag (EKL) i kraft. Lagen syftar till att främja förbättrad energieffektivitet i stora företag. Energimyndigheten ansvarar för föreskrifter och tillsyn av lagen.

Energikartläggningen ska ge svar på hur mycket energi som årligen tillförs och används för att driva verksamheten. Energikartläggningen ska även ge förslag på kostnadseffektiva åtgärder som företaget kan vidta för att minska sina kostnader, minska energianvändningen och därmed öka energieffektiviteten.

Gävle Stadshus AB "kvalificerar sig" som ett stort företag i lagens mening och omfattas därmed av den nya lagen. Följande verksamheter ingår:

- Gävle Energi AB
- Gävle Kraftvärme AB
- Bionär Närvärme AB
- Gästrike Ekogas AB
- Gavlefastigheter i Gävle AB
- AB Gavlegårdarna
- Gävle Hamn AB
- Gästrike Vatten (Gävle Vatten)

Arbetet med lagen om energikartläggningar i stora företag är ett fortlöpande arbete som "rullar på" i 4-års cykler. Vart fjärde år ska man upprätta ett nuläge gällande energianvändning i det stora företaget och följa upp om arbetet som sker med detaljerade energikartläggningar givit några energibesparingar.

Mer om arbetet finns att läsa i den "Övergripande beskrivningen av Gävle Stadshus AB 2019".

9 Bilaga C – Uppföljning av mål i energiplan 2016-2020

I energiplanen från 2016-2020 angavs elva huvudmål med tillhörande indikatorer.

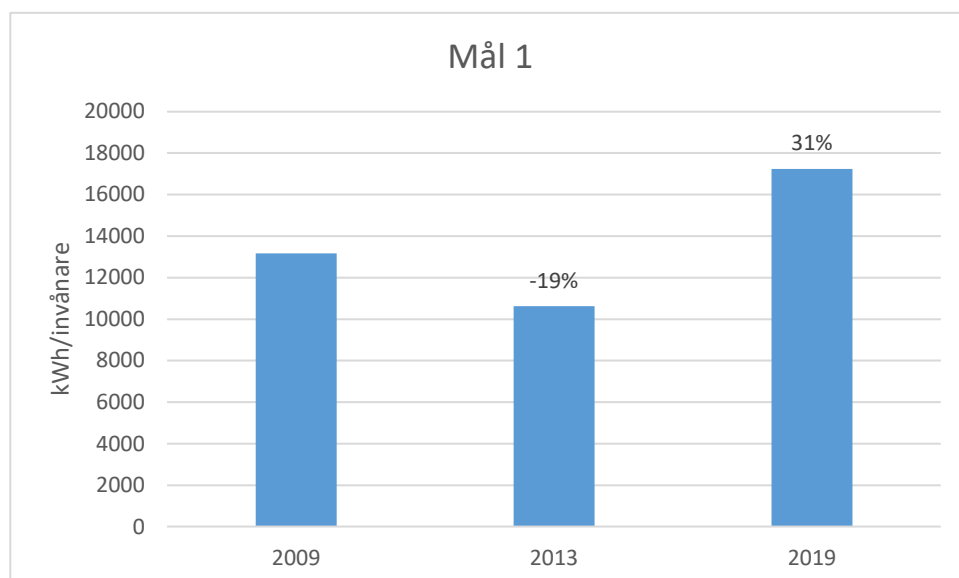
Nedan följer en uppföljning av Huvudmålen. Tyvärr så finns inte viss data för 2020 tillgängligt ännu varför uppföljningen av vissa mål följs upp mot år 2019.

Mål 1 - Näringslivet och gävleborna ska ha 25 % effektivare energianvändning till år 2020 jämfört med 2009.

Huvudindikator

Total energianvändning per invånare, exklusive transporter och industri och byggverksamhet, där tillvaratagen restvärme till FJV-nätet subtraheras från SCBs siffror (kWh/inv).

Målet har inte uppnåtts då energianvändningen per invånare har ökat från 13 169 kWh/inv år 2009 till 17 236 kWh/inv 2019, enligt siffror från SCB.

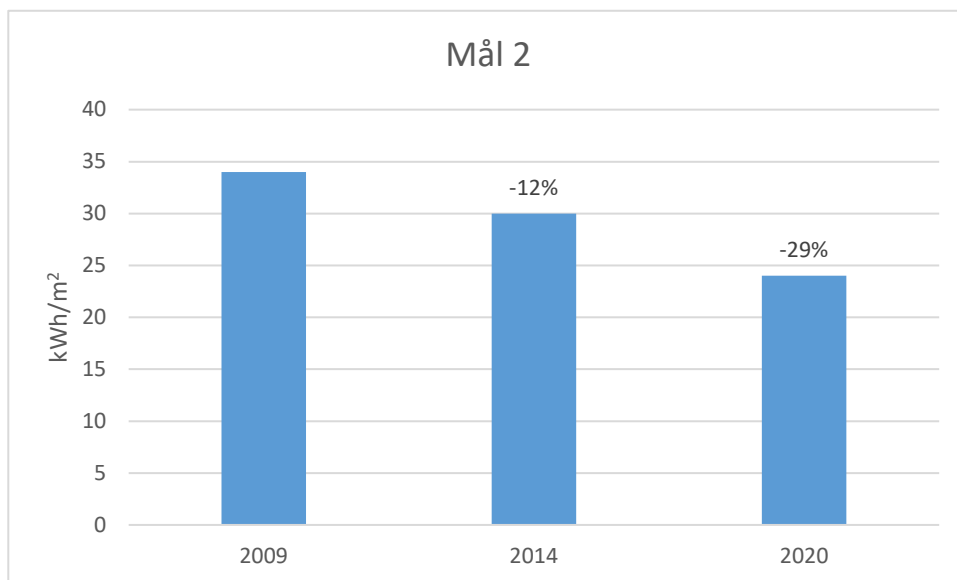

Mål 2 - Elanvändningen i Gävle kommunkoncerns fastigheter med lokaler och bostäder ska vara 20 % effektivare till år 2020 jämfört med 2009.

Huvudindikator

Kommunkoncernens energianvändning per kvadratmeter A-temp och år (kWh/m², A-temp).

Målet har uppnåtts då energianvändningen per kvadratmeter A-temp och år har minskat från 34 kWh/m² och år 2009 till 24 kWh/m² och år 2020. En minskning med 30%.

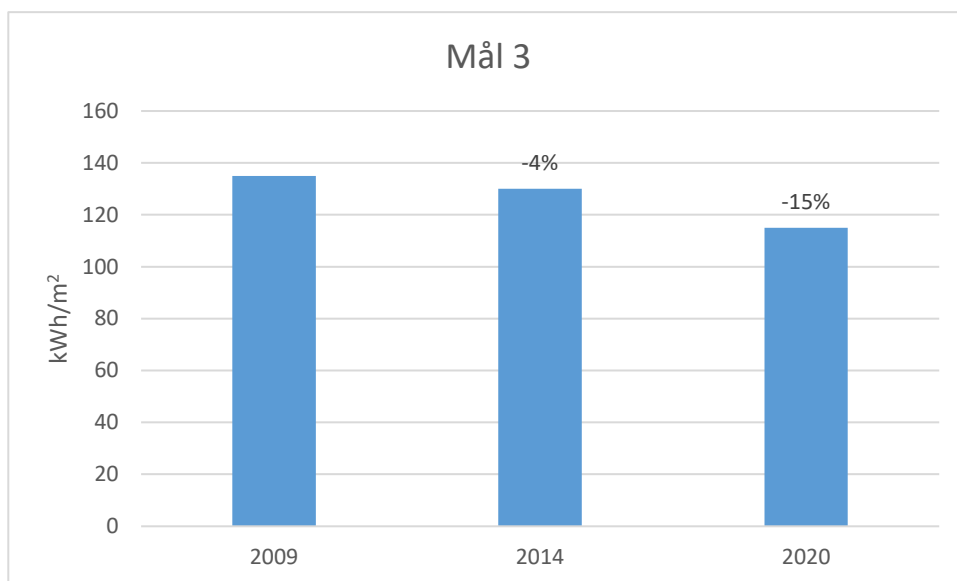

Mål 3 - Värmeanvändningen i Gävle kommunkoncerns fastigheter med lokaler och bostäder ska vara 10 % effektivare till år 2020 jämfört med 2009.

Huvudindikator

Kommunkoncernens energianvändning per kvadratmeter A-temp och år, normalårskorrigerat.

Målet har uppnåtts då energianvändningen per kvadratmeter A-temp och år (normalårskorrigerat) har minskat från 135 kWh/m² och år 2009 till 115 kWh/m² och år 2020. En minskning med 15%.

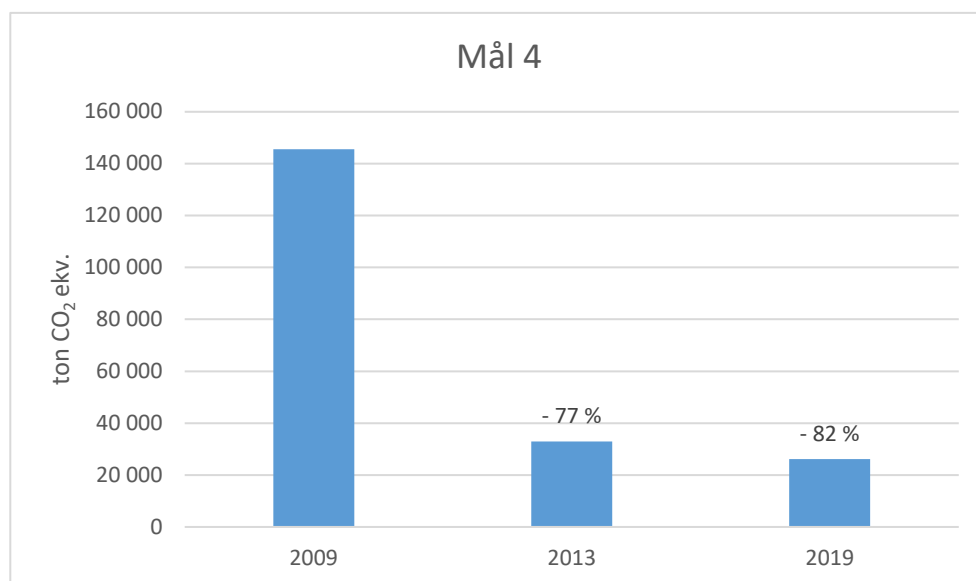

Mål 4 - Näringslivet och gävlebornas energianvändning i fastigheter och anläggningar ska vara fossilfria år 2030.

Huvudindikator

Koldioxidutsläpp från energisystemet per år i Gävle kommun som geografiskt område. Data från RUS, SMHI Nationella emissionsdatabasen

Målet har inte helt uppnått ännu men koldioxidutsläpp från energisystemet per år i Gävle kommun som geografiskt område har minskat markant från 145 486 ton CO₂-ekv år 2009 till 26 169 ton CO₂-ekv år 2019. En minskning med 82%.

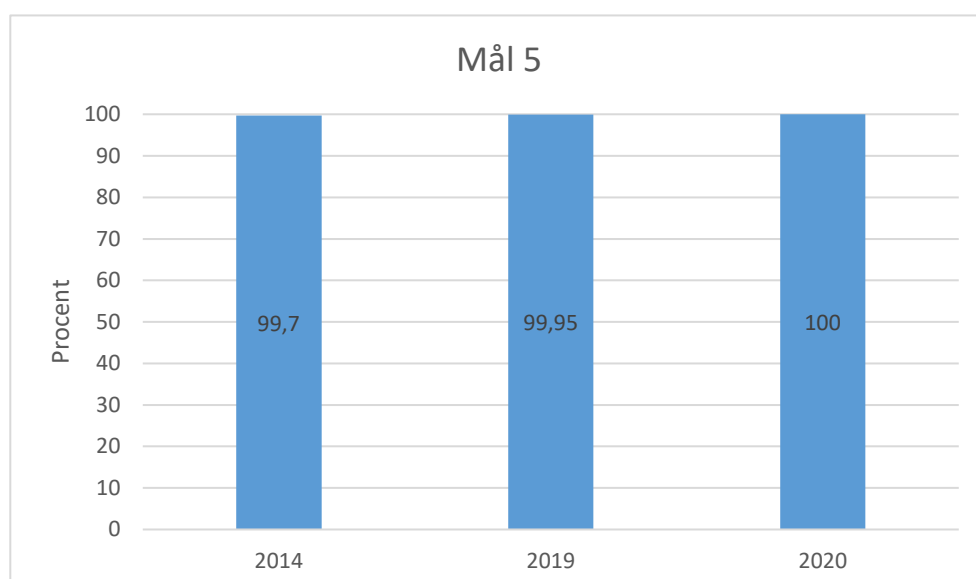

Mål 5 - Gävle kommunkoncerns energianvändning i fastigheter och anläggningar ska vara fossilfri år 2018.

Huvudindikator

Andel förnybar energi i fjärrvärmemix

Målet uppnåddes 2020 då andel förnybar energi i fjärrvärmemixen uppgick till 100 %.

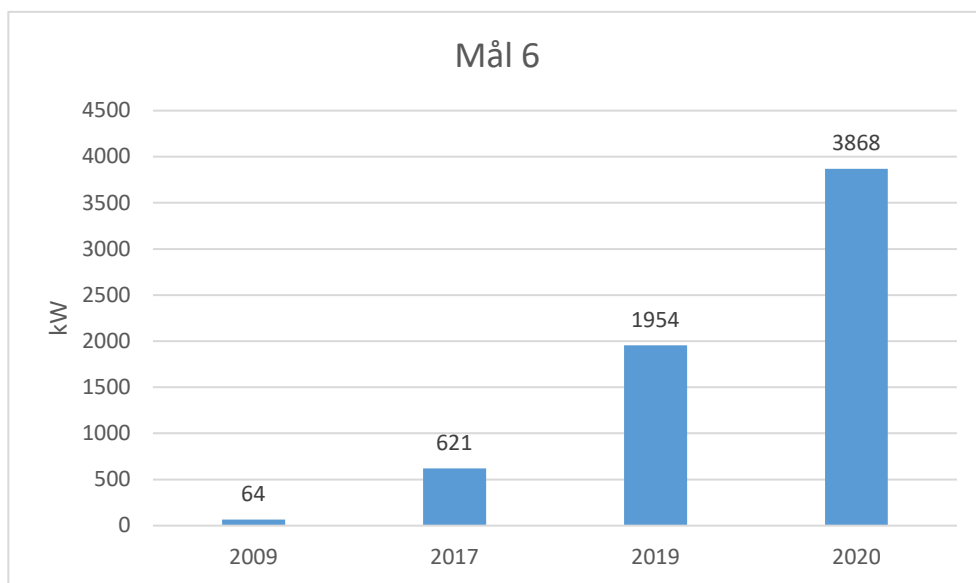
Mål 6 - Produktionen av förnybar energi inom Gävle kommun som geografiskt område ska öka.

Huvudindikator

Installerad effekt på solceller i kommunen.

Visar en intressant ökning av installation av solcellsanläggningar.

Installerad effekt på solceller har ökat från 64 kW år 2009 (osäker siffra då endast statistik från kommunkoncernens egna anläggningar finns tillgänglig) till 3 368 kW (gäller hela Gävle kommun) år 2020.

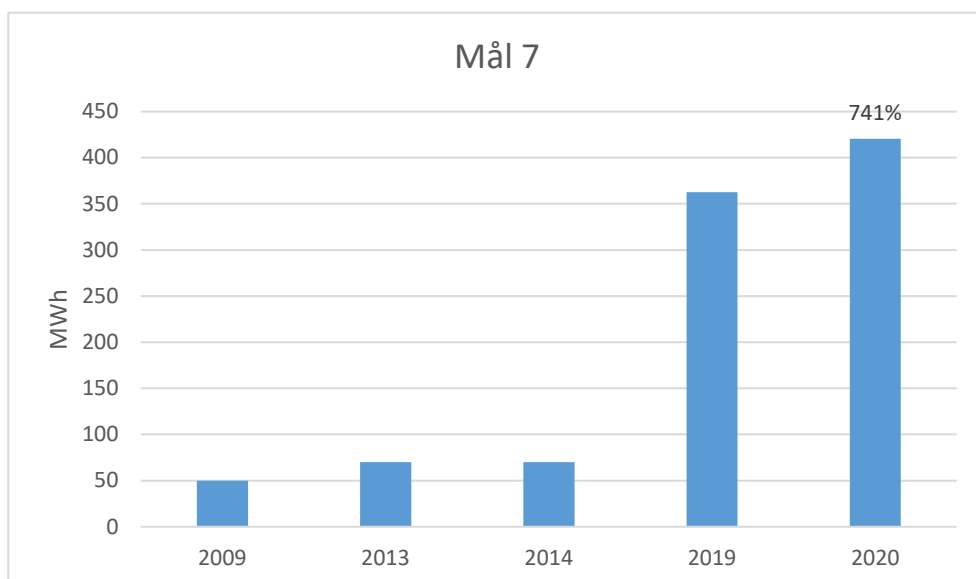

Mål 7 - Produktionen av solenergi inom Gävle kommunkoncern ska öka med 600 % till år 2020 jämfört med 2009.

Sekundärindikator

Genererad el per år.

Målet har uppnåtts då både installerad topp effekt i kW och genererad el i MWh har ökat markant från 64 kW installerat effekt år 2009 till 670 kW år 2020. En ökning med 947 %. Vidare har produktionen ökat från ca 50 MWh år 2009 till ca 420 MWh år 2020, en ökning med 741 %.

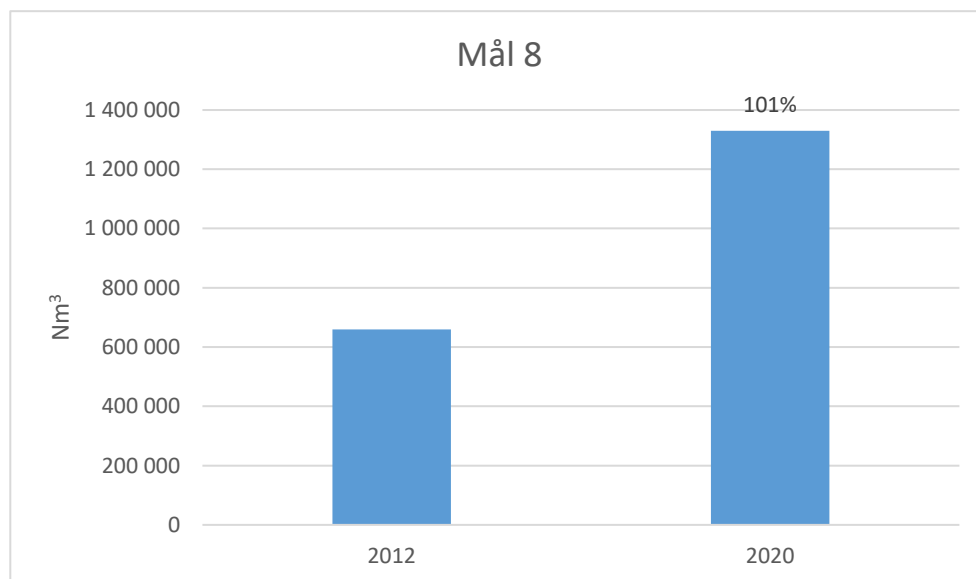

Mål 8 - Produktionen av biogas ska öka med 400 % till år 2017 jämfört med år 2012.

Huvudindikator

Produktion av biogas per år. Vi visar hur biogasproduktionen ökat från 2012 till 2020.

Målet har inte uppnåtts då produktionen ökat med 101 % från 2012 till 2020.

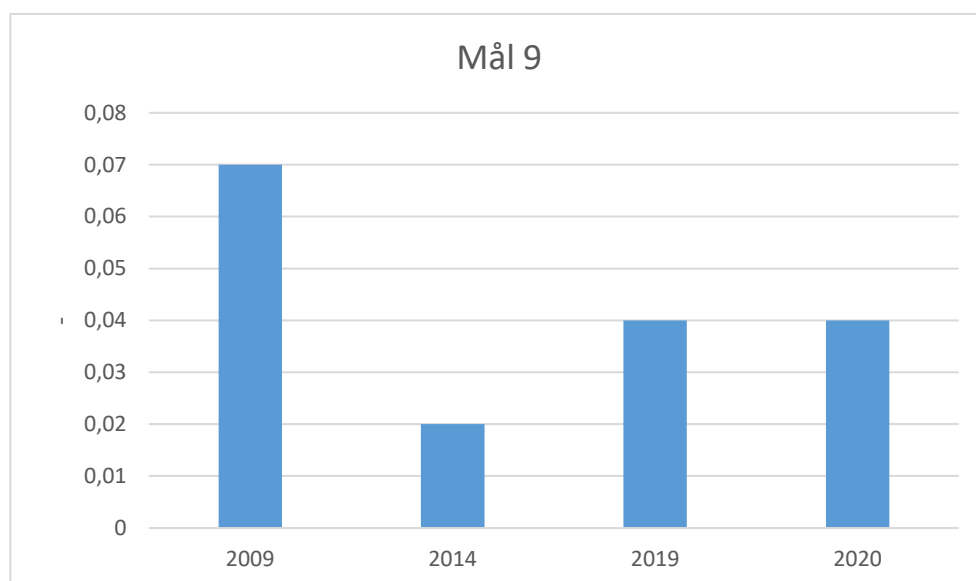

Mål 9 - Primärenergianvändningen för fjärrvärmens ska inte överstiga 0,05.

Huvudindikator

Primärenergianvändningen för fjärrvärmeproduktionen.

Målet har uppnåtts då primärenergianvändningen för fjärrvärmeproduktionen ej överstigit 0,05 sedan 2012. År 2020 uppgick primärenergianvändningen till 0,04.

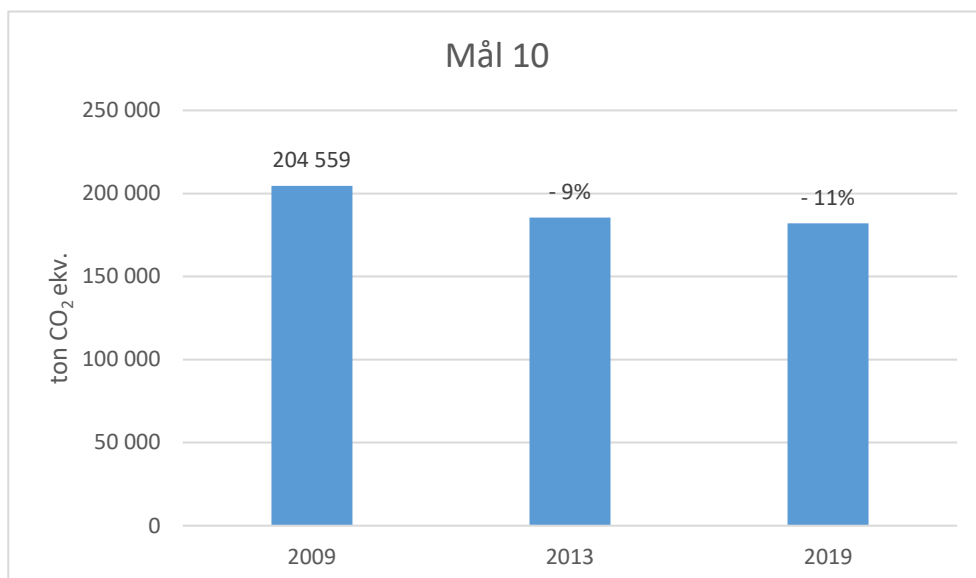

Mål 10 - Gävlebornas och näringslivets resor och transporter ska vara fossilfria år 2030.

Huvudindikator

Koldioxidutsläpp från transporter per år i Gävle kommun som geografiskt område (data från RUS).

Målet har inte helt uppnåts ännu men koldioxidutsläpp från transporter per år i Gävle kommun som geografiskt område (data från RUS) har minskat från 204 559 ton CO₂-ekv år 2009 till 182 019 ton CO₂-ekv år 2019. En minskning med 11%.

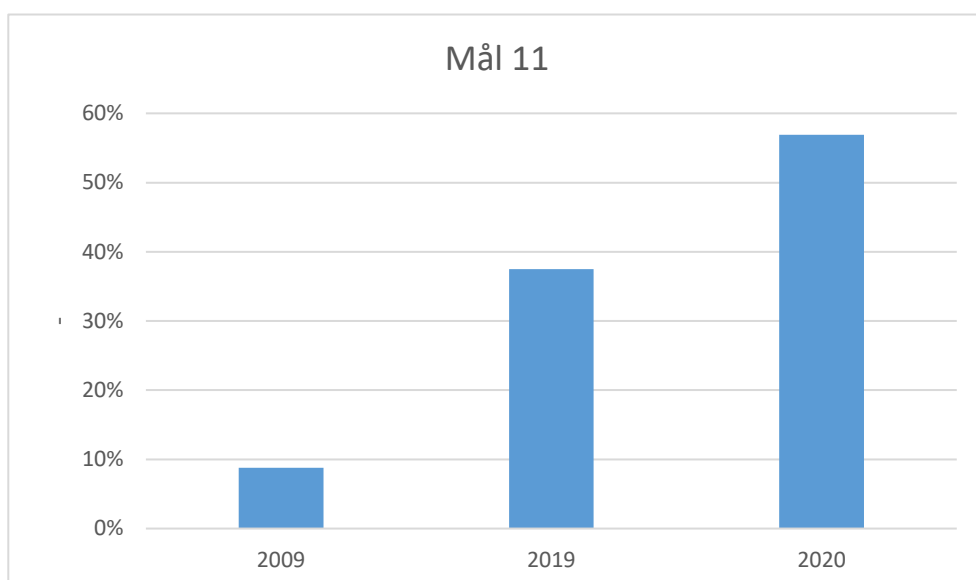

Mål 11 - Gävle kommunkoncerns egna resor och transporter ska vara fossilfria år 2020.

Huvudindikator

Andel förnybart av den totala drivmedelsanvändningen för kommunkoncernens fordon.

Målet har inte helt uppnåts ännu men andel förnybart av den totala drivmedelsanvändningen för kommunkoncernens fordon har ökat markant från 9% 2009 till 57% år 2020.

Kommande beslut:
Grundläggande granskning av
Omvårdnadsnämnden 2021

17

22ON198

REVISIONSKONTORET

Omvårdnadsnämnden

Grundläggande granskning 2021

Grundläggande granskning 2021

Omvårdnadsnämnden

Andreas Halvarsson, revisionskontoret

Gävle kommun 2021-03-24

Dnr:21REK15

www.gavle.se

Innehållsförteckning

Grundläggande granskning av Omvårdnadsnämnden	3
Bakgrund	3
Metod	3
Revisionskriterier	3
Begreppsförklaringar	4
Granskningsresultat	4
Kort om omvårdnadsnämnden ansvar	4
Lagstiftning	5
Reglemente	5
Tillsynsmyndigheter	5
Målstyrning och måluppfyllelse	5
Ekonomistyrning	8
Riskhantering	10
Intern kontroll	11
Yrkesrevisorernas sammanfattande ställningstagande	12

Grundläggande granskning av Omvårdnadsnämnden

Bakgrund

Den grundläggande granskningen syftar till att ge de förtroendevalda revisorerna en grund för beslutet att till- eller avstyrka ansvarsfrihet för nämnden i rapporteringen till kommunfullmäktige. Den skall också ge ett underlag till om kritik eller anmärkning ska framföras till nämnden.

I denna rapport tar den yrkesrevisor som är sakkunnigt biträde ställning till de grundläggande frågorna om

- verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt,
- om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Den grundläggande granskningen i denna rapport är ett av underlagen för revisorernas bedömning om de ska tillstyrka att nämnden beviljas ansvarsfrihet.

Granskning av om räkenskaperna är rättvisande sker i granskningsrapporterna för Gävle kommuns delårsrapport och årsredovisning. Eventuella fördjupade granskningar rapporteras i separata revisionsrapporter.

Metod

De metoder som kommer att användas i granskningsarbetet är följande:

- Dokumentanalys
- Intervjuer/mailkontakter
- Löpande följa kallelser, handlingar och protokoll från nämnderna
- Dialogmöten där de förtroendevalda revisorerna samt sakkunniga biträden deltar.

Kommunrevisionen planerar årligen in ett dialogmöte med nämnden som ett led i den grundläggande granskningen. Inför dialogmötet ber Kommunrevisionen nämnden att lämna skriftliga svar på frågor Kommunrevisionen behöver för den grundläggande granskningen. Dessa frågor diskuteras sedan med nämnden under dialogmötet. Kommunrevisionens frågor är bilagda rapporten.

Redovisningen för kommun och nämnder granskas dels översiktligt i delårsrapporten, dels i en mer omfattande granskning av årsredovisningen, vilket resulterar i separata rapporter.

Revisionskriterier

En utgångspunkt för granskningen är de övergripande styrdokument som finns för Gävle kommunkoncern alternativt Gävle kommun. Exempel på dessa är:

Övergripande: Fullmäktiges kommunplan med mål, uppdrag och ekonomiska ramar. Internkontrollreglemente och attestreglemente.

Nämnder: Reglementen, delegationsordningar, attestordningar
Tillsynsrapporter och beslut från de statliga organ som granskar myndighetsutövningen inom olika nämnder samt domstolsbeslut.

Begreppsförklaringar

Nedan följer en förklaring av de begrepp som yrkesrevisorerna använder vid sin bedömning:

Verksamhetens målstyrning

Begrepp:	Förklaring:
Ej ändamålsenlig	Förstärkningar i målstyrningen krävs
Ändamålsenlig	Fungerande målstyrning

Ekonomistyrning

Begrepp:	Förklaring:
Ej tillfredsställande	Anpassning till budget har inte skett. Avvikelse kan inte förklaras.
Tillfredsställande	Anpassning till budget har skett eller avvikelse kan förklaras.

Internkontroll

Begrepp:	Förklaring:
Bristfällig	Omedelbara förstärkningar krävs.
Tillräcklig	Fungerande internkontroll men behov av förstärkningar kan föreligga.

Granskningsresultat

Kort om omvårdnadsnämndens ansvar

Enligt nämndens reglemente¹ svarar nämnden för:

1. kommunens uppgifter enligt socialtjänstlagen (2001:453) som avser sådana omsorger och service som har som mål att kompensera för bortfall av fysiska och psykiska funktioner samt anknytande planering och uppsökande verksamhet, utom vad gäller särskilt boende enligt SoL 7 kap 1 §, punkt 2 och 3 i form av gruppboende/serviceboende för personer med funktionsnedsättning/socialpsykiatri samt hemtjänst som utförs av boendestöd samt personligt stöd, träffpunkter och dagverksamheter till målgruppen funktionsnedsättning/socialpsykiatri samt anknytande planering,
2. stöd till anhöriga till långvarigt sjuka och övriga inom omvårdnadsnämndens målgrupp,

¹ Senast reviderat 14 december 2020, dnr: 19KS455.

3. ledning av och ansvar som vårdgivare för den kommunala hälso- och sjukvården i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen (2017:30),
4. besluta om fördelning av medel ur stiftelser och fonder samt föreningsbidrag inom nämndens ansvarsområde,
5. att inom nämndens verksamhetsområde, avge yttranden eller upplysningar enligt särskild lagstiftning om dessa enligt författningen skall avges av socialnämnd eller den nämnd som enligt fullmäktiges beslut fullgör uppgifter inom socialtjänsten eller annars faller inom nämndens verksamhetsområde.

Lagstiftning

Utöver speciallagstiftningen regleras nämndens verksamhet av bland annat:

- kommunallag (2017:725)
- lag (2016:1145) om offentlig upphandling
- lag (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning

Reglemente

Utöver det som föreskrivs i "Huvudreglemente för kommunstyrelse och nämnder i Gävle kommun", kommunallagen och annan författning gäller bestämmelserna i nämndens reglemente.

Tillsynsmyndigheter

Genomgång av nämndens protokoll under 2021 visar att vid sammanträdet i januari fick nämnden information om Inspektion för vård och omsorgs (IVO) fördjupade tillsyn av vård- och omsorgsboendet Vallongården. Nämnden yttrade sig över tillsynen i mars 2021. Vidare har nämnden, i samband med anmälan av delegationsbeslut, fått återrapporterat beslutade yttranden till IVO och Lex Sarah-anmälningar. Av beslutsunderlagen tillika sammanställningar över besluten² framgår ingen uppgift om hur många beslut om yttranden eller anmälningar som fattats.

Yrkesrevisorernas iakttagelser

Vi noterar att nämnden fått information om ovan tillsyn. Vi menar att nämndens redovisning av delegationsbeslut bör vara mer detaljerad, så att det av berörda sammanställningar framgår exempelvis vem som varit beslutsfattare, ärendetyp, antalet beslut och beslutsdatum. Detta skulle göra beslutsunderlagen och protokollen mera överskådliga.

Målstyrning och måluppfyllelse

Nämndens bedömning

Som tabellen nedan visar omfattas nämnden av de två kommunövergripande målen "trygghet, sammanhållning och en välfärd att lita på i hela kommunen" och "en ekologiskt hållbar och klimatneutral kommun". Varje kommunövergripande mål bryts ner i ett nämndmål,

---

² Dnr: 21ON52.

totalt två nämndmål. Detta är en ökning jämfört med 2020 då nämnden inte hade egna nämndmål. Nämndmålet "ändamålsenlig effektiv verksamhet" mäts genom sex indikatorer, två för verksamheten inom hemtjänsten och fyra för verksamheten på vård- och omsorgsboende. Indikatorerna är samma sedan 2018. Indikatorerna baseras, enligt verksamhetsrapporten³, på Socialstyrelsens brukarundersökning. Nämndmålet "ett klimatneutralt Gävle 2035" mäts genom en indikator.

Kommunfullmäktiges mål	Nämndspecifikt mål	Utfall	
Trygghet, sammanhållning och en välfärd att lita på i hela kommunen.	Ändamålsenlig och effektiv verksamhet	●	
Nämndens indikatorer för hemtjänsten		Målvärde	Utfall
1. Andel äldre som uppger att personalen alltid eller oftast tar hänsyn till åsikter och önskemål.		90 %	-
2. Andel äldre som uppger att de alltid eller oftast kan påverka vilka tider de får hjälp av personalen.		65 %	-
Nämndens indikatorer för vård- och omsorgsboende			
3. Andel äldre som uppger att personalen alltid eller oftast tar hänsyn till åsikter och önskemål.		82 %	-
4. Andel äldre som anger att de alltid eller oftast kan påverka vilka tider de får hjälp av personalen.		64 %	-
5. Andel äldre på vård- och omsorgsboende som är mycket eller ganska nöjda med de aktiviteter som erbjuds.		72 %	-
6. Andel äldre som uppger att det känns mycket eller ganska tryggt på vård- och omsorgsboendet		92 %	-
Kommunfullmäktiges mål	Nämndspecifikt mål	Utfall	
En ekologiskt hållbar- och klimatneutral kommun	Ett klimatneutralt Gävle 2035	●	
Nämndens indikatorer för målet		Målvärde	Utfall
Fem aktiviteter		5	3

Nämndens analys av utfall

Som tabellen ovan visar bedömer nämnden båda sina nämndmål som delvis uppfyllda (gula). De sex indikatorerna för målet "ändamålsenlig och effektiv verksamhet" har inte kunnat mätas tillika följts upp eftersom Socialstyrelsen inte genomfört sin brukarundersökning under 2021. Förra året tillämpade nämnden samma indikatorer för att mäta måluppfyllelsen av det kommunövergripande målet "trygghet, sammanhållning och en välfärd att lita på i hela kommunen". Då uppfylldes en indikator (grön) medan övriga fem uppfylldes delvis.⁴

Nämndens mål om "ett klimatneutralt Gävle 2035" uppfylls delvis, utfallet förklaras av att tre av fem aktiviteter genomförts under året.

Utöver måluppfyllelsen beskriver nämnden i sin verksamhetsrapport genomförda aktiviteter och summering av årets arbete. Årets verksamhetsrapport är mera uttömmande sett till beskrivning jämfört med verksamhetsrapport 2020⁵. Allmänt beskrivs Coronapandemin ha haft en fortsatt hög påverkan på nämndens verksamheter. Det har inneburit stränga prioriteringar och nya arbetssätt för att få verksamheten att

³ Dnr: 21ON360.

⁴ Dessa fem indikatorer var alla ca två procent från målvärdet.

⁵ Dnr: 20ON432.

fungera. Nedan följer summering av genomförda aktiviteter och årets arbete inom sektor välfärds kontor (som tillhör omvårdnadsnämnden)

Kontor myndighet, som ansvarar för handläggning och uppföljning av beslut enligt socialtjänstlagen (SoL), har anpassat sina arbetsätt utifrån restriktionerna där kontakt med kunder skett genom telefon eller digitalt. Totalt har kontoret fattat 4297 beslut om hjälp i hemmet. Uppföljning av beslut i verksamhetssystemet Treserva har fortsatt utvecklats. Det pågår utvärdering av ett pilotprojekt inom sektor välfärd rörande utskrivningsprocessen från slutenvården. Vidare pågår fortsatt arbete med Region Gävleborg om god och nära vård.

Kontor boendes (hälso- och sjukvårdsenheterna) ansvar för tillfälliga krisorganisationen för hälso- och sjukvården har övertagits av kontor stöd i hemmet. En ny krisplan har tagits fram. Olika kvalitetsgranskningar (egenkontroll) och kvalitetsmöten har genomförts i syfte att höja kvaliteten inom verksamheten. I verksamhetsrapporten beskrivs lärdomar och åtgärder utifrån Corona-pandemin, till exempel enhetschefers närvaro vid vård- och omsorgsboenden, kommunikation till anhöriga och följsamhet till basala hygienrutiner.

Inom kontor stöd i hemmet har olika åtgärder vidtagits för att garantera patientsäkerhet, bland annat förändrad personalplanering. Det så kallade Covid-teamet, som startades i Corona-pandemins början (maj 2020) har utvecklats på grund av minskad samhällssmitta och hög vaccinationstakt. En hög sjukfrånvaro bland personalen har påverkat verksamheten i hög grad i slutet av 2021. En korttidsenhet stängdes under året (beslut i nämnden i februari) vilket innebar en kostnad på 1 mnkr. I övrigt har fortsatta utvecklingsinsatser genomförts inom kontoret.

Inom kontor förebyggande och kompetens har verksamheterna bedrivits i begränsad omfattning på grund av pandemin.

Vidare beskrivs den allmänna bemanningssituationen inom hela sektorn som ansträngande vilket fått konsekvenser på ekonomi, arbetsmiljö och kundkvalitet.

När det gäller arbetet med nämndens miljömål beskrivs olika insatser såsom byte till miljövänligare drivmedel, byte till elbilar, minska engångsartiklar och inköp av närodlat mat. Handlingsplanen för fossilfria transporter har inte hunnit tagits fram.

Yrkesrevisorernas iakttagelser

” Enligt kap 6 § 6 kommunallagen ska nämnderna var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten”. Detta framgår även i reglementet för Gävle kommuns styrelse och nämnder⁶. I detta reglemente framgår vidare att nämnden har ansvar för att dess uppdrag och verksamhet är tydligt och genomförs på ett ändamålsenligt sätt med hänsyn till fullmäktiges mål och styrning, samt lagar och andra författningar för verksamheten.

---

⁶ Dnr:19KS455-29.

Vi noterar att nämnden förhåller sig till två av fullmäktiges fem övergripande mål. Det är inget krav på att nämnderna behöver förhålla sig till samtliga mål. Nämnden har även, jämfört med 2020, antagit två nämndmål vilket vi ser positivt på då det närmare preciserar vad nämnden ska uppnå under 2021. Vi konstaterar att nämndens indikatorer inte följts upp under 2021 på grund av att Socialstyrelsen inte genomfört sin brukarundersökning. I verksamhetsrapporten ges en detaljerad redovisning av den verksamhet och aktiviteter som genomförts under året.

Vi bedömer att det finns flera risker i nämndens målstyrning. Utgångspunkten för bedömningen är nämndens eget mål och dess formulering "ändamålsenlig och effektiv verksamhet". Ena risken är att nämnden inte formulerat indikator(er) för att följa upp sin myndighetsutövning enligt SoL och verksamheten som bedrivs enligt hälso- och sjukvårdslagen. Den andra risken är att nämnden inte fullt ut fastställt indikatorer som mäter effektiviteten inom dess verksamheter. Den tredje risken är att nämnden förlitar sin uppföljning av sina indikatorer på en extern undersökning. Konsekvensen blir som ovan beskrivit att utfall inte kan redovisas om undersökningen inte genomförs.

Ekonomistyrning

Nämndens bedömning

I figuren nedan illustreras nämndens budget (intäkter och kostnader) och utfall vid delår 1, delår 2 och verksamhetsrapport. Budgeterade intäkter beräknas till 208,3 mnkr och 1 296,6 mnkr i kommunbidrag. Kostnaderna beräknas till 1 504,2 mnkr fördelat på personalkostnader (-754,6 mnkr), köp av verksamhet (-461,9 mnkr), övriga kostnader (-280,6 mnkr) och avskrivningar/ränta (7,7 mnkr). Investeringsbudgeten uppgår 12,4 mnkr. Årets resultat beräknas till 0,0 mnkr.

(mnkr)	Verksamhetsplan/budget helår 2021	Delår 1 Utfall	Prognos helår 1	Förändrat kommunbidrag	Delår 2	Prognos helår 2	Förändrat kommunbidrag	Utfall 2021-12-31	Utfall 2020-12-31
Verksamhetens intäkter	208,3	69,4	208,3		138,7	210,0		227,4	227,6
Personalkostnader	-754,6	-240,5	-799,6 (budget -754,6)		-501,3	-810,0 (budget -747,8)		-811,3 (budget -764,1)	-791,9
Köp av verksamhet	-461,9	anges inte	anges inte		anges inte	anges inte		anges inte	anges inte
Övriga kostnader	-280,6	-242,1	-757,7		-510,8	-728,4		-730,3	-668,3
Avskrivningar/nedskrivningar/ränta	-7,7	-2,7	-7,8		-8,5	-8,5		-7,5	-7,0
Resultat före kommunbidrag	-1 296,6	-415,9	-1 356,8		-1 321,9	-1 336,9		-1 321,7	-1 239,6
Kommunbidrag	1 296,6	432,8	1 296,8	30,0	1 321,9	1 321,9	15,0, omfördelning 7,0	1 338,2	1 201,0
				1 321,9			1 338,2		
Årets resultat	0,0	16,9	-60,0		2,1	-15,0		16,5	-38,6
Investeringar	12,4	4,1	12,4		8,2	12,4		7,4	3,0

I verksamhetsrapport delår 1, som godkändes vid sammanträdet den 27 maj, var utfallet positivt (16,9 mnkr). Däremot prognosticerades ett negativt resultat (- 60 mnkr), som förklarades av ökade personalkostnader (-45 mnkr) och övriga kostnader (- 15 mnkr). Det prognosticerade utfallet baserades på att Corona-pandemin pågår över sommaren och inga budgeterade intäkter för merkostnader.

Kommunfullmäktige beslutade i juni att tillföra 30 mnkr till nämnden, som kompensation för årets pandemikostnader.

I verksamhetsrapport delår 2^a, som godkändes vid nämndens sammanträde den 30 september, var utfallet fortfarande positivt fast lägre (2,1 mnkr). Årets prognosticerade resultat var fortsatt negativt (-15 mnkr), dock en förbättring från delår 1 (- 45 mnkr). Prognosticerade personalkostnader för helåret fortsatte att öka (- 62,2 mnkr). Budget för personalkostnader hade ändrats från ursprungligen -754,6 mnkr till -747,8 mnkr.

Kommunstyrelsen beslutade i oktober att tillföra nämnden ytterligare 15 mnkr. Kommunfullmäktige beslutade samma månad att omfördela 7 mnkr i kommunbidraget från omvårdnadsnämnden till arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden. Omfördelningen grundar sig på en förändring i båda nämnders reglementen där ansvaret för träffpunkter och dagverksamhet till målgruppen funktionsnedsättning och socialpsykiatri flyttats från nämnden till arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden.

Årets resultat, enligt verksamhetsrapport per helår, uppgår till 16,5 mnkr, vilket motsvarar ett överskott om 16,5 mnkr. Överskottet beror på ytterligare ersättningar från Socialstyrelsen om ca 7 mnkr för merkostnader kopplade till Corona-pandemin. Därtill en lägre kostnad även inom vård- och omsorgsboende.

Som figuren ovan visar har nämndens budget för personalkostnader varierat under året. Personalkostnaderna överstiger budget med 47,2 mnkr. I samtliga verksamhetsrapporter beskrivs den stora kostnadsavvikelsen härröra till bemanning inom vård- och omsorgsboenden. Därtill beskrivs Corona-pandemin har inneburit ökade personalkostnader, utöver vård- och omsorgsboende, inom hemtjänst. Vidare visar figuren att kostnader (se post köp av verksamhet) grupperas på olika sätt i verksamhetsplan och i samtliga verksamhetsrapporter.

Nämnden bedömer att ekonomistyrningen är tillfredsställande.

Yrkesrevisorernas iakttagelser

Vi konstaterar att nämndens budget varierat under året, genom att kommunbidrag tillförts vid två tillfällen samtidigt som kommunbidrag omfördelats. Givet att budgeten varierat har även resultat och prognos varierat vid delårsrapporter (1 och 2) och verksamhetsrapport. Nämndens resultat vid samtliga rapporter var positivt med ett slutgiltigt överskott om 16,5 mnkr vilken är en positiv avvikelse mot årsprognosen som gjordes vid delårsrapport 2. Vi noterar dock att jämförelseåret har ett felaktigt resultat då nämnden skulle haft ett lägre resultat om 4,6 mnkr, till följd av en tidigare förändring i nämndens ansvar där en del av verksamheten överfördes till arbetsmarknad- och funktionsrättsnämnden.

Eventuella iakttagelser från detaljgranskningen kommer att redovisas i granskningsrapporten för Gävle kommuns årsredovisning.

Vi noterar att nämndens personalkostnader ökat under året och underskottet blev 47,2 mnkr. Vi kommer att under 2022 följa nämndens personalkostnader. Vidare noterar vi att köp av verksamhet inte följts upp

i någon av verksamhetsrapporterna. Detta är dock i enlighet med de mallar för rapporter som tillhandahålls av kommunstyrelsen.

Vi noterar att nämnden tar upp ekonomiska månadsrapporter för beslut löpande och uppdaterar prognoserna i samband med detta.

Riskhantering

En riskanalys ska ligga till grund för internkontrollplanen (6 § Gävle kommuns Internkontrollreglemente). Den omfattar ofta flera risker än de som tas med i internkontrollplanen.

Kritiska risker som tas med in i internkontrollplanen

Riskerna kan gå mot verksamhetsmål, finansiell rapportering samt lagstiftning. Nedan redovisas i princip endast de risker nämnden bedömer som kritiska. Det kan även finnas ytterligare risker som bedöms som mindre allvarliga i internkontrollplanen.

När ärendet om internkontroll behandlades i nämnden 2021-02-25 fanns riskanalys och riskmatris med enligt läsanvisning i ärendet. Dessa innehöll också instruktioner till nämndens ledamöter och ersättare att ta del av riskbedömningarna och att dessa själva skulle ta ställning till om detta var heltäckande och/eller om några riskbedömningar skulle ändras.

Riskanalysen innehåller totalt 22 risker fördelade under tre områden: 1) finansiell rapportering, 2) efterlevnad av externa och interna regelverk och 3) trygghet, sammanhållning och en välfärd att lita på i hela kommunen.⁹ Av dessa 22 beskrivs nio vara kritiska (röda). Dessa tre risker rör finansiell rapportering:

- bristande avtalstrohet.
- risk att nämnden inte når ställda ekonomiska krav i budget och att planerade resurser inte räcker till för att täcka kostnaderna.
- avtalstrohet.

Övriga sex risker, som går mot det kommunövergripande målet tillika tredje området, är:

- ej fungerande kompetensförsörjning/Personalbrist inom vissa professioner.
- pandemin innebär fortsatta störningar i verksamheten.
- att organisationen inte lär av misstag.
- brister i förmågan prioritera utvecklingsinsatser.
- kontroller av system och rutiner.
- beredskapslager skyddsutrustning.

---

⁹ Omvårdnadsnämnden har ändrat benämning, från ändamålsenlig och effektiv verksamhet till det kommunövergripande målet tillika nämndens mål (trygghet, sammanhållning och en välfärd att lita på).

För temat efterlevnad av externa och interna regelverk beskrivs ingen kritisk risk. Däremot beskrivs bristande intern kontrollorganisation som en "måttlig risk" (gul).

Yrkesrevisorernas iakttagelser

En iakttagelse är att riskanalysen i år varit med i beslutsunderlagen till internkontrollplanen. Det innebär att nämnden varit mer involverad i arbetet med riskanalysen än tidigare. Däremot har nämnden inte fattat beslut om riskanalys vilket vi rekommenderade nämnden föregående år för att nämnden ska kunna säkerställa en tillräcklig internkontroll enligt kommunallagen.

Vi noterar att riskanalysen innehåller nio risker, tre som rör finansiell rapportering och övriga sex med koppling till det nämndspecifika målet. Samtliga risker i riskanalysen är med i internkontrollplanen. Det betyder att nämnden får ta del av samtliga risker som identifierats i riskanalysen.

Intern kontroll

Nämndens bedömning

Som tidigare beskrivits bedömer nämnden en bristande intern kontrollorganisation som en måttlig risk. Risken handlar om dels att självvärderingar och egenkontroll av riskmoment i verksamheten inte genomförs, dels att avvikelser och risker i organisationen inte dokumenteras samt att avvikelser inte fångas upp. Likaså att åtgärder inte sker. Risken ska kontrolleras genom systematisk uppföljning och utvärderingar via intern kontrollrapporter.

Yrkesrevisorernas iakttagelser

Nämnden ska enligt 6 kap 7 § kommunallagen se till att den interna kontrollen är tillräcklig.

Varje nämnd har en skyldighet att löpande följa upp det interna kontrollsystemet inom nämndens verksamhetsområde (5 § Gävle kommuns Internkontrollreglemente).

Varje nämnd skall årligen antaga en särskild plan för uppföljning av den interna kontrollen. Olika granskningsområden bör väljas ut med utgångspunkt från en väsentlighets- och riskbedömning. Kontrollplanen styrs av den omfattning och volym som nämndens verksamhet har, och de väsentlighets- och riskbedömningar som har gjorts (6 § internkontrollreglementet inklusive tillhörande tillämpningsanvisningar).

- Vi noterar att internkontrollplanen har antagits i nämnden i enlighet med internkontrollreglementet. Internkontrollplanen färdigställdes enligt den tidplan som kommunstyrelsen fastställt. Däremot är intern kontrollplanen inte "klarmarkerad" i verksamhetssystemet Stratys.
- För kontroll av samtliga nio risker finns ett kontrollmoment. För sju¹⁰ risker beskrivs kontrollmomentet översiktligt dvs. ingen

10 Riskerna är: 1) bristande avtalstrohet, 2) risk att nämnden inte når ställda krav i budget och att planerade resurser inte räcker till för att täcka kostnaderna, 3) avtalstrohet, 4) ej fungerande kompetensförsörjning/personalbrist inom vissa professioner, 5) pandemin innebär fortsatta störningar i

närmare beskrivning av själva kontrollmomentet. För dessa sju kontrollmoment anges inte vem som ansvarar för kontrollmomentet.

Kommunstyrelsen har gjort en uppföljning av internkontrollen för samtliga nämnder vilken presenterades i samband med sammanträdet i juni 2021. Förutom mål och uppdrag finns även ett antal program som kommunfullmäktige tagit beslut om. Ett av dessa program beslutades under maj 2018 och det är "Mål och riktlinjer för privata utförare".

- Nämnden har ingen risk som är kopplad gentemot detta, vilket kan vara i sin ordning om de inte har identifierat risker som bör omfattas av internkontrollplanen.

Resultatet av uppföljningen av den interna kontrollen skall, med utgångspunkt från antagen plan, löpande rapporteras till nämnden. Rapportering skall ske skriftligt (7§ Internkontrollreglementet).

- Vi noterar att nämndens internkontrollrapport fastställts i nämnden i enlighet med internkontrollreglementet. Nämnden klarmarkerade internkontrollrapporten i enlighet med kommunstyrelsens instruktioner.
- Av uppföljningen framkommer att sex av nio risker kontrollerats. Av dessa visar resultatet av kontrollen ingen avvikelse (grön) för fyra risker. För kvarvarande två visar resultatet av kontrollen en mindre avvikelse (gul) respektive större avvikelse (röd). Avvikelsen gäller risken om ej fungerande kompetensförsörjning/personalbrist inom vissa professioner. Beskrivna förklaringar till avvikelsen är bemanningsproblematik och stora utmaningar att tillgodose behovet av vikarier under året.
- För två risker¹¹ har kontroll inte varit möjlig. För en risk¹² har ingen kontroll genomförts dvs. risken ingår inte i intern kontrollrapport.
- Kontroll av risken om en bristande intern kontrollorganisation visar en mindre avvikelse (gul). Behov beskrivs finnas att fortsatt utveckla formerna och strukturen för den interna kontrollen för att göra den så relevant, effektiv och funktionell som möjligt.

Yrkesrevisorernas sammanfattande ställningstagande

Utifrån den grundläggande granskning som gjorts via nämndens egen rapportering, dialogmöte med kommunrevisionen samt uppföljning av tillsynsrapporter gör yrkesrevisorerna nedanstående bedömningar och rekommendationer. Nämnden omfattas även av redovisningsrevision som resulterar i granskning av delår 2 och årsredovisning.

Yrkesrevisorerna tar nedan ställning till om verksamheten bedrivits på ett ändamålsenligt sätt, om ekonomistyrningen är tillfredsställande samt om den interna kontrollen är tillräcklig.

Verksamhetens målstyrning

Yrkesrevisorerna noterar att nämnden delvis uppfyller sina mål. Utfall för en av nämndens mål redovisas. För det andra målet finns en rad indikatorer där utfall inte redovisas på grund av den undersökning som

verksamheten, 6) att organisationen inte lär av misstag, 7) brister i förmågan att prioritera utvecklingsinsatser, kontroller av system och rutiner och 8) beredskapslager skyddsutrustning.

11 Riskerna är: bristande avtalstrohet och att organisationen inte lär av misstag.

12 Risken är avtalstrohet.

indikatorerna förlitar sig på inte har genomförts av Socialstyrelsen. I verksamhetsrapporten ges en detaljerad redovisning av den verksamhet och de aktiviteter som genomförts under året. Vi bedömer att det finns flera risker i nämndens målstyrning, riskerna är brist på indikatorer för nämndens verksamhet. Med anledning av ovanstående har yrkesrevisorerna svårt att bedöma nämndens ändamålsenlighet och måluppfyllelse.

Ekonomistyrning

Yrkesrevisorerna noterar att nämndens resultat håller sig inom den ekonomiska ramen från kommunfullmäktige. Nämndens budget har under utökats genom tillskott (totalt 45 mnkr) av kommunbidrag. En omfördelning (-7 mnkr) av kommunbidraget till arbetsmarknads- och funktionsrättsnämnden har skett avseende överföring av ansvar för träffpunkter och dagverksamhet till målgruppen funktionsnedsättning och socialpsykiatri.

Det finns en återkommande rapportering av det ekonomiska utfallet och nämnden får även uppdaterade prognoser i samband med nämndsammanträden.

Yrkesrevisorernas bedömning är att nämndens ledning, styrning och uppföljning gällande ekonomi för 2021 varit tillfredsställande.

Rekommendationer

Yrkesrevisorerna rekommenderar nämnden att säkerställa att internbudgeten omfattar den verksamhet som nämnden ansvarar för enligt fullmäktigebeslut.

Internkontroll

Internkontrollplan samt internkontrollrapport är upprättat i enlighet med reglemente och har antagits i nämnd. För en fullständig intern kontrollplan bör samtliga kontrollmoment beskrivas närmare och att en ansvarig för varje kontrollmoment anges. Nämnden är delaktig i framtagande av riskanalysen men den är inte godkänd av nämnden, vilket revisionen rekommenderade förra året. Yrkesrevisorernas bedömning är att nämndens interna kontroll delvis är bristfällig. För att den interna kontrollen ska anses vara tillräcklig är yrkesrevisorernas bedömning att nämnden behöver se över ovanstående.

Rekommendationer

Yrkesrevisorerna rekommenderar nämnden att fatta beslut om riskanalys då ansvaret för att den interna kontrollen är tillräcklig ligger enligt 6 kap 7 § kommunallagen på nämnden.

Missiv

Dnr 21REK15
2022-05-19

Omvårdnadsnämnden

Grundläggande granskning av omvårdnadsnämnden

Bakgrund

Yrkesrevisorerna har genomfört grundläggande granskning av omvårdnadsnämnden. Granskningen är dokumenterad i bifogad rapport och revisorerna godkände rapporten vid sitt sammanträde den 7 april 2022. Revisorerna beslutade den 19 maj att överlämna rapporten till omvårdnadsnämnden för kännedom och möjlighet att yttra sig senast 7 oktober.

Revisorerna i Gävle kommun genom

Eva-Karin Hamilton
Revisorskollegiets ordförande

Gunilla Beckman Ljung
Revisionschef

Bilaga 1: Grundläggande granskning omvårdnadsnämnden

Informationsärende: Anmälningsärenden

23

§ 6 Digital justering av nämnds- och fullmäktigeprotokoll

Dnr 21KS92

Expedieras till:
Samtliga nämnder
Kommunarkivet
Digitaliseringsenheten

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar i enlighet med kommunstyrelsens förslag

att meningen ”Styrelsen/nämnden får besluta att digital justering ska användas.” läggs till §25 i det gemensamma reglementet för kommunstyre och nämnder, samt

att meningen ” Digital justering får användas.” läggs till §25 i kommunfullmäktiges arbetsordning.

Ärendebeskrivning

Den 8 juni 2021 var den första gången som ett kommunstyrelseprotokoll justerades digitalt. Kommunallagen säger inget om att detta bestyrkande måste ske genom undertecknande med en penna. Det föreligger därför inget hinder enligt kommunallagen för att justera kommunala sammanträdesprotokoll med elektronisk signatur. Frågan har även prövats av förvaltningsrätten och kammarrätten i Göteborg där man också konstaterat att inga hinder föreligger.

Kommunstyrelsen och kommunfullmäktige har redan haft digitalt justerade protokoll. Men för att förtydliga just möjligheten för respektive nämnd så föreslås ett tillägg i det gemensamma reglementet för samtliga nämnder samt i kommunfullmäktiges arbetsordning.

Justerarna kommer nu att kunna justera protokollet från den plats där de befinner sig, de behöver inte längre åka in till kommunens lokaler för att justera ett protokoll, vilket särskilt är en fördel för de som bor en bit bort från centrala Gävle. Förhoppningsvis kan detta också underlätta något för den som exempelvis vill kombinera ett förtroendeuppdrag med arbete, fritid och familj. Detta medför också att protokoll inte behöver bli liggande i flera dagar i väntan på justering. En nedkortning av dessa tider medför att medborgarna också kan få ta del av beslut närmare inpå nämndernas sammanträden.

Sammanfattningsvis så har utvärderingar visat att den faktiska hanteringen gått mycket bra samt att det har varit relativt smidigt att hantera de justerade protokollen. I samband med att en justering görs skapas två justerade dokument, en med personnummer och fulla signeringsdata och en utan personnummer som inte håller innehåller någon signeringsdata som sparas i ärendehanteringssystemet.

Justerare	Utdragsbestyrkande

Kommunfullmäktige
Sammanträdesdatum 2022-05-23

Även om datan i dagsläget inte sparas på ett arkivbeständigt format så har det gjorts omfattande utredningar med nuvarande leverantör att skapa självständiga underskriftstjänster som går att koppla via nuvarande e-tjänsteportal som ska följa eIDAS förordningen med PAdES som standard och PDF-A1 som arkivbeständigt format. Detta skulle även följa kommunarkivets anvisningar för e-arkivet.

Inlägg i ärendet

Helene Åkerlind (L).

Yrkanden

Helene Åkerlind (L) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Beslutsunderlag

- §64 KS Digital justering av nämnds- och fullmäktigeprotokoll, dnr 21KS92-3
- Tjänsteskrivelse - Digital justering av nämnds- och fullmäktige protokoll, dnr 21KS92-2

Justerare			Utdragsbestyrkande

§ 8 Miljöbokslut för Gävle kommun 2021

Dnr 22KS58

Expedieras till:
Samtliga nämnder och bolag

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar i enlighet med kommunstyrelsens förslag

att fastställa Gävle kommuns miljöbokslut för år 2021.

Ärendebeskrivning

Gävle kommuns ambition är att Gävle ska vara en av de bästa miljökommunerna i landet att leva, verka och vistas i.

2013 tog därför kommunen fram ett miljöstrategiskt program för att styra och samordna kommunorganisationens miljöarbete samt bidra till att möjliggöra för invånare och näringsliv att vara miljömässigt hållbara.

Sedan 2015 har Gävle kommun enligt Aktuell Hållbarhets kommunrankning varit bland den 10 bästa miljökommunerna i Sverige (år 2013 var Gävle på plats 69).

Gävle kommuns Miljöstrategiska program reviderades under 2019 och det reviderade programmet antogs 20200330 av Kommunfullmäktige.

Det miljöstrategiska programmet följs upp årligen genom ett så kallat Miljöbokslut. Miljöbokslutet ska användas som diskussionsunderlag för fortsatt planering för måluppfyllelse och genomförande av program.

- indikatorer som följs för att visa om målen är på väg att nås
- en beskrivning av åtgärder som genomförts under året för att bidra till måluppfyllelse
- en målanalys

Det här är det andra miljöbokslutet efter revideringen och gäller för år 2021.

Inlägg i ärendet

Therese Metz (MP), William Elofsson (M), Jan Myléus (KD), Mattias Eriksson Falk (SD), Pekka Seitola (M), Emanuel Hort (MP), Owe Hellberg (V), Margareta Larsson (M), Elisabeth Carlsson Cederholm (C), Seppo Laine (V), Niklas Nygren (S) och Hans Wahlström (S).

Yrkanden

Therese Metz (MP), Emanuel Hort (MP) och Elisabeth Carlsson Cederholm (C) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Jäv

Lisa Trevitt (S) meddelar jäv och deltar därför inte vid ärendet.

Justerare	Utdragsbestyrkande

Beslutsunderlag

- §70 KS Miljöbokslut för Gävle kommun 2021, dnr 22KS58-5
- §12 SBU Miljöbokslut för Gävle kommun 2021, dnr 22KS58-3
- Tjänsteskrivelse - Miljöbokslut Gävle kommun 2021, dnr 22KS58-1
- Miljöbokslut Gävle kommun 2021, dnr 22KS58-2
- Presentation - Miljöbokslut sammanfattning Gävle kommun för 2021, dnr 22KS58-4

Justerare			Utdragsbestyrkande

§ 9 Policy och riktlinje för styrdokument i Gävle kommun

Dnr 20KS272

Expedieras till:
Samtliga nämnder och bolag

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar i enlighet med kommunstyrelsens förslag

att anta policy för styrdokument i Gävle kommun.

Ärendebeskrivning

Det kommunala uppdraget är omfattande och komplext. Av den anledningen blir våra styrdokument viktiga stöd för verksamhets- och kvalitetsledningen. För att få allra största tydlighet i hanteringen behöver vi få ett mer enhetligt sätt som vi adresserar med hur vi arbetar med dokumentstyrning i Gävle kommun. Målet med den här policyn och riktlinjen är inte bara att få en god dokumentstyrning utan som ett ytterst mål är att skapa en god förvaltningskultur. Det ska vara lätt att hitta styrdokumentet, man ska kunna lita på att dokumentet är det korrekta, man ska förstå deras förhållande till varandra samt man ska kunna veta vem som ansvarar för dokumentet.

Styrdokumentet är uppdelade i två delar, dels en policy som beskriver de generella principerna för styrdokument, samt dels en definition att ansvaret att fastställa riktlinjer ligger hos kommunstyrelsen. Riktlinjen i sin tur definierar närmare de huvudregler som styrdokumentet har att följa.

Avsaknaden av en sådana riktlinjer har även inneburit brist på enhetliga styrdokument samt att det inte heller funnits en gemensam kultur kring hur dessa dokument ska se ut. Av den anledningen så har avsnittet om nomenklaturen medvetet undantagits skarpare formuleringar då arbetet med att skapa en gemensam styrdokumentskultur behöver utarbetas vidare. Det utesluter inte heller att revidering av riktlinje kan ske, inom kort, i samband med att en mer enhetlig kultur uppnås. De här dokumenten ska ses som ett steg att gemensamt nå dit.

Inlägg i ärendet

Åsa Wiklund Lång (S) och Jan Myléus (KD).

Yrkanden

Åsa Wiklund Lång (S) och Jan Myléus (KD) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Justerare	Utdragsbestyrkande

Anteckning

Jan Myléus (KD) påpekar en felskrivning i texten på sid. 7 kap 4 i Riktlinje för styrdokument.

Beslutsunderlag

- §72 KS Policy och riktlinje för styrdokument i Gävle kommun, dnr 20KS272-10
- Tjänsteskrivelse - Policy och riktlinje för styrdokument i Gävle kommun, dnr 20KS272-9
- Policy för styrdokument i Gävle kommun, dnr 20KS272-6
- Riktlinje för styrdokument i Gävle kommun, dnr 20KS272-7
- Näringslivskonsekvensanalys - Riktlinje för styrdokument i Gävle kommun, dnr 20KS272-8

Justerare			Utdragsbestyrkande